

**Középpontban a prostituáltak alapvető jogai
háttérkutatás az oktatási program és jogsegélyszolgálat
előkészítéséhez**

Kutatási beszámoló

– Munkaanyag –

**Juhász Judit
Csikvári Judit**

Panta Rhei Társadalomkutató Bt.

A program az Európai Bizottság támogatásával valósult meg

I. A kutatás célja, módszerei

I.1. A kutatás célja

A felmérés a „Középpontban a prostituáltak alapvető jogai” című projekt keretében a prostituáltak számára tartandó oktatási program és jogsegélyszolgálat előkészítéséhez kíván segítséget nyújtani, az oktatás anyagának és módszereinek megválasztásához szolgáltatt háttér-információkat. A kutatás során vizsgált fő kérdéskörök:

- milyenek az érintettek ismeretei a prostitúció jogi szabályozásáról, mi az, ami nem világos számukra, illetve további magyarázatot kíván;
- mik a prostituáltak különböző típusainak oktatási szükségletei és igényei, az igények mögött meghúzódó motivációk és társadalmi meghatározók;
- mik a prostituáltak és a hatóságok közti viszony főbb jellemzői a mindennapi gyakorlatban, mik a kialakult tipikus vélemények, viselkedésmódok;
- melyek az egészségügy terén felmerülő leginkább jellemző problémák: a prostituáltak egészségügyi vizsgálatok elvégzésével, a „kiskönyv” kiváltásával kapcsolatos attitűdjei; rendszeres orvosi vizsgálatokon való részvétel; védekezési szokások és az egészségügyi kockázatok ismerete.

Vizsgáltuk a prostituáltak jellemző információs csatornáit, illetve kísérletet tettünk a prostitúció világán belüli kapcsolati rendszerük és kommunikációs szokásaik megértésére. Ez segíthet abban, hogy megtudjuk, kitől és milyen formában fogadnának el tanácsokat, ami az oktatás módszertanának kialakításához, különösen a multiplikátor hatás eredményességéhez elengedhetetlen.

Igyekeztünk feltérképezni azt is, miben lenne szükségük a prostituáltaknak gyakorlati segítségre, mik azok a leggyakoribb problémák, amelyekkel nem tudnak hová fordulni, illetve miben, mely területeken támaszkodnának külső segítségre.

A célok elérése érdekében mélyinterjúk, szakértői beszélgetések során felmértük

- a társadalmi-demográfiai jellemzőket (szociális, családi háttér, anyagi helyzet, iskolázottság);
- a prostitúció előtti életszakasz történetét;
- a prostituálódás körülményeit; a társadalmi-gazdasági háttér és a prostitúciós élethelyzet közötti összefüggéseket;
- a prostitúciós élethelyzet jellegzetességeit (munkakörülmények, anyagi hozadék, kapcsolatok körön belül és azon kívül). E témakörben a fő cél a pillanatnyi helyzet és problémák feltárása, a kapcsolati rendszer feltérképezése, és az igények felmérése.

Különös hangsúlyt fektettünk annak megismerésére, hogy *milyenek az érintettek ismeretei* a prostitúció jogi szabályozásáról, a rendőri eljárás során követendő szabályokról, jogaikról és kötelességeikről. Kíváncsiak voltunk arra, melyek azok a fontos információk, melyek nem jutottak el hozzájuk, kizárva ezzel azt, hogy jogkövető magatartást tanúsíthassanak, illetve melyek azok a jogok, melyekről nem tudják, hogy megilletik őket, így sérelem esetén nem élnek a jogorvoslat lehetőségével.

1.2. A kutatás módszerei, minta

A vizsgálat során 35 mélyinterjút készítettünk prostituáltakkal¹ (ennek során 37 érintettel beszélünk), és tizenötöt a témában érintett szakértőkkel, rendőrökkel². Tíz rendőrrel beszélünk, fele részük kerületi kapitányságon dolgozik, másik fele bűnügyi nyomozó, felderítő Budapestről és Pest megyéből. Ezen kívül az egyesület két jogászával és vezetőjével is készült interjú. Beszélgettünk további három jogással, bár kettejükkel csak töredékes interjút készítettünk a bírósági tárgyalás után és szüneteiben. Készítettünk interjút gyermekotthonban dolgozó pedagógus szociális munkással is.

Az interjúalanyok kiválasztása során arra törekedtünk, hogy különféle típusú és szociális háttérű prostituáltakat szólaltassunk meg. Az interjúalanyok közt szerepelnek olyanok, akik irodában³ vagy saját lakásban dolgoznak, olyanok, akik utcán, védett területen, akik utcán, védett területen kívül dolgoznak városban, illetve országút mentén. A 37 interjúalanyból 9 külvárosban, országút mellett dolgozik (mind védett területen), 18 városi utcákon (közülük 7 tilos, védett területen), 10 lakáson. Igyekeztünk a kiválasztásnál figyelembe venni azt is, hogy a képzettség szerinti összetétel is vegyes legyen. Hat nem végezte el a nyolc osztályt, 16 nyolc osztályt, 8 szakmunkásképzőt végzett, 5 érettségivel és szakmával rendelkezik, 1 felsőfokú végzettségű.

Az interjúk kétharmadát az MPÉE saját kapcsolatain keresztül szervezte (25 interjú, ezek közül 4 az egyesület⁴ tanfolyamának helyszínén, 7 a szemétegetőnél, 8 az 5-ös főút mentén, 5 a Szabadkai úton és 1 a szűrőbusznál készült). Emellett hirdetések alapján kerestünk fel lányokat (4), 6 interjúalanyt pedig bírósági tárgyalásokon eljárás alá vont személyek közül választottunk ki.

Tapasztalataink szerint az interjúk használhatósága, minősége szempontjából a terepen való beszélgetés nem ideális ugyan, mégis hasznos. A környezet, a folyamatok mérlegelése szempontjából nélkülözhetetlen látni a lányok munkahelyét, a fizikai és humán környezetet, melyben dolgoznak. Ugyanakkor részletes interjúk készítésére a szituáció nem igazán alkalmas. Már csak azért sem, mert a munkájukról vonjuk el figyelmüket és idejüket, ezért, érthető módon, nem mindig sikerült elnyerni együttműködésre való hajlandóságukat sem. A nyugodtabb körülmények között (pl. lakáson, az egyesület képzésének helyén) elkészített interjúk esetében sikerült kimerítően körüljárni a fontos kérdéseket, ez az utakon folytatott beszélgetések esetében nem mondható el.

Egyes csoportok jellemzően nehezebben elérhetőek a kutató, a szociális munkás, vagy akár az egyesületi aktivista számára is. Kevésbé valószínű, hogy egy ilyen kutatás során lakásokban rejtve dolgoztatott, kiszolgáltatott, esetleg kiskorú prostituáltakkal találkozhatunk, mint utcán dolgozókkal, vagy újságokban, interneten hirdetőkkel. Az általunk elért és megkérdezett lányok nem reprezentálhatják a prostituált társadalom egészét, – statisztikai értelemben vett reprezentatív kutatásra elvileg sem volt lehetőség – úgy véljük azonban, hogy vizsgálatunk alapján képet adhatunk legjellemzőbb típusaikról, jogaikkal kapcsolatos ismereteikről, tapasztalataikról, arról, hogy miben és milyen formában várnak segítséget.

¹ A megkérdezett prostituáltak listáját lásd az I. mellékletben

² A megkérdezett szakértők felsorolását lásd a II. mellékletben

³ Prostitúció céljára bérelt lakásokat neveznek így a „szakzsargonban”, leginkább azokat, ahol több lány dolgozik együtt, főnököknek.

⁴ Magyarországi Prostituáltak Érdekvédelmi Egyesülete

II. Főbb társadalmi, demográfiai jellemzők

II.1. Iskolázottság, család, életkor

Az prostituáltak életkorára, iskolázottságára, családi háttérére vonatkozó átfogó statisztika nem áll rendelkezésünkre, így csak becslésekre, illetve a kvalitatív módszerekkel gyűjtött információkra támaszkodhatunk akkor, mikor összefüggéseket keresünk a társadalmi-demográfiai jellemzők, a szociális háttér és a prostituálódás ténye, illetve adott prostitúciós forma előnyben részesítése, továbbá a képzési szükségletek és lehetőségek között.

A mintában szereplők átlagos életkora valamivel 30 év alatt marad, a prostituáltak átlagéletkora ennél feltehetően alacsonyabb lehet, részben a megkérdezettek kiválasztása, részben amiatt, hogy a fiatalok nem vallják be tényleges korukat. A megkérdezettek közel egyharmada 18 éves vagy annál fiatalabb volt, mikor elkezdte ezt a tevékenységet (a legfiatalabb 10 éves korában, a legidősebb pedig 39 évesen kezdte).

Nagy részük vidéki, legtöbbször Kelet-Magyarországról, Borsod, Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár megyéből érkeztek: a Budapesten dolgozó interjúalanyoknak alig harmada helyi, további harmaduk Kelet-Magyarországról származik. (Olyan is volt közöttük, aki onnan ingázik).

Családi helyzetük gyakran rendezetlen. Jellemzően élettársal élnek (több mint harmaduk). Általában ők a családfenntartók, az élettársuk egyben futtatójuk is. Sokan elváltak (10 válaszadó). Több, mint fele részüknek van gyereke, akit sokan egyedül nevelnek. (De az is gyakori, hogy a jelenlegi barát nem a gyerek apja.)

Sokan intézetben¹ nevelkedtek (egyharmaduk), aki nem, azok közül is sok a csonka családban vagy rendezetlen anyagi körülmények között nevelkedett. Különösen jellemző ez a közterületen dolgozókra.

„V.: Ezeket a lányokat, amikor bekerülnek az intézetbe, már nem kell felvilágosítani, mert már mindenben túl vannak. Általában 12 évesen kezdik a nemi életet. Ezt követően kerülnek intézetbe. Itt már a családi háttér iszonyú. Volt egy kislány, igazán kislány, az, akit a nevelőapja eladott, értelmes, kifejezetten okos kislány. 14 évesen kezdte.” (Sz5b)

A lakásban dolgozók közt már többen vannak, akik rendezett körülmények közt nőttek fel.

A *családi háttér* jelentősen befolyásolhatja, hogy valaki prostitúció útjára lép-e. Különösen fontos – bár ellentmondó hatású – lehet az, hogy mennyire elfogadó vagy elutasító a környezet a prostitúcióval kapcsolatban.

Ha a család olyan közösséghez tartozik, ahol a nők prostituálódása nem igazán normabontó, nem kirívó, ahol valamelyest elfogadott az, hogy a közösségen belül vannak prostituáltak, előny lehet, hogy mint a közösség tagja, a prostituált is számíthat támogatásra, s mert többet tud a környezetről, talpraesettebb, jobban megtalálja a helyét, mint „kívülről” érkező társai. Könnyebbség lehet az is, hogy nem kell titkolni helyzetét, munkáját, ami bizony nehéz feladat, és komoly szorongások forrása lehet. Ugyanakkor a nyíltság azzal is jár, hogy nincs lehetőség inkognitóban maradni, elfedni azt, hogy prostitúcióval foglalkozik, nehéz megőrizni a „polgári” státusz látszatát. Ezzel viszont csökkennek az esélyek az esetleges kilépésre.

Ahol a környezet, a család számára egyáltalán nem elfogadható a prostitúció, a lánynak előttük is titkolnia kell tevékenységét. Ez elvben több esélyt ad arra, hogy megőrizze a

¹ A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény szerinti gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátást nyújtó intézmények is

látszatot, és így helyet biztosítson magának a prostitúción kívüli életben. Ugyanakkor éppen a megbélyegzéstől való félelem miatt gyakori, hogy az ilyen háttérből jött prostituáltak kerülnek családtagjaikat, ismerőseiket és így gyengülnek, vagy megszakadnak a korábbi kapcsolatok. Ez viszont elszigeteltté, magányossá és kiszolgáltatottá teheti a prostituáltat: probléma esetén nem tud a családjához, barátaihoz fordulni, más kapcsolatokat épít a prostitúció körein belül, ők lesznek a meghatározóak az információcsere és a támogatás szempontjából is.

A prostituáltak *iskolai végzettség* szerinti összetétele rendkívül differenciált. Kutatásunk során beszélgettünk többdiplomás prostituálttal, de olyannal is, aki két osztályt végzett, írástudatlan.

„Egyre többen vannak érettségizettek, meg diplomások. Régen az volt, hogy szegény, szerencsétlen, nehéz sorsú lány, nincs más lehetősége. Van ilyen is, de most már nagyon sok olyan is van, aki azt mondja, hogy ez neki olyan alternatíva, amit hosszú távon tud csinálni, és neki ez elfogadott kenyérkereset, erre építi fel az életét.” (Sz4)

Az iskolázottság a prostitúción belül is jelentősen behatárolja a lehetőségeket. Egy iskolázatlan, hiányos műveltségű, faragatlan modorú nő nem szolgálhatja ki ugyanazt a vendégkört, amit diplomás, művelt, jó modorú, nyelveket beszélő társa. Ez anyagilag, a munkakörülményekben és a „munkaköri kapcsolatokban” is nagy különbséget jelenthet.

„A lányok nagy része nem tud, de nem is akar jogkövető lenni. Sok prostituáltat képviseltem már, nagyjából látom, hogy miről van szó.(...) Azok a lányok, akik utcán maradnak, a legkiszolgáltatottabb, legalulképzettebb, legtájékozatlanabb réteget képezik a prostituáltaknak, mert akik nem ilyenek, azok kijönnek, elmennek bárba, topless bárba, lakásra, tehát más módot választanak a szolgáltatások nyújtására. Akik az utcán maradnak, azokkal igazából nagyon nehéz kommunikálni, megértetni velük, hogy mik azok az alapvető, minimális szabályok, amelyeket be kellene tartani ahhoz, hogy ne fenyegetse őket még a rendőrség is. Fenyegető ott elég sok minden azon kívül is.” (Sz14)

Az *anyagi háttér* alapján körülhatárolhatjuk azt a réteget, melyet a *krízis prostitúció* kifejezéssel írhatunk le. Olyanok tartoznak ide, akik nem egészen fiatalon prostituálódnak, hanem miután fiatal felnőtt korban polgári életet éltek, krízishelyzetbe kerültek, s erre a helyzetre adott válaszuk a prostitúció. Gondolunk itt a tönkrement vállalkozásokra, adósságokra, baleset utáni megváltozott munkaképességre, válás utáni anyagi bizonytalanságra, munkahely elvesztésére. Ezek az emberek egy olyan pillanatban lépnek a prostituálódság útjára, mikor korábbi anyagi biztonságuk egyensúlya felborul, és nem képesek másképpen úrrá lenni szorongató helyzetükön.

„Jó családból származom. Nem mondom, hogy gazdag családból, de mindig megvolt mindenünk, és a szüleink biztosították számunkra, hogy megfelelő irányba menjünk, tanulni is tudjunk, és lehetőségünk is volt mind a kettőnknek a testvéremmel. Nem ez az ok. Hanem adósság. Mégpedig úgy, hogy volt egy vállalkozásom, ami csődbement részben rossz döntések miatt, részben pedig azért, mert kicsit segítettek, hogy kicsússzon a lábam alól a talaj. Gyakorlatilag megszűnt az adósságaimnak, a fölvelt hitelek kifizetésének a forrása, és kerestem valami megoldást, hogy ezeket vissza tudjam fizetni, mert úgy éreztem, hogy nem hagyhatom cserben azokat az embereket, akik annak idején – volt, aki mindenét, sőt még annál is többet – kölcsönadtak nekem. Ezért vállaltam fel ezt a munkát. Teljesen saját döntés volt, senki nem kényszerített. Ezt nagyon fontosnak tartom elmondani, ugyanis a prostitúció, mint olyan, a köztudatban általában úgy él, hogy erre a lányokat kényszerítik. Így alakult, mivel egy olyan szituációban voltam, hogy gyakorlatilag még kenyérre sem volt pénzem, barátaimmal éltem, válás után, de ennek mondjuk nincs köze hozzá. Tehát ez az én elcsesztett életem, most már így visszanézve rossz döntéseimnek a következménye, csak kicsit van köze a házasságomhoz,

vagy a válásomhoz. Még ment a vállalkozásom, de biztos voltam, hogy mire az felfutna, nekem már régen fizetnem kéne azokat, amiket fizetni kellene. Kerestem munkát, és találtam egy olyan hirdetést, hogy erotikus barátnőt keresek. És gondoltam, mi baj lehet, hogy erre írok egy e-mailt, és végül is az lett, hogy két nap múlva dolgoztam.”
(P17)

Ezek a nők általában, mivel idősebbek és több utat is jártak már, tudatosabbak, jobban ügyelnek a hatóságokkal való kényelmetlenségek elkerülésére is. Mégis, mivel nem látnak más kiutat, kényszer a pénzkereset, ha ahhoz a szabályok megszegésére van szükség, akkor tudatosan ezt választják.

A legfiatalabbak (18 év körüliek) között sokan intézetben nevelkedtek. Ők is jelenlegi munkájukat látják a megélhetés egyetlen lehetséges forrásának. Sokan közülük még a nyolc osztályt sem végezték el, így „rendes, normális” munkára esélyük sem volt. Mégis, körükben tán az anyagiaknál is fontosabb vonzó tényező maga az intézeti létből való kikerülés. Nem véletlen, hogy a stricik által szigorúbban kontrollált területeken (pl. Szabadkai út) találkozhatunk velük leginkább. Könnyen kaphatók erre a munkára, egy póló, vagy mobiltelefon nagy csáberő, érték az intézetben. S mikor kikerülnek, várják, hogy valaki megmondja, mit tegyenek, hisz „nem tudják azt sem, hogyan vegyenek egy liter tejet, kenyeret pedig csak asztalon, felvágva láttak”.

Az oktatási anyag kialakításánál figyelembe kell venni azt, hogy a különböző háttérrel rendelkező és eltérő típusokba tartozó prostituáltaknak különbözőek az ismereteik és igényeik. Az interjúk tanúsága szerint különösen szembetűnő, hogy nem azonos információra van szükségük pl. a lakáson, illetve utcán dolgozó prostituáltaknak. A tájékoztató kiadványokat viszont célszerű egységesre tervezni, ezért azokat fontos közérthető és egyszerű módon megszerkeszteni úgy, hogy abból mindenki megtalálja az őt érdeklő információkat.

A családi és társadalmi háttér megismerése lényeges, mert képet kaphatunk arról, milyen kapcsolataik és információforrásaik vannak a prostituáltaknak, hová fordulnak segítségért, milyen jellegű csatornákat részesítenek előnyben (formális, informális, rokon, baráti, munkahelyi stb.). Tájékozottságuk vagy hiányos ismereteik rámutatnak ezeknek a csatornáknak az erőire és működési hibáira, ily módon ehhez lehet alakítani az oktatás tartalmát és módszereit.

II.2. Típusok, hierarchia

A prostituált társadalom meglehetősen sokrétű, élesen elkülönülnek egymástól az egyes rétegek. A szakirodalom és az interjúk tapasztalatai alapján három fő csoportot különböztethetünk meg: utcán, közterületen dolgozók, lakásban dolgozók és hotelprostituáció, escort szolgáltatást nyújtó prostituáltak.

A hierarchia alján az utcai prostituáltak, felső szintjén az escortos lányok szerepelnek. Ma már talán a többséget adják a lakáson dolgozók. E három fő típuson belül persze további differenciálódás tapasztalható. Van ugyan átjárás, illetve átfedés is, de inkább az a jellemző, hogy a lányok abban a csoportban maradnak, ahol a prostituációs tevékenységet megkezdték.

A projekt szempontjából fontos áttekinteni a prostituált társadalom összetételét, mert az egyes csoportokhoz tartozóknak mások az ismeretei, igényei, mások a problémái, más területeken és más-más módon kelthető fel az érdeklődésük.

A közterületi prostituációt folytatók minden bizonnyal a legalsóbb szintbe sorolhatók, és az ide tartozók a legveszélyeztetettebbek is. A 80-as évek végéig ők jelentették a magyarországi prostituáció zömét. Számuk azóta jelentősen csökkent, de még így is a Budapesten dolgozó 5-

7000 prostituáltból mintegy 1500 közéjük tartozik. Körükben fordul elő leggyakrabban a kábítószeresítés, alacsonyabb a kondomhasználat, és ők azok, akik kevésbé veszik igénybe az egészségügyi szűrőszolgáltatásokat.

„A prostitúció fő profilja az utcai, közterületi prostitúció. Ez a legalsóbb szint. Itt fordulnak elő azok az atrocitások, amelyekről hallani a médiában, amikor adják-veszik a lányokat. Ezek viszonylag alacsony iskolázottságú, primitív személyiségű nők, 80-90 százalékuk vidéki származású. Vidékről úgy hozzák fel őket. Majdnem mindegyikük kapcsolódik valamilyen bűnöző szervezethez. A közterületi prostitúció egy igazi bűnfészek.” (Sz4)

Az utcai prostituáltak csoportja önmagában is többretegű. Más-más problémák jellemzőek a városon belül, védett övezetben, tilosban dolgozó lányok, a külvárosokban, az országutak kivezető szakaszain álló, illetve a városban/külvárosban, az éjszakában dolgozó prostituáltak esetében.

A lakáson dolgozók általában csoportosan dolgoznak, egy főnök (gyakran nő) felügyelete alatt. A prostitúció ezen típusa professzionálisabb és formalizáltabb. A csoport tagjai jobban hozzáférhetnek az egészségügyi ellátásokhoz is, igaz, hogy ez gyakran a magánorvosok igénybevételére korlátozódik.

„Budapesten nagyon jellemző formája a prostitúciónak az, ami magánlakásokban zajlik. Ez a legtisztább formája. Talán ez az egyik legnagyobb létszámú prostituált csoport. Kis bordélyok. Összeáll két-három lány, hirdetik a Tutti-fruttiban.” (Sz4)

A lakáson dolgozó lányok, a prostitúció világára kívülről tekintők számára az utcainál magasabb státuszcsoporthoz képviselnek. Nem biztos, hogy ugyanígy érzik a prostituáltak is. Az utcai prostituáltak általában azt mondták, hogy nem mennének lakásra dolgozni, igaz ugyan hogy erre az egyik indok az volt, hogy bonyolult megszervezni. Akkor pedig a lehetőségek határaitól van szó. A másik leggyakoribb indok az volt, hogy az utcán, szem előtt védettebbnek érzik magukat, mint egy lakásban.

Az elitet a szállodai és escort prostitúció képezi. Ők vannak talán a legkevésbé kitéve jogsértésnek, erőszaknak és egészségi problémáknak. Igaz, e csoport tagjait a legnehezebb elérni is, nem csak a kutatóknak, hanem a szociális és egészségügyi szolgáltatást nyújtóknak is.

„Az escortosok meg úrinők. Ha az ember bemegy bármelyik szállodába, kell neki egy nő, felhívja a portást, az bemutatja a választékot. Ad 20 eurót a portásnak, egy taxis odahozza a nőt, az is egy 20 euró, és a nőnek fizet 50 vagy 100 eurót, de inkább 100-at. Mikor végeztek, akkor meg elviszik. Ez megint egy jól szervezett valami... sms-ek mennek, telefonok, mint egy ügynökhálózat, úgy működik. Felhívja, vagy küld sms-t, hogy „Gizikém, a Royalba kellene 10 órára két olaszhoz menni, 150 euró”, és akkor ő „oké, ráérek”, visszacsékkol, megy. Odamegy, elveszi a 150 eurót, és később leadja a pénz egy részét az escort szolgálat vezetőjének. Ez is ÜK [üzletszerű kéjelgés] ¹ elősegítése, tehát erőteljesen büntetendő az, aki ezt szervezi.” (Sz4)

A különböző társadalmi rétegekből származó lányok lehetőségei eleve eltérőek, de sok múlik azon a speciális helyzeten is, amely a prostitúcióba bevezeti őket.

A képzési szükséglet az utcai prostituáltaknál a legnagyobb, de körükben a legnehezebben felkelhető az igény.

¹ A BTK szerint (1978. évi IV. törvény) 210/A. § (1) Üzletszerű kéjelgést folytat az, aki rendszeres haszonszerzésre törekedve közönsül vagy fajtalanokodik.

III. A prostitúció szabályozásának ismerete, érdeklődés

A jogi szabályozással kapcsolatban igen eltérőek az egyes csoportok ismeretei és érdeklődése. Elsősorban az utcai prostitúcióra koncentrálunk, hiszen – nem annyira számaránya, inkább láthatósága miatt – ez áll a szabályozás középpontjában. Az is az utcai prostitúciónál jellemző, hogy a közvélemény nyomást gyakorol a hatóságokra, hogy lépjenek fel ellene, és a sajtó is erre fordít több figyelmet.

„... rendőri szemmel a legfontosabb, hogy mi a veszélyesebb a társadalomra. Itt nagyon nehéz eldönteni, illetve a másik, hogy a lakosság szubjektív biztonságérzetét mi irritálja. Ez utóbbi könnyű, mert ha 30 kurva viháncol a Nagykörúton, akkor jön 35 levél a főkapitánynak, újságoknak. Teljesen biztos, hogy azt mondja a rendőrség, hogy akkor ezt megszüntetjük, és akkor tüzzel-vassal irtják. Nem maga a prostitúció szűnik meg, hanem az a fajtája, ami az emberek nyugalmát zavarja azon a területen.” (Sz4)

III.1. Ismeretek

Közterületen dolgozók

Összességében elmondható, hogy az utcán dolgozók ismeretei a rájuk vonatkozó jogszabályokról meglehetősen hiányosak.

„Tapasztalataim szerint az esetek jelentős részében egyáltalán nincsenek tisztában a szabályokkal. Ha az Egyesülettel kapcsolatuk van, és az Ági¹ a szájukba rág bizonyos dolgokat, akkor azt tudják.” (Sz14)

A legtöbb esetben azzal tisztában vannak, hogy azon a helyen, ahol általában tevékenykednek, ott éppen tilos vagy megengedett-e a prostitúció. Nem mindig tudják viszont erre a magyarázatot (középületek, főút védettsége).

„A szabálysértést az követi el, aki órákat ott sétál, nem az, aki pár percet, vagy ott áthalad, és akkor szabályosan egy provokált szabálysértést előidéznek az illetőnek, és ezért meg is büntetik. A szokásos hülye dumájukkal, védett övezet, iskola így úgy, aztán a ráutaló magatartás, mindig valamit kitalálnak. De könyörgöm, templom meg iskola mindenhol van, régen még azért is bevitték a nőket, ha miniszoknya volt rajtuk. Hogy kihívó öltözet.” (P25)

Még nem alakult ki az a szokás a lányok között, hogy helyválasztásnál különösképpen figyelembe vennék, melyek azok a területek, ahol a rendőrségtől háborítatlanul végezhetnék munkájukat.

„Gondoltam rá, hogyne, hogy oda menjek, ahol szabad, tudom, hogy hol vannak azok a helyek, de ott éjszaka lehet dolgozni, tizenegyőtől, azt én már ilyen betegem nem. Az éjszakában akkor lehet, hajnali háromig. Más kategória az éjszaka, jobban is kell öltözni. Szoktam oda is járni, de én ehhez már kicsit idősebb vagyok, ritkábban tudok partnert fogni.” (P25)

Sokkal fontosabb szempont a hely jövedelmezősége, a megszokás, illetve az esetleges futtató elvárásai:

„... ott fele ennyiért lehet dolgozni, és méterenként áll egy lány, tele van teljesen. Én értem, tudom, hogy ott zóna van, minden, de oda menjen az, aki akar, én nem szeretnék.” (P9)

¹ Az interjúalany a Magyarországi Prostituáltak Érdekvédelmi Egyesületének **elnökére** utal

„Azért nem megyek máshova, mert meg vagyok hozzá szokva, hogy vagy a VIII-ba megyek, vagy itt a IX-be. Itt ... szoktam állni.” (P4)

A Soroksári úton viszonylag nyugalomban, de tiltott helyen, főút mellett dolgozó, gyakorta igazoltatott, bevitt, felírt prostituáltak, illetve a nyolcadik kerületben a tilosban, bujkálva, rendőrség elől menekülve dolgozó lányok nagy részének meg sem fordul a fejében, hogy másik helyet keressen.

„V.: Ennyi, és ebből elítélik az embert, de nem tudom, hogy miért. A testével mindenki azt csinálhat, amit akar.

K.: Azzal volt gond, hogy hol állsz. Ha jó helyen állsz, egyedül dolgozol, ha van egészségügyi könyved, akkor szabadna.

V.: Nem. Sehol nem lehet. És az ember akkor hogy keresse meg a pénzét? Ha elmegyek lopni, azért büntetnek. Ha elmegyek csalni, azért büntetnek, ha elmegyek kurvának, azért büntetnek, akkor mit szabad? Sehol nem lehet állni. Volt erről szó, hogy csinálnak olyan mit tudom én helyet, ahova ki lehet állni. Valahol van, csak nem tudom hol. De hát ottan állítólag ott nem áll senki.” (P4)

Azért sem, mert leszámítva a rendőrség által okozott kellemetlenségeket, a városnak azon belső kerületeiben, melyek hagyományosan az utcai prostitúció helyszínei voltak, megfelelő infrastruktúra épült ki erre az üzletágra, amely a mai napig operatív. (Szobáztatás, kuncaftok ismerik a helyeket.)

„Mert én országút mellett nem akarok állni, nagyon veszélyes, bármikor megölhetnek, nincs higiénia, nem tudsz mosakodni, tisztálkodni. Egy autóba beülni, az életveszélyes. A VIII-ban el tudok menni szobára, van fürdőszoba, kulturáltabban folyik ez az egész, mindig van otthon valaki, nem tudnak bántani, agyonütni, megfojtani, megölni. Egy autóban ki vagy téve annak, hogy nem jössz vissza élve.” (P25)

Figyelembe kell vennünk azt is, hogy a szabad helyekre való bebocsáttatás korántsem magától értetődő, egyrészt a konkurencia miatt, másrészt a csoporton belüli megegyezések miatt.

„V.: A Thököly úton is van, de ott tele van stricikkel, nekem nem jó, 30 vagy 40 %-ot levesznek a pénzből.

K.: Gubacsi út?

V.: Azt én nem tudom, az hol van? Arra cigányok vannak, biztos, a Gubacsi úton. Nem szeretem őket, babám. Nagy, kannibál oláh cigányok ott közlekednek, a stricik. Ha nincs stricim, ezek közé nem mehetek, abba a pillanatban rám szállnának, megpróbálnak lehúzni. A VIII-ban csak azért tudok dolgozni strici nélkül, mert a volt férjemet ismerik.” (P25)

Szakértők is hangsúlyozták, hogy a helyválasztásban nem feltétlenül döntenek maguk a prostituáltak.

„Vannak gyenge próbálkozások, de nem tudnak hova kiállni. A rendőrök egy perc alatt elkapják, meg nincs kuncaftja, nem tudják, hogy ez itt most prostiként áll-e ott. De ha kimegy valaki a harmadik kerületbe, a Vörösvári út végén, ahogy megyünk ki Üröm felé, ott mindig vannak lányok, az le van osztva. A szemétegető le van osztva. A Határ út és Váci út külső része is. Külső Főti út, az is. Oda csak az állhat, aki odatartozik.” (Sz4)

A szabályozás azon részei, melyek kissé komplikáltabbak és értelmezést kívánnak, teljes mértékben kívül esnek a látókörükön. (Ez érthető is, hiszen a „kihívó öltözet”, illetve a „ráutaló magatartás” definíciója annyira nehezen megfogható, hogy szinte lehetetlen elvárni a tudatosan jogkövető magatartást.)

„Valaki mélyen dekoltált ruhában, kihívóan áll az utcasarkon egy pici miniszoknyában, és van nála tíz kondom, egy százas papír zsebkendő... vannak olyan körülmények, közvetett bizonyítékok, ami alapján általában el szokta fogadni a rendőrség, a bíróság, hogy ott üzletszerű kéjelgésre való felkínálkozás történik.” (Sz14)

A Soroksári út mentén dolgozó prostituáltak a szabályzás főbb pontjait ismerik, tudják, hogy azon az útszakaszon nem állhatnak, és van némi fogalmuk arról is, mi minősül felajánlásnak, kihívó öltözéknek, közszeméremérsértésnek. Ez utóbbiak azonban egyfajta kukacoskodásnak tűnnek a szemükben, és valóban, egy augusztusi délutánon például nehezen lehetne megkülönböztetni egy napi bevásárlással foglalatostudó tisztos menyecskét egy prostituálttól. Tudják, hogy főúton állnak, néhányukat már többször is bevitték a rendőrök. A járőrök igazoltatni is szokták őket, ilyenkor aláíratták velük a papírt, hogy prostitúciós tevékenységet folytatnak. Nem tudják, hogy alá kell-e írni, illetve lesz-e következménye és milyen. Tudják, hogy a Gubacsi úton szabad, de azt mondják, ott túl alacsonyok a tarifák.

Egyikük egy fiatal roma származású lány, aki már sok éve dolgozik prostituáltként. Már sokszor bevitték, bár mióta a Soroksári úton áll, főként a legutóbbi időben, egyáltalán nem. Mostanra jobban is tudja, honnan vihetik be; ha úgy érzi, jogtalanság éri, vitatkozik a rendőrökkel. Azt azonban már nem tudja, hogy mivel kiskorú gyereke van, nem tarthatják bent, így többször töltött már hosszabb időt fogdán jogtalanul.

Lakáson dolgozók

A jogi szabályozásban, a közvéleményben és a sajtóban is több szó esik az utcai prostitúcióról, mint a lakásokban folyó tevékenységről. A lakásokban önszántukból és önállóan, lazább felügyelet mellett dolgozók nem zavarják a közvéleményt, nem feltűnőek a hatóságok előtt.

A prostitúció ezen formáját a jogszabályok is jobban tolerálják.

„...két-három lány kibérel egy lakást. Ha ügyesen szervezik, teljesen legális. Összeáll mondjuk 3 lány, a hármuk nevében kibérelnek egy lakást, mindegyik fogadja saját kuncsaftját, így teljesen legális.” (Sz4)

Más kérdés, hogy éppen ezért az érintettek sokszor úgy érzik, hogy a prostitúció szabályozása őket nem érinti. Sokan az egészségügyi könyv kiállítását sem érzik rájuk vonatkozó kötelezettségnek. Mivel az utcán dolgozó lányoktól szokták kérni, azoknak kell, de nekik, akiktől nem kérik soha, nem is kell.

Egyik interjúalanyunk, középfokú végzettségű, intelligens fiatal lány, aki önállóan, egyedül dolgozik lakáson, szintén azt gondolja, a megkötések csak az utcai prostituáltakra vonatkoznak. Az egy más műfaj. Tudja, hogy a bordélyház, mint olyan, tiltott, de nem biztos benne, hogy amit ő csinál, az milyen jogi kategóriába tartozik. Korábban, mikor irodákban dolgozott, a rendőrökkel leginkább akkor találkozott, ha azok vagy egy vendéget, vagy a főnököt keresték más bűncselekmények miatt. Mióta egyedül dolgozik, nem ellenőrizték. Élettársa mindenesetre ápol kapcsolatokat rendőrökkel: „nem árt”.

A közvélemény és a rendőrség is jobban tolerálja a prostitúció ezen formáját. A lakáson dolgozó prostituáltak maguk is úgy érzik, tevékenységük nem szúrja semmilyen hatóság vagy egyenruhás szerv szemét, nyugodtan dolgozhatnak.

„Belekötni? Esetleg, hogy ha mondjuk pont rendőr jön fel civilben, akkor bele tudnak kötni az emberbe, hogyha pénzt ad a kezembe. Tehát, hogy én ezzel kereskedem? Belekötni nem igazán tudom, hogy mibe tudnak belekötni. Maximum, hogy kinek

dolgozunk. De mi magunknak dolgozunk. Tehát totálisan magunknak. A lakást béreljük. Ez az én nevemen van, mivel én néztem meg a lakást, ők dolgoztak, én néztem meg, én vagyok bérlőként beleírva. Tehát engem tudnak megcseszni ezáltal.” (P6)

A civilizáltabb lakásos prostitúció ritkán kerül a rendőrségre, mivel nem feltűnő, és nagy problémát nem okoz.

„Erre nincs rálátásunk, mert a nő, aki kivesz egy lakást, és tényleg egyedül dolgozik, az nem kerül velünk kapcsolatba. Nincs kizsákmányoló – kéjelgést elősegítő személy, aki a lakást rendelkezésre bocsátja –, nem áll fenn kerítés, kitarottság büntette, tehát nem büncselekmény.” (Sz5a)

Azok, akik mozognak annyira talpraesetten a világban, hogy lakást béreljenek, hirdetést adjanak fel, telefonhívásokat kezeljenek, stb., általában többé-kevésbé tisztában vannak azzal is, hogy milyen jogi kategóriába tartozik a tevékenységük.

„Én nem követek el semmi törvénysértést, az követi el, aki közli a hirdetést, de nem gondolom, hogy ezt senki nem tudja. Tehát ez ilyen abszolút nyílt titok. Az ingyenes oldalak – már úgy ingyenes oldal, hogy a hirdetésért nem fizetsz – teljesen legálisak. A társkereső oldalakon is ingyen feltehetik a képedet. Ha nem fizetsz semmit, tudomásom szerint ennek semmiféle jogi következménye nincsen. Abban az esetben, ha pénzt kérnek érte, ugye ez a prostitúciónak az elősegítése.” (P17)

Hallottak arról, hogy ha többen dolgoznak együtt, akkor az, akinek a nevére bérlik a lakást, bíróság elé állítható üzletszerű kéjelgés elősegítése miatt. Ugyanakkor nincsenek tisztában az egyéni prostitúció és a kerítés jogi megítélése közötti különbség mértékéről.

„Abban a pillanatban, amikor egy lány az élükre áll, az ő nevére van mondjuk a lakás, ő szerzi be a tisztítóeszközöket, rendezi a közüzemi számlákat, intézi a többieknek – pusztán segítségből – a hirdetések feladását, stb., ő már egyfajta szervező tevékenységet folytat, ekkor ez már a prostitúció elősegítésének minősített esete, a bordélyház fenntartása. Törvény olyan célt szolgál, hogy az élősködőket leválassza. Ha valaki úgy dönt, hogy a testét áruba bocsátja, tegye azt. De ebből senki más ne húzzon hasznot.” (Sz4)

Ez nem jelenti azt, hogy minden esetben és mindannyian betartanák a szabályokat, pl. közös bérleti szerződést írnának alá. Tisztában vannak a kockázattal, de sokszor ettől függetlenül az egyszerűbb megoldást választják. Vannak olyan történetek, ahol egy lány „felavanzsál” dolgozóiból madamnak, és ugyanazzal a módszerrel dolgozik tovább, csak főnökként. Vannak viszont, akik demokratikusan és szabályosan mindannyiuk nevére íratják a bérleti szerződést.

„Engem úgy tudnának elővenni, hogy a lakás zűrös, ez az egyik szegmense a dolognak, erről nem beszélnek., A másik az egészségügyi dolgok. Tudomásom szerint, bár nem vagyok nagyon tisztában ezzel, nincsen kiskönyv, viszont abban az esetben megbüntethetnek, hogy ha nincsen rendszeres orvosi vizsgálatról papír. Igazából úgy gondolom, hogy általában véve nincsenek a lányok tisztában a jogaikkal, pontosan azokra a pontokra hegyeződik ki a tudásuk, ami esetleg már megtörtént velük, vagy pedig abszolút általános. Tehát azt tudom, hogy engem nem bánthatnak, mert amit én csinállok, az legális, senki nem szólhat bele, a tevékenység maga az még csak nem is szabálysértés. Ezt nagyjából tudják a lányok, de így mélységében, hogy milyen jogaik vannak, hogy mit kell csinálni, ha bemegy a rendőrségre, ha odamegy a rendőr, hogyan tudja elkerülni a kérdéseket, azt nem.” (P17)

A lakásokon dolgozó lányok, a világ szeme elől rejtve, eléggé biztonságban érzik magukat. Tudják, hogy a rendőrségtől nem nagyon kell tartaniuk, hacsak nem keverednek bele más bűnügyekbe.

Mivel a lakásokon folyó tevékenység nehezebben kontrollálható, az sem meglepő, hogy van ennek olyan rétege, ahol a kizsákmányolás, a kényszer uralkodik, sokszor dolgoztatnak lakásokon kiskorú lányokat, megtagadva tőlük a szabad mozgást és az egészségügyi ellátást is. A kényszerített, önállóságuktól megfosztott prostituáltak aránya szakértők szerint 10% körül van.

„V.: Azt a stricit kell leválasztani, aki erőszakkal kényszerítve kirakja a prostituáltat az útra, vagy berakja egy lakásba dolgozni, aki azt mondja, hogy enyém ez az út, és ha ide állsz, fizess ennyi és ennyit.

K.: Ez milyen arány?

V.: 10%-uk ilyen, aki erőszakkal...” (Sz12)

Ennyiben e kör egy része szabad prédája a szervezett bűnözésnek. Legalábbis a bűnügyi nyomozók így látják, igaz, hogy mivel a prostitúciót a szervezett bűnözés oldaláról közelítik meg, az ő rálátásuk is speciális.

„Nálunk áldozatként jelennek meg a prostituáltak, olyan bűncselekmények kerülnek hozzánk, mint az üzletszerű kéjelgés elősegítésének büntette, de emberkereskedelem is van most folyamatosan nálunk.

Kerítés büntette a BTK 205-ös paragrafus első bekezdése szerint, ha helyiséget, valamilyen lakást vagy szobát üzletszerű kéjelgés céljára valaki valakinek a rendelkezésére bocsát, illetve a második bekezdés szerint, ha bordélyházat vezet vagy tart, ennek a büntetése kettőtől nyolc évig terjed, illetve ha fiatalok is dolgoznak ebben a bordélyházban, akkor az minősített eset, öttől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető. Nálunk kevés bordélyházas ügy volt, mert gyakran tudtuk ugyan, hogy bordélyházzal van szó, de a joggyakorlat szerint csak akkor beszélhetünk bordélyházzal, ha nem a prostituáltak adják a pénzt a kuncsaft, hanem a madámnak, és ő fizeti a prostituáltakat. Általában az volt a helyzet, hogy a prostituáltak fizetett a kuncsaft, és az tejtelt utána. Ebben az esetben olyan, mintha lakáson lenne, így első bekezdéses lesz érvényben, az üzletszerű kéjelgés elősegítése. Ha a második bekezdés szerint bordélyház lenne, azt súlyosabban büntetnék.” (Sz5)

Ezekben az ügyekben a prostituáltak általában mint sértettek, illetve mint tanúk jelennek meg. Fontos, hogy legyen olyan civil szervezet, vagy kompetens hatóság, amely figyelmet szentel az áldozatok további sorsának. Az MPÉE az egyetlen olyan egyesület, mely ezeknek a lányoknak a további sorsát követi. Mivel a rendőrségnek ma ez nem feladata, hasznos lehetne egy ilyen irányú együttműködés a rendőrség és a civil szervezetek között. Egy-egy bordélyház felszámolásakor ma inkább az a jellemző, a kizsákmányolt, bántalmazott lányokat kihallgatják, tanúként állítják elő, majd ítélelhozatal után szélnek eresztik őket.

„V.: Igazából további segítség ehhez nincs. Az áldozatvédelem erre nem vonatkozik, az az élet és testi épség elleni büntettek esetében van, a referens veszi fel velük a kapcsolatot. Fehér Gyűrű, valami alapítvány.

K.: Én próbáltam felvenni velük a kapcsolatot, de nem találtam meg őket.

V.: Igen, a telefonszámuk az titkos. Van egy sörözőjük a Jászain, annak a bevétele elvileg a Fehér Gyűrűhöz folyik be. Meg van még egy másik ilyen áldozatvédelmi dolog a Németvölgyi úton. De egyébként nem vagyok meglepve, hogy nem tudott kapcsolatba lépni velük.

K.: Mikor lefolyik egy ilyen ügy, nyomozás, vádemelés, stb., utána a sértett lányokat

követi-e valaki, vagy csak szélnek eresztik őket?

V.: Ez nem a mi feladatunk, és nem tudok róla, hogy foglalkozik-e ezzel valaki, de jó lenne. Mi csak a nyomozásért, kihallgatásért vagyunk felelősek. Hogy utána mi lesz velük, azt nem tudjuk”. (Sz5)

III.2. Érdeklődés

Az alaphelyzet az, hogy a prostituáltakat nem érdeklik a szabályok. Ez nem elsődleges szempont számukra, csak akkor vesztegetnek energiát a törvények megismerésére, amikor már baj van. Nem tesznek erőfeszítést arra, hogy ne adjanak okot a hatóságoknak szankciók alkalmazására, viszont ha beviszik, vagy feljelentik őket, tárgyalóterembe kerülnek vagy idézést kapnak, egyszerre fontossá válik a dolgok tisztázása.

„K.: Annak is lehet értelme, hogy ha ténylegesen a szabályozást tanítanák.

V.: Annak is lehet értelme, de ez egy olyan dolog, az egyik fülén be, a másikon ki.” (Sz13)

Mivel a jogkövetésnél sokkal fontosabb az üzlet, amíg nagyobb probléma nem adódik, nem érdekli őket a szabályozás. Így gyakorlatilag elkerülhetetlen, hogy legalább egyszer összeütközésbe kerüljenek a hatóságokkal. Ez leginkább az utcai prostitúcióra igaz.

„Igazából, amíg nem tudtam, hogy van türelmi zóna, mert ugye eleinte még nem volt, és igazából mindig odamentem, ahol tudtam, hogy állnak kint lányok. Keresni is lehet, lányok is vannak. De azok voltak a legjobb helyek, ahonnan a legsűrűbben bevittek, ott lehetett a legjobban keresni. Ez a hely katasztrofális. Keresett amúgy. Sok a lány. A Fogarasi meg a 10-es út volt a legjobb. A Fogarasira kiálltam este hét-nyolc órakor, és éjfélre megvolt az ötven-hatvanezer forint. A 10-es úton kiálltam, és tíz-tizenkétezer adtak egy franciáért. Volt, hogy egy éjszaka alatt száz fölött hazavittem. Itt lement az ár. Mert itt nagyon sok a lány, nagyon sok az igénytelen lány. Megmondják nekik a hozzátartozóik, hogy ennyi idő van egy menetre, és akkor mennyivel olcsóbb. Úgysem csinálja meg, mert kiszáll a felénél. Két-három perc után otthagyja a kuncsaftot, és nekik így megéri. Csinál tíz kétezeret, az már húszezer, és akkor feleannyi időt volt bent, mint én. Nekik jó.” (P30)

Az utcán dolgozókat leginkább aggasztó összeütközések a hatóságokkal: fogda, pénzbírság, elzavarják őket az útról, felírják őket, és olyan dokumentumot íratnak alá velük, miszerint prostitúciós tevékenységet folytatnak.

Vannak pozitív példák, mint a szemétegető mellett dolgozó lányok tudatosan civilizált és szabályszerű magatartása. A beszámolók szerint itt a rendőrök részéről is a szabályszerű, kulturált magatartás a jellemző.

Az MPÉE munkája ebben nagyra értékelhető, és az eddigi módszerek beválhatnak ezután is. Lényeges a különbség a hozzáállásban azok között a lányok közt, akik hosszabb ideje vesznek részt a szervezet projektjeiben, illetve azok közt, akik nem vették még nagyon igénybe ezt a lehetőséget. Úgy tűnik, hogy ha sikerült megértetni a lányokkal, hogy az egészségügyi könyv fontos, illetve rávenni őket, hogy ha lehetséges, álljanak védett területen kívülre, tovább is lehet lépni a jogkövetés irányába.

„Ezt már a prostituáltak egy kisebb részének sikerült megértetni, hogy egy ilyen könyv feltétlenül szükséges ahhoz, hogy ne vigyék be a rendőrök, de szerintem ez is csak húsz százaléka vagy még kevesebb a prostituáltaknak, akik ezt felfogják. Azt mondják, hogy drága, azt mondják, hogy nem, mert akkor el kell menni orvoshoz.” (Sz14)

Azok a prostituáltak, akikkel eddig nem volt túl szoros kapcsolata a szervezetnek, ugyanezekkel a bevált módszerekkel közelíthetők meg. Természetesen itt a szoktatás eredményei is látszanak, de van egy ennél mélyebb és lényegesebb hozadéka a dolognak: azok a lányok, akik kapcsolatba kerülnek érdekeiket védő szervezettel, sokkal inkább hajlandóak súlyt fektetni arra, hogy ők is megtegyék kötelességüket. Nagyrészt azért, mert végre dolgozó állampolgárként jelennek meg, és nem illegálisba, és a társadalom perifériájára szoruló elemekként. Egyfajta öntudatra ébredésről beszélhetnénk.

Elsődleges fontosságú kérdés, hogyan lehet felkelteni érdeklődésüket a szabályozás iránt, legalább annyira, hogy alapvető kötelességeikkel és jogaikkal tisztában legyenek. Ennek alapfeltétele, hogy lássák, hogy nekik ehhez érdekük fűződik. Ahhoz, hogy a szabályokat be is tartsák, az kell, hogy legalábbis hátrányuk ne származzon belőle. Például, hogy a nem védett területeken a munkakörülmények legalább annyira megfeleljenek az igényeiknek, mint a már megszokott tiltott övezetekben. Ahogy azt az egyik ügyvéd szakértő megjegyezte, tapasztalatai alapján:

„Azoknál a lányoknál, akik tiltott területen dolgoznak, gyakrabban előfordul az egészségügyi kiskönyv hiánya, mivel úgymint előállítják őket azért, mert rossz helyen állnak. Azok a lányok, akik az utcai prostitúció számára legális helyen dolgoznak, szinte kivétel nélkül rendelkeznek egészségügyi kiskönyvvel, nehogy ez legyen az oka az előállításuknak.” (Sz13)

A nem üzleti oldalát nézve a dolognak, az érdeklődést érdeklődéssel lehet kiváltani. Abban a pillanatban, mikor az ő jogaikról is szó van, ha képviselik az ő érdekeiket is, illetve nem háborgatják őket feleslegesen, a prostituáltak is hajlandóak tenni valamit a szabályok betartása érdekében.

„Az Egyesülettől megszokták, hogy mi emberként kezeljük őket. Az egy jó példa volt, hogy amikor megpróbáltuk harmadszorra úgy kiküldeni a szűrőbuszt, hogy mi nem mentünk, de mindenkit tájékoztattunk arról, hogy délután kettőtől ott áll a busz, menjetek oda a vizsgálatra. Két óra elteltével felhívott a főorvosasszony, hogy körbeautózzák a buszt, de hogy minket nem látnak, elmennek. Legyek szíves és azonnal menjek oda. Én meg nem akartam odamenni, de megpróbáltam az adott területen lévőket felhívni, mondtam, hogy menjetek oda, kopogjatok be a buszba. „Megvárunk, amíg odaérsz.” Ha nem mentem volna ki, úgy ment volna el a busz, hogy egyetlen vizsgálat sem történt” (Sz12)

III.3. Hivatalos, bejelentett tevékenység lehetőségének ismerete, megítélése

Bár a prostitúció törvényi szabályozása nem egyértelmű és nehezen betart(tat)ható, elvileg van lehetőség a tevékenységet hivatalos keretek között folytatni. Szakértők is többször felhívták erre a figyelmet.

„Volt olyan, hogy már egész közel kerültünk a New York-i Egyezmény felmondásához, és ezzel lehetett volna egy kicsikét tágítani és liberalizálni a prostituáltakra vonatkozó szabályokat. De a mostani rendszeren belül sem kizárt az, hogy egy lány egyéni vállalkozó legyen, és szexuális szolgáltatást nyújtson. Ez egy legális jövedelemszerző tevékenység, ennek van TEÁOR-száma, van SZJA-száma, valójában hogyha ezt egészen komolyan vennék, akkor egy lánynak adóznia kéne a tevékenysége után, ami egyébként mindenkinek jó lenne.” (Sz14)

Erről a lehetőségről a lányok nagy része nem hallott, sőt, eszébe sem jut, hogy ez egyáltalán szóba jöhet. A prostitúcióval kapcsolatos berögzült szokásokról, véleményekről van szó.

Miután a prostitúciót ők maguk is „a másik oldalon állónak” érzik, tehát törvényen és társadalmon kívülnek, nem merül fel, hogy összeegyeztethető a polgári normákkal.

„ K.: Arra gondoltál, hogy hivatalosan csináld?

Hogyan, hogy akkor adnék számlát? [nevet] Milyen címszóval? Akkor ehhez kellene egy jogszabály.

K.: Egyéni vállalkozóként lehet.

Igen? [nevet] De hát tiltják.” (P5)

Az, hogy milyen érdekük fűződhet ahhoz, hogy hivatalosan legyenek prostituáltak, ugyancsak kérdéses. Nem jellemző, hogy a nyugdíjukra gondolnának. A bejelentett munkavégzés és az azzal járó szociális, állampolgári juttatások nagy előnyt jelentenek, de nem mindannyian látják át ennek a rendszernek a működését. A társadalombiztosítási ellátások és a bejelentett munka összefüggése például általában nem ismert. Ugyanakkor a társadalom toleranciája könnyebben lenne kivívható, ha a prostituált, ugyanúgy, mint a többi dolgozó állampolgár, kivenné részét a közterhek viseléséből.

„Az egy általános állampolgári kötelezettség, hogy ha valaki jövedelmet szerez, utána adót fizet valamennyit. Arról nem is beszélve, hogy a nyugdíj- és egészségbiztosítást miért a társadalom fizesse meg más után? Ez tényleg egy morális kérdés már. Mindenképpen államérdek, a társadalom érdeke. Az, hogy ki fizeti meg a szifilisz lány kezelési költségeit. Én, vagy pedig az a társadalombiztosítás, ami ő hozzájárulhat? – ez egy alapvető kérdés. Ha azt kívánjuk, hogy a társadalom tolerálja a lányokat, akkor bizonyos alapvető szabályok elfogadását tőlük számon kell kérni.” (Sz14)

Itt látnunk kell azt is, hogy nemcsak a prostituált, hanem egy átlagos állampolgár sem látja át ennek a rendszernek a működését. A prostituáltak dolgát külön nehezíti, hogy a tevékenység szabályozása olyannyira kevésbé körvonalazódott, hogy még hivatalos személyek, rendőrök sem mindig vannak tisztában azzal, hogy valójában milyen formában üzhető hivatalosan prostitúciós tevékenység.

„K.: APEH felé? Ha be akarja jelenteni vállalkozásként, székhelyet is meg kell adnia, hogy tud bérelni három lány részére ilyen tevékenységbe...

V.: Ezzel egy gond van. Ahhoz, hogy vállalkozást tudjon csinálni, meg kell adni a tevékenységi kört. Ennek van egy listája, és abban nincs benne ez a tevékenység.

K.: De benne van.

V.: Így, hogy szexuális szolgáltatás?

K.: Úgy, csak az SZJ számok között tevékenységeknél egyéb gazdasági...

V.: Akkor én vagyok elmaradva.

K.: Szóval a kérdés az, hogy talál-e lakást?

V.: Valószínűleg nem járulna hozzá a bérbeadó.

K.: És ha hozzájárul, akkor megbüntetik, mert segíti a prostitúciót?

V.: Ezek a bérbeadók soha nem fizetnek adót az után, hogy kiadják a lakást.

Mindenesetre szerintem hivatalosan még eddig senki nem próbálta. De ez érdekes kérdés, mert van olyan bűncselekmény, hogy üzletszerű kéjelgés elősegítése. Aki prostitúció céljára lakását más rendelkezésére bocsátja, az az ÜK elősegítője. Tehát magánlakásra kell ezt korlátozni. Ha vesz egy lakást, akkor rendben. A pénze meg lenne rá, ha összerakná. Meg, ha erre valaki rájön, azt mondja, hogy én veszek 25 millió forintért egy lakást, a prostituált nevére, aztán írunk egy szerződést kölcsönadásról, hogy ő tartozik nekem 25 millió forinttal. Övé a lakás, majd törleszti. Ez már csak jogi csúrés csavarás.” (Sz4)

Fontos kérdés, hogy mennyire zavarná az érintetteket, hogy hivatalosan prostituáltként legyenek nyilvántartva. Az erre vonatkozó kérdésre adott válaszok alapján úgy tűnik, hogy az

lenne a lényeges számukra, hogy tudják, ki/kik, milyen hivatal láthatja az erre vonatkozó bejegyzést, illetve milyen ügyekkel kapcsolatosan kerülne elő ez az adat. Ugyanakkor a nyilvántartás segíthetne abban is, hogy a hatóságok és a prostituáltak viszonyát rendezze.

„V.: És akkor keretek közé voltak szorítva a lányok, rendszeresen jártak orvoshoz. Volt egy bárcájuk, nyilvántartásban szerepeltek. Igen, mert minden szempontból, a bűnözés szempontjából – és tudjuk azt, hogy mik húzódnak meg mögötte. Ha lenne egy külön nyilvántartás, sok minden változna, ezzel ellenőrizhetővé is válik. És ez nem azt jelenti, hogy visszaélünk az ő jogaikkal, nem azt jelenti, hogy meghurcolom, bántom, hanem tudom, hogy ő hogyan, mit csinál.

K.: Ahogy minden dolgozó nyilvántartásba van véve?

V.: Erről van szó.

K.: De ha valaki úgy van nyilvántartásba véve, hogy szórakoztatóipari dolgozó, az is más, mint hogy prostituált.

V.: Nézze, akkor ne legyen prostituált. És akkor itt ne beszéljünk a bűbáj lelkünkről, mert az nem ezen múlik. Mindenki el tudja azt dönteni, hogy mit akar csinálni. Tehát ha prostituált, akkor vállalja. Ha nem, nem. Most az a veszély van, hogy arra fut ki az egész, hogy szegény prostituált. Vállalják! (Sz5b)

Az, hogy ebben az esetben adót kell fizetni a tevékenység után, úgy tűnik, erősebb visszatartó tényező.

Probléma lehet az is, hogy a legtöbb prostituált nem tervez hosszú távra ezzel a tevékenységgel (más kérdés, hogy a későbbiekben valóban ki tudnak-e lépni akkor és úgy, ahogy tervezték). Ezért is kisebb a vállalkozó-prostituált státusz vonzereje, hiszen úgy vélik, ideiglenesen, kis időre nem érdemes belevágni a bejegyeztetéssel járó hivatali hercehurcába és vállalni a költségeket. Miután hozzászórtak egy kötetlen, informális munkavégzéshez, számukra a hivatalos ügyek intézése általában problémát jelent, és feleslegesnek is tartják.

Ez a lehetőség a lakáson dolgozó lányok esetében lehet inkább releváns, legalábbis közöttük volt több olyan, aki érdeklődést mutatott a dolog iránt. Az utcai prostituáltak számára mindaddig nem lehet valós lehetőség, amíg tiltott helyen állnak. A nem védett övezetben (pl. szemétegetőnél) álló lányok közül egyébként volt, aki szintén eljátszott a gondolattal.

A képzés tudatosan kell építsen a prostituáltak legalitáshoz fűződő érdekeinek bizonyítására.

IV. Találkozások és összeütközések az igazságszolgáltatással. Jogok, tapasztalatok

Leginkább az utcai prostitúció érintett ebben. A tárgyalásokon való részvétel, illetve a lányok válaszai alapján egyértelmű, hogy a leggyakoribb ügyek az utcai prostitúcióhoz kötődnek:

- a védett övezetben való tiltott kéjelgés szabálysértése,
- a nem védett övezetekben az egészségügyi könyv hiánya jelent problémát, amiből szintügy szabálysértési perek vannak.

A lakáson dolgozó prostituáltak általában akkor kerülnek bíróság elé, ha a lakás bérleti szerződésének elkészítésekor nem veszik figyelembe a szabályokat. Ha egyikük nevére szól a bérleti szerződés, akkor megállhat az üzletszerű kéjelgés elősegítésének vádja, ami már nem szabálysértés, hanem bűncselekmény, alapesetben három évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető.

IV.1. A rendőri eljárás szabályai

Az eljárási szabályokról keveset tudnak mind a rendőrökre, mind önmagukra vonatkozóan. Ezek a kérdések is csak akkor merülnek fel, mikor egy-egy konkrét esetben személyesen érintve vannak. Hozzáállításuk kétoldalú:

- Egyrészt, ha ellenük folyó eljárás, vagy rendőri intézkedés közben igazságtalanságot szenvednek el, vagy vélnek elszemvedni, a probléma eseti megoldására koncentrálnak, érthető módon le akarják zárni az ügyet a számukra legkedvezőbb módon, de nem sokan vonnak le általánosabb következtetéseket, illetve használják fel az ügy tanulságait arra, hogy a későbbiekben elkerüljék a problémákat.

„Meg sok lány visszaélt ezzel a gyerekes dologgal. Úgy, ahogyan például a Fogarasin. Bevittek, és mondtam, hogy jó napot, kiskorú gyerekem van. De akkor még tényleg pár hónapos volt, amikor elkezdtem ezt az egészszet, és akkor úgy rendszeresen kiengedtek. És akkor úgy voltam vele, hogy bevisznek, úgy is kiengednek. Ez ment is egy darabig, amíg bent nem tartottak, és utána hagytam ott a Fogarasit is. Meg akarták szüntetni ott a rendőrök az utat, és igazából csak olyanok maradtak, akik valamivel védekezni tudtak. Én is azért maradtam ott, mert bevittek és kiengedtek. Az kellett, hogy egyszer bent tartsanak 72 órát, és el is jöttem arról az útról. Mindegyik helyről azért jöttem el. A 10-es úton is eleinte jött a rendőrautó, kiadott egy tízezer forintos csekket, alá kellett írni, és monda, jó, akkor haza kéne menni. De utána jött az, hogy jöttek egy nagy busszal, videofelvételt készítettek rólunk, hogy kint állunk, és bevittek.” (P30)

- Másfelől a prostitúcióhoz fűződő előítéletek miatt nem jut eszükbe a kérdéssel foglalkozni. A prostituált rutinszerűen ki van téve annak, hogy a rendőrök igazoltassák, fogdára vigyék, bíróság elé kerüljön, és ez ellen sokszor esetleg csak a meggyőződést pótló vehemenciával tiltakoznak. Mert „úgyis mindig a rendőrnek van igaza”, illetve a hatóságnak vagy hivatalos szervnek, a prostituált csak elszemvedője ezeknek az eseményeknek.

Az oktatás során a szabályok ismerteése fontos feladat, de törekedni kell arra is, hogy a prostituáltak lássák ennek fontosságát, kialakuljon az érdeklődés.

IV.2. Tapasztalatok rendőrökkel

Összességében elmondható, hogy a rendőrség és a prostituáltak viszonya meglehetősen konfliktusos a mai napig. Érdeemes azonban megnézni, hogy milyen esetekben milyen mértékben.

Megjegyeznénk, hogy a rendőr-prostituált viszony az egyes színtereken lényegesen eltérő. A legrendezettebb és legcivilizáltabb viszonyokkal egy olyan helyen találkoztunk, ahol szabadon állhatnak prostituáltak. A rendőrség itt úgy állítja meg és igazoltatja a prostituáltakat, mint ahogy az ellenőr kéri a jegyet, de lehet, hogy kevesebb arroganciával. A rendőrök igyekeznek az ellenőrzésekkel biztosítani, hogy a lányok ne dolgozzanak egészségügyi könyv nélkül, ezen túl alig van kapcsolat közöttük. A hangvétel kulturált, az intézkedés lojális és kulturált módon zajlik le, mindkét félnek köszönhetően. Ugyanitt a rendőrök, ha olyan útszakaszon találkoznak prostituálttal, ahol már nem engedélyezett a tevékenység folytatása, beviszik a lányt, de elmagyarázzák neki, hogy rossz helyen állt, azt is, hogy arra az útszakaszra mi vonatkozik (főút, védett övezet, stb.), és hogy melyik útszakaszon dolgozhat probléma nélkül. Az egészségügyi könyv hiányából adódhatnak még problémák, a prostituáltak beszámolója szerint a rendőrök ezekben az esetekben is gondot fordítanak a tájékoztatásra.

Ezen a területen a prostituáltak is úgy nyilatkoztak a rendőrökről, mint akikkel mindennap találkoznak, de nincs köztük nézeteltérés, nem panaszkodtak a hangvételre sem, nem ellenségesek, az együttműködés jellemzi a viszonyt. A találkozások barátságosak, elbeszélgetnek, viccelődnek egymással.

Az említett területen a rendőrökre nem helyeződik nyomás, hogy számolják fel a prostitúciót, ezért nincs okuk arroganciára, a lányokat pedig többnyire nem éri sérelem, ezért nem ellenségesek. A szabályok pedig ezeken a területeken tartatnak be a leginkább.

Egy másik fővárosi útszakaszon, ahol szintén szabad prostitúciós tevékenységet folytatni ugyanolyan korlátozások mellett, mint az előbb említett helyen, a viszony már nem annyira békés. Itt a prostituáltak panaszkodtak a bánásmódra, a hangvételre, és beszámoltak konkrét rendőri visszaélésekről is. Előfordult olyan eset, ahol a futtató közbelépésének köszönhetően a prostituált, hogy a rendőri visszaéléstől „megmenekült”:

„Hát itt kint állok hajnalban – hát szinte már majdnem reggel volt. Pénteki nap volt, mindig így reggelig szoktam kint lenni, mert így hajnalban nagyon jó, jönnek a részek, meg így a kábítószeresek jönnek, mondom azok jók. Kint álltam, egyedül voltam a zónában, meg az élettársam, az itt ült a kocsiban. Megáll egy fekete Suzuki, vagy nem is tudom milyen kocsi volt, két ember ült benne, civil rendőrök voltak, nyomozók. És ott kérdezősködnek, hogy mi mennyi, meg minden, kérték a kiskönyvet – akkor még nem volt kiskönyvem, hogy most vigyenek be, ne vigyenek be, meg minden. És az élettársam szólt, hogy mi az, hogy ezek ennyit beszélnek. Utána odajött, és mondta a nyomozóknak, hogy ez mind fel van véve telefonra, és hogy ezt így fogja megmutatni a rendőrségen. Erre azt mondja, hogy jó, ok, rendben van, de ezt nem így kéne megoldani. Azt mondja az élettársam, hogy ha el akarnád vinni üzletbe, akkor ne így vidd el, hogy most vigyünk be, vagy ne vigyünk be, hanem fizessél 3 vagy 5 ezer Ft-ot, vagy amennyit szeretnél. Szóval akartak vinni ingyen üzletbe, és az élettársam meg odajött, és akkor elmentek.” (P28)

Kérdés, hogy mik lehetnek a különbségnek okai. Mennyiben múlik az intézkedő rendőr személyén, a kiadott utasítások egyértelműségén, esetleg a prostituáltak és futtatóik viselkedésén és hozzáállásán.

Egy harmadik területen a rendőri intézkedéseket az határozza meg, hogy védett övezetről, főútról van szó. Itt a lányok vegyes tapasztalatokról számoltak be. Az itt dolgozó prostituáltak viszonya a rendőrökkel – elmondásuk szerint – személyfüggő. Noha a tiltott helyen üzött prostitúcióért elmarasztalják, őrizetbe veszik őket, azonban nem minden rendőr teszi ezt arrogáns és lekezelő stílusban. A legtöbb esetben felírják őket, aláíratják velük a papírokat, elküldik őket az útról, és csak többszöri figyelmeztetés után állítják elő őket. A prostituáltak itt is panaszkodtak a rendőrök viselkedésére, hangnemére, de hangsúlyozták, nem minden rendőr viselkedik ugyanúgy. Esetenként fenntartható egy viszonylagosan lojális kapcsolat a prostituáltak szabálysértő viselkedése ellenére.

Egy másik szélsőség valószínűleg a belső területeken zajló utcai prostitúció, ahol a prostituált és a rendőr a mai napig ösellenségek. A prostituáltakra jóformán vadásznak, térfigyelő kamerákkal, járőr-kocsikból.

„A Tavaszmező utca, a József utca, Mátyás tér ez volt a klasszikus kocsisor, ill. még a Horváth Mihály tér hozzátartozott, illetve a Rákóczi tér és a József körútnak az a kis része, ahol régen volt a Cola presszó, Gobé meg Ibolya presszó, amik megszűntek, itt kihalt. Köszönhető a térfigyelő kameráknak egyébként, és kihelyeződött az utcára, az a legdurvább egyébként. Ott tényleg. Az utcai prostitúció...most vannak a térfigyelő kamerák, ha felveszi, hogy integet egy lány, már viszik is, így könnyen lehet 30 napot

leszakítani elzárásra. Régen úgy volt, hogy mikor kimentünk ellenőrizni, azt mondták a lányok, hogy én a barátomat, a férjemet várom. Volt a táskájában, - akkor még bele lehetett nézni – 3 mázsa óvszer. Az meg a barátomnak kell. Most már ez megfordult. Ha valaki prostitúciós tevékenységet folytat, azt már viszik el és kész. Meg hát ezek ismertek egy idő után. Ha valakinek van 2-3 pénzbírsága, akkor simán becsukhatják annyi időre.” (Sz4)

A VIII. kerületi prostituált-rendőrség háború nem ma kezdődött, lehet, hogy a hátvédharcoknak lehetünk most tanúi, a dolgok lecsengésének. Nyilvánvaló, hogy a védett övezetben rendszeresen rajtakapott lányok éppenséggel nem vívják ki a hatóságok jóindulatát.

„...mindig jönnek, nemcsak a kerületiek, hanem még a kaméleon csoport, ami hirtelen Budapest egész területén járőrözhet, kiugrik más kerületből és elvisz. Engem például mindig a Diószegi, hogy így csinálnak, pedig a Víg utca tartozik oda. Mit keres ez a körúton? Kaméleon, kaméleon, így a telefonba, már visznek is. Úgy szoktuk, hogy kapuk alá beugrunk, boltba befutunk, vagy a használt ruhában a fogasok mögül is hoztak már ki engem, elbújtam a ruhák közé, oda is bejött a köcsög rendőr, aszongya, gyere csak ki a ruhák közül, mi van, a fogas mögé bújtal? A rák egye ki a beledet, mondom, még itt se hagysz békén, mondom vásároltam, azt mondja, ne hazudjál.” (P25)

Ezeknek a prostituáltaknak nagy része régóta dolgozik a Rákóczi tér környékén, a körüttől beljebb, eldugott utcákban. Rajtuk kívül néhány olyan fiatal prostituált is dolgozik itt, aki ebben a környezetben szocializálódott, és ugyanezeket a mintákat illetve felfogást vette át. Ez az ő területük, az ő megélhetésük, az ő szobáztatóik, az ő lakhelyük, munkahelyük, kuncsaftjaik. Az, hogy a város már kiveti őket magából, hogy a VIII. kerület hagyományos arculata átalakul, és a prostitúció visszaszorul, hogy a rendőrségnek egyik fontos feladata, hogy takarítsa el az utcai prostitúciót a negyedből, ez nem más lehetőségek megfontolására ad okot számukra, hanem a hadviselésre. Ez a problémákat csak kielezi, a viszonyokat tovább mérgezésíti. A lányok nem is igyekeznek fenntartani egy elviselhető kapcsolatot a kerületi rendőrökkel, veszekednek velük, átkozódnak, egyáltalán, filmbe illő jeleneteket produkálnak.

Az interjúalanyok beszámolójából az is kitűnik, hogy vidéken általában konfliktusosabb a kapcsolat rendőr és prostituált közt, mint Budapesten.

„V.: Hatalmas különbség van. Budapesten már kezdünk odáig eljutni, hogy némi fogalmuk van a rendőröknek arról, hogy legális a prostitúció, hogy mi a védett övezet és mi a nem védett övezet. Ezzel együtt még Budapesten is hosszabb időbe telik, amíg megértetjük ezt egy parancsnokkal, aki kiadja a rendőrnek utasításként, hogy „teljesen mindegy, hogy jó helyen áll a lány vagy nem, akkor is vigyétek be”.

K.: Ez ismeretbeli gond, az az oka, hogy nincsenek kellően tájékoztatva a rendőrök?

V.: Igen. Az adott kerületi rendőrkapitány meg akarja mutatni, hogy ő jól végzi a munkáját, és ott nem fog állni prostituált. Nem érdekli a rendőrkapitányt, hogy vannak jogai a prostituáltaknak. Mondok egy példát: az egyik kerületi rendőrkapitány úgy gondolta, hogy új seprő jól seper, hiába bizonyítottuk bíróság előtt harmadszor vagy negyedszer, hogy védett övezeten kívüli területről vitték el a lányokat, akkor is kiadta a parancsot, hogy őt ez nem érdekli, minden prostit állítsanak elő. Itt lépett be az Egyesület, hogy jó, akkor nekünk ebből elégünk volt, belügyminiszter, országos rendőrfőkapitány, budapesti rendőrfőkapitány, legfőbb ügyész, mindenhova panasszal fordultunk, hogy jogtalanul zaklatják a rendőrök a prostituáltakat. És elértük három éven belül, hogy a mai napig is nyugodtan dolgoznak a lányok. Úgyhogy Budapesten sokkal egyszerűbb, mint vidéken.” (Sz12)

A rendőri visszaélések gyakoriságáról és mértékéről nehéz megbízható információt kapni. A hosszú évek óta dolgozó prostituáltak – különösen a VIII. kerületiek – nagyon sok esetről,

általában rossz tapasztalatról számoltak be, de nem mindig világos, hogy ez a mostani viszonyokra milyen mértékben vonatkozik. Inkább a 80-as, 90-es években volt tapasztalható esetenként kifejezetten brutális bánásmód a prostituáltakkal szemben a rendőrök részéről. A korrupciós gyakorlatok valószínűleg ha kisebb mértékben is, de még mindig élnek.

„V.: Sajnos tudjuk, hogy a rendőrök is szednek helypénzt, ill. kapnak pénzt időnként, szolgáltatásokat vesznek igénybe ingyen, ezekről hallunk, tudunk.

K.: Meg az, hogy a lebonyolításkor, ha rajtakapják a kocsiban a kuncsaftot?

V.: Igen, ez zsarolás leginkább. Hallottam ilyenről. Sajnos a rendőrségen már előfordult drogfutár betörő, nem vagyunk mentesek mi sem ilyesmitől. Ilyesmiről csak az egyenruhásokkal lehet beszélni, aki meg benne van, az nem nagyon beszél ilyenről.”
(Sz4)

A kerületi kapitányságokon ebben a témában a nyilatkozatokból az tűnik ki, hogy a rendőri visszaélés nem létezik, elképzelhetetlen, nem fordulhat elő. A magasabb beosztású, nem egyenruhás állományba tartozó rendőrök, nyomozók azt mondják, valószínűleg élnek ezek a gyakorlatok, de nincs rálátásuk. Ha tudnak róla, próbálnak tenni ellene, de mindig lesznek esetek, ahol az intézkedő rendőrök önkényesen vagy szabálytalanul járnak el.

„V.: Ez nagyon nehéz, az én szintemen ezt nem lehet megoldani. Milyen tapasztalata van ebben? Konkrét ügyekről is tud? Mert én nem nagyon tudom, hogy mennyire megy ez, érdekel tehát, hogy prostituáltaktól hallotta? Egyenruhás állomány csinál ilyet a VIII. kerületben, az utcai prostitúciónál?

K.: Igen, egyenruhás állomány.

V.: Én is hallottam ezt. Csak azt tudom mondani, hogy nagyon nehéz elérni, hogy olyan embereket vegyenek fel, akik ezt hivatásnak tekintik, és tiszteletben tartják azt, amire fölesküdték. Nehéz kiszűrni, hogy ne bűnözők legyenek, akiket felveszünk a rendőrséghez. Azt egyébként a statisztikák kimutatták, hogy a rendőri bűnözés tiszthelyettesi állományban magasabb, mint tiszti állományban. Nyilván képzetebben már nem áll oda úgy bűnözni, mint egy képzetlen rendőr. De ez csak a magánvéleményem. Egyik pillanatról a másikra nem lehet megoldani ezt, mint ahogy a korrupciót sem, én innen nagyon nehezen látom megoldhatónak. A fejekben kellene rendet tenni. Egyébként az Ügyészségi Nyomozó Hivatal hatásköre. Ebben nem tudok segíteni, de én is hallottam, hogy van ilyen, főleg a VIII. kerületben, ahol utcai prostitúció volt. Vagyis még most is van, csak rejtettebb formában.” (Sz5)

A most utcán dolgozó fiatal lányok, akik az utóbbi egy-két év tapasztalatairól számolnak be, lényegesen enyhébb konfliktusokat írnak le. Ugyanakkor jellemző, hogy nehezen beszélnek ezekről a tapasztalatokról. Egyrészt bizalmatlanságból, másrészt azért, mert maguk sincsenek egészen tisztában azzal, hogy mely esetekben sérülnek a jogaik. Vannak olyan történeteik, melyekben ők igazságtalannak vagy méltatlannak tartják az eljárást/intézkedést, holott az szabályos, illetve sok visszaélésről nem tudják hogy valójában szabályellenes intézkedés történt, ezért esetleg el sem mesélik az esetet. Általában kifogásolják a rendőrök, hatósági személyek hangnemét és modorát velük szemben, illetve hangsúlyozzák, hogy a rendőr személyes hozzáállásán nagyon sok múlik.

„V.: A legrosszabb rendőrélményem az a Fogarasin volt szintén, amikor a kedves rendőr bácsi olyan szinten rám szállt, hogy közölte, hogy ha a háztetőn állok, vagy ha beteszem a lábam a XIV. kerületbe, teljesen mindegy, hogy a Tesco-ba vagy akárhol, elvisz. Voltak még a régi időkben a valamit valamiért. Ez másfél-két évvel ezelőtt volt. Még a tiltott helyek... Fogarasi út, 10-es út, Üllői út.

K.: Szerinted ez még most is van?

V.: Szerintem biztos, még itt is van egy-két olyan rendőr, aki felteszi a kérdést. Senki

nem akar elzárásra kerülni, főleg, hogy az ember visszaeső, most már egész szépen büntethető. Jó, én még megúsztam, hatvanezer volt a legmagasabb, de azt is ki kell fizetni. Akkor meg nem fizettem ki, és elvittek otthon a lakásból.” (P30)

A korrupciós gyakorlat ismét csak olyan kérdés, melyről nem beszélnek szívesen és nyíltan. A kenőpénz valószínűleg kiirthatatlan szokás, viszont legtöbbször általánosságban emlegetik, mint olyasmit, amit nyilvánvaló, de konkrét esetet ritkán mesélnek el. Az ingyen szolgáltatás kikényszerítéséről egyetlen prostituált számolt be konkrét esetet említve, néhányan általánosságban utaltak rá. Ezek olyan kérdések, ahol nem lehetünk biztosak abban, hogy a prostituált valóban elmondaná, ha saját rossz tapasztalata lett volna.

Azokon a területeken, ahol a prostituáltak szabadon dolgozhatnak, és ügyelnek a szabályok betartására azzal, hogy kiállítatják az egészségügyi könyvet, a rendőrök és a prostituáltak viszonya elég békés. Ez a lányok beszámolóiból is kitűnik, illetve a rendőrök is toleránsak, ha a prostituáltak nem jelentenek hivatali problémát.

„Mivel mi foglalkozunk velük, talán a legtöbbet, nyugodtan mondhatom, hogy jól vagyunk. És én azt hiszem, hogy más rendőrök is. Azt mindenki tudja, hogy prostituált nem követ el bűncselekményt, nem bűnöző. Aki foglalkozik vele, annak ezt tudnia kell. A kis egyenruhás srác, aki 3 hónapja rendőr, lehet, hogy nincs tisztában ezzel. Nem is a rendőrprostituált, hanem a férfi prostituált a domináns. Az embereknek mindig van egy elképzelése, attitűdje a prostituálttal szemben. Amikor a kis rendőr találkozik vele, akkor inkább ez érvényesüljön, mint a rendőr és polgár viszonya. Itt nem a rendőr beszél a prostituálttal, hanem a férfi, aki vagy lenézi, vagy nem nézi le.” (Sz4)

A rendőri visszaéléssel szemben a prostituált – legalábbis ő úgy gondolja – igen keveset tehet. Ha visszaélés áldozatává válik, feljelentheti a rendőrt az ügyészségen, de ezt a legritkább esetben teszik meg – sokan nem is tudják, hogy ez az ügyészség hatáskörébe tartozik –, leginkább azért, mert nem hiszik, hogy a hatóságok megvédenék az ő érdekeiket is.

„V.: Az utcán szolgálatot teljesítő rendőrök kilencven százaléka nem tudja embernek tekinteni a prostituáltakat. De még az ügyeletes tisztek sem. Nem egy példa volt rá, amikor megerőszkoltak a rendőrök egy prostituáltat, bement egy bizonyos kerületi kapitányságra, az ügyeletes tisztnél feljelentést akart tenni, az meg kirúgta a lányt. Egyszerűen nem vette fel éjszaka a jegyzőkönyvet, azt mondta, hogy büdös kurva takarodj innen.

K.: És ha továbbment volna?

V.: Azt nem tudta, hogy hova kell tovább menni. Nem tudta, hogy abba a kerületbe, nem abba a kerületbe kell bemenni, ahol az esemény megtörtént, és nem tudta, hogy az ügyészséghez kell menni.” (Sz12)

Ha valami védelmet remélhetnek a visszaélésekkel szemben, azt csakis a futtatótól várják. Persze ez a védelem leginkább informális megegyezéseket jelent, amelyek adott esetben nem is feltétlenül ideálisak pont a lányok szempontjából. Mindenesetre legalábbis stabilizálja a viszonyokat, ha a futtató, illetve a lány valamely módon (korrupció, információszolgáltatás) megegyezik a rendőrséggel.

Más kérdés, hogy a prostituáltak mennyire vannak tisztában azzal, hogy mint állampolgárokat, elvileg törvény védi őket is a visszaélések ellen. Nem bíznak a hatóságokban, azt érzik, hogy ők „a másik oldalon” állnak, még akkor is ellenséggé tekintenek a rendőrségre, ha nem volt személyes rossz tapasztalatuk. Az esetleges rendőri visszaélés megerősíti őket ebben a felfogásban, és a legkevésbé sem kelti fel szabálykövető magatartásra irányuló szándékukat. Az, hogy nem tesznek bejelentést a visszaélésekről, azt is

jelenti, hogy az önkényeskedő vagy korrupt rendőrt nem vonják felelősségre, így konzerválódnak a törvényellenes állapotok.

A durva rendőrségi fellépés hozzájárul ahhoz, hogy a prostituáltak erősebben függjenek egy harmadik személytől (futtató, strici), őrjük számítanak nem csak a vendégekkel szembeni védelemben, de a rendőrökkel való jó viszony fenntartásában is, illetve akkor, hogyha beviszik őket.

Sajnos általános tapasztalat, hogy a rendőrök inkább a prostituáltat, mint a stricit üldözik.

A rendőrségi zaklatás hozzájárul ahhoz, hogy a prostituáltak erőszaknak vannak kitéve. A lányok elbeszélései alapján a rendőrök a legváltozatosabb okokat találják arra, hogy zaklassák őket. A leggyakoribb, bár ez jogos és nem is kifogásolt, a dokumentumok hiánya. Problémásabb az, amikor a hely védett volta vitatott, de sokan panaszkodtak arra is, hogy indokolatlanul, szemetelésért bírságolták meg őket. A prostituáltak, ha nem is tapasztaltak visszaélést, általában úgy vélik, nem számíthatnak a rendőrség segítségére. A visszaélések visszaszorítására elsősorban a rendőrség intézményén belül kell erőfeszítéseket tenni, melyek között szerepelhetne egy oktatóprogram intézkedő rendőrök számára.

A prostituáltak alapos felkészültsége saját jogait illetően azt eredményezné, hogy nagyobb biztonsággal és tudatosabban mérnék fel és kezelnék helyzetüket egy eljárás során, és ezzel önmagában már sokszor elkerülhetnék, hogy önkény áldozatává váljanak. Ha magától értetődő lenne számukra, hogy visszaélés esetén feljelentést tegyenek, a rendőrállomány nem kockáztatna egy esetleges felelősségre vonást és tárgyalást, és valószínűleg kevésbé bocsátkozna jogsértő intézkedésbe.

A prostituáltak és az intézkedő rendőrök interperszonális kapcsolataiban az együttműködő, toleráns hozzáállás és viselkedés sok olyan helyzetet segít elkerülni, ahol a személyes indulatok vezetnek végül is jogsértéshez. A jogszabályokkal le nem írható, viselkedésbeli stratégiák nagy szerepet játszanak, ezért ennek a témának a továbbiakban külön fejezetet szentelünk.

IV.3. Bírósági tapasztalatok

A tárgyalás folyamán gyakran felmerülő probléma, hogy mikor bizonyítható egyértelműen, hogy a tiltott kéjelgés szabálysértését elkövette valaki. Sokan védekeznek azzal, hogy ők ugyan folytatják ezt a tevékenységet, de pont abban az esetben, amikor bevitték, erről nem volt szó, csak rossz időben voltak rossz helyen, a rendőrök előfeltevéseinek köszönhető, hogy bevitték, és bíróság elé állították őket.

„Arról van szó, hogy többször is ítéletet kaptam szabálysértésért, ami teljesen jogtalan volt. Például, csak hogy elmondjam, hogy milyen korrupciós ügyek történnek a Varsányi Irén utcában. Hogy egy barátommal, akivel együtt éltem, beszélgettem. Minusz húsz fok volt, senki nem járt az utcán, senki rajtunk kívül egy lélek nem volt. És lényeg az, hogy a rendőr, aki bevitt, az tudta, hogy az a srác nekem barátom volt és régebben élettársam is. Tudta, hogy ügyfél az semmiképpen nem lehet, mégis bevitték, és ebből is csináltak TK-t. Ez a tárgyalás van még majd, ez is meg lett fellebbezve, ennek az eredménye, már háromszor napoltak, mert sem a sértett, sem a tanú nem jelent meg, és a rendőr összevissza hazudozott a tárgyaláson. Egyszer azt mondta, hogy a hölgy, aki a férfit megszólította, fekete dzsekiben volt. Namost rajtam világosbarna dzseki volt. Na akkor én megkérdeztem a rendőrt, hogy legalább egyformán hazudjon, döntse már el, hogy akkor én voltam-e vagy nem, mert szerinte ez a dzseki milyen színű, világosbarna? Igen, az, akkor miért mondja, hogy egy fekete dzsekis prostituált volt az elkövető, ha ez világosbarna, akkor én nem lehettem feketébe, uram döntse már el.” (P25)

Függetlenül attól, hogy ez az állítás valós vagy sem, érdemes lenne megnézni, hogy az ilyen módon megfellebbezett ítéleteknek mi a kimenetele másodfokon, és milyen bizonyítékok alapján. Ebben leginkább a városi utcai prostitúció érintett, hiszen egy városi utcán valószínűsíthető, illetve magyarázható leginkább, hogy ott éppen nem prostitúciós tevékenység céljából tartózkodott. Az országúton ez aligha fordulhat elő, nehezen magyarázható.

„Nem, odajött, megfogta a karomat, kicsapta rendőrigazolványát, gyere, megyünk TK. Nem is telefonált, mint ahogy hazudta a tárgyalóban, mert abban a pillanatban a kocsi már ott is volt. Két kollegájával.” (P25)

A tárgyalásokon többnyire kirendelt ügyvéd védi a prostituáltakat. Akik álltak már bíróság előtt, nem értékelik nagyra a kirendelt ügyvédek munkáját. Igaz, az sem jellemző, hogy tisztában lennének azzal, hogy az ítélet mennyire függ az ügyvédtől. Az viszont nem meglepő, ha a kirendelt védők nem feltétlenül vetik bele magukat szívvel-lélekkel az ötvenedik sablonszerű tiltott kéjelgés¹ (TK) tárgyalás fordulataiba. Az is igaz, hogy javaslataikat, tanácsukat gyakran (pl. beismerő vallomás, az ítélet elfogadása) nem fogadja meg a prostituált.

IV.4. Tapasztalatok BV intézményekben

A fogdán töltött napok/órák alatt a prostituáltak kivívják a kísérők, örök ellenszenvét vagy toleranciáját, az így kialakult viszonyok többnyire a tárgyaláson is érezhetőek.

„V.: Egyszer vittek be azt hiszem az őrmesterhez, nem tudom, egy nő volt, valami feljebbvalójuk, elég alpári módon beszélt velünk, és mondtam, hogy nem írom alá a papírt, mert első alkalommal kiraktak elem egy háromszázezer forintos csekket. Megkérdeztem, hogy miért is? Mondták a lányok, hogy ne írjam alá, mert nekik maximum ötvenezer forintos csekket adtak. Mondtam, hogy nem írom alá, jó, akkor még menjek vissza, amíg nem írom alá ezt.

K.: És mi lett?

V.: Hát, aláírtam a papírokat. Mit tudok tenni?” (P6)

Az ítélet végrehajtásakor, ha elzárásra ítélik a prostituáltat, figyelembe veszik a fogdán eltöltött időt, így gyakran letöltöttnek veszik a büntetést, és a tárgyalás után kiengedik őket. Ez tűnik mindenki számára a legkényelmesebb és legkedvezőbb megoldásnak. Ezzel a lehetőséggel nem tudnak (akarnak) élni azok esetében, akik már sokadszorra kerülnek be TK-ért, esetükben elfogadott az, hogy ilyenkor szigorúbban kell büntetni.

„...négy napot töltöttem a Gyorskocsi utcában. Egy olyan oláh cigánnyal, hogy a tetűk másztak a fejében, és olyan bűdös volt, mint a görény. Ilyen nőekkel voltam összezárva. Egy az, hogy előbb fertőtleníteni kell, egészséges mellé nem lehet fertőzöttet rakni. Ha én ártatlan vagyok, miért kell ezt nekem elviselnem? Akkor legalább hagytak volna végig egyedül. Borzasztó. A nőt lerivotrilózták tárgyalás előtt, ötfajta nagyon kemény nyugtatót kapott, hogy nehogy észnél legyen. Én meg, akit kértem altatót, és az orvos direkt nem írta fel, pedig a kartonomon rajta van, hogy rendszeresen szedek altatót ilyen helyen, nekem meg nem adtak, hogy aludjak este, a nőnek meg adtak ötöt tárgyalás előtt, hogy elájuljon, furcsa dolgok vannak itt.” (P25)

Az elzárás egyrészt mintegy iskolaként funkcionál, a lányok bent sokat megtanulnak azokról a szabályokról, amelyek megszegése miatt bekerültek, tapasztalatokat cserélnek, és ideális esetben kiokosodnak annyira, hogy a továbbiakban elkerüljék az elzárást.

¹ Lásd: 1999. évi LXIX. törvény a szabálysértésekről, 143.§ első bekezdés

Ugyanakkor nagyon rosszul élik meg ezt a tapasztalatot (ezen nem is lehet csodálkozni), előnyben részesítik a pénzbírságot. Méltatlannak találják, hogy be legyenek zárva, ami természetes emberi reakció.

IV.5. Tájékozatlanságból adódó problémák

A prostituáltak sokszor egyszerűen tájékozatlanságuk miatt kerülnek kellemetlen helyzetbe. Ha jobban ismernék azokat a szabályokat, amelyeket megszegnek, jobban tudnának védekezni is.

Néhány fontos példa:

A lakáson dolgozók gyakran meg vannak győződve arról, hogy az egészségügyi könyv csak az utcai prostituáltak számára előírás. Nem találkoztunk olyan esettel, hogy lakáson dolgozó lánynak az egészségügyi könyv miatt jogi problémája lett volna, de ők úgy vélik, nem is lehetne.

Az utcára újonnan érkezett lányok sokszor nem tudják, hol vannak a védett övezetek, és úgy viszik be őket, hogy ők nem is tudják, hogy szabálysértést követtek el.

„Annyit voltam, hogy most már rengetegszer. Az elmúlt négy évből ötvenszer biztos, nem, annyiszor nem, negyvenszer. (...) Amióta itt állok, azóta nem vittek be, de innen elmentem kétszer másik helyre, onnan kétszer elvittek. Az Üllőin álltam kint, be is vittek (...) Az egyik oldal a IX., a másik pedig a X. Onnan bevittek egyszer, akkor kint álltam a 10-es úton, onnan is bevittek egyszer, akkor a Fogarasin kint álltam, onnan is bevittek vagy harmincvalahányszor a két év alatt. Kiálltam a Határ útra három hónap alatt bevittek háromszor, most már tudom, hogy mi az a védett övezet, tisztában vagyok vele, hogy hány méterre kell a főútvonalon állni, egészségügyi papír, minden.” (P30)

A kötelező orvosi vizsgálatok elvégzésekor a prostituált kap egy dokumentumot, amely igazolja, hogy részt vett a vizsgálaton, de ez még nem a tényleges egészségügyi könyv. A „tíznapos papír” érvényessége a prostituáltak számára nem egyértelmű. Sokan azt hiszik, hogy ezzel a papírral folytathatják tevékenységüket, és nem szükséges megvárni, hogy a kiskönyvet kiállítsák. Több helyen azt, hogy elfogadják-e, rendőre válogatja. Van, aki nem tekinti érvényesnek, és elküldi az útról a prostituáltat, van, aki hagyja dolgozni.

A külvárosban, városhatáron a rendőrök által igazoltatott prostituáltak nincsenek mindig tisztában azzal, hogy az eléjük tett papírokat alá kell-e írniuk, illetve milyen következményekre számíthatnak akkor, ha megteszik, és akkor, ha nem. Hasonló probléma, hogy el kell-e ismerni, célszerű-e elismerni, hogy az utcán éppen prostitúciós tevékenységet folytatott, illetve ez bizonyítottnak tekinthető-e csak azért, mert az út szélén állt mondjuk miniszoknyában.

A rendőrök sincsenek teljes mértékben tisztában a szabályozás minden pontjával, és ennek is a prostituáltak látják kárát.

„Ha nincsenek pontosan kijelölve ezek a területek, akkor az ott járőröző rendőr vélekedésétől függ, hogy ő most beviszi-e azt a lányt vagy sem, és mondjuk szabálysértési őrizetbe teszi, ami háromnapos szabadságelvonást jelent. Az a három nap, amit tulajdonképpen következmények nélkül alkalmaz, lehet alkalmazni, hogy ha úgy véli a rendőr, hogy szabálysértést követ el a lány. Aztán kiderülhet az, hogy ja, az mégsem volt az a terület, ahol nem állhatott volna, na, de addig már három napot elvettek a lány életéből, és a fogdán ott volt, és mint tudjuk, ott előfordulnak visszaélések, bár én erről nem kívánok beszélni, mert nem nagyon tudom bizonyítani

őket, de tudjuk, hogy azért időnként bizonyos flegma rendőrök is molesztálnak lányokat.” (Sz14)

IV.6. Jogorvoslat lehetőségeinek ismerete és megítélése

A prostituáltak – főleg a leginkább érintettek, tehát az utcán dolgozó lányok – nincsenek tisztában azzal, hogy rendőri visszaélés esetén feljelentést tehetnek az ügyészségen. Elképzelésük szerint a rendőrséghez kell fordulniuk, erről viszont azt gondolják, hogy „egyik kutya nem harapja meg a másikat”. Nem látják értelmét annak, hogy feljelentést tegyenek. Ha tudomásukra is hozzuk, hogy ezekkel az ügyekkel az ügyészség foglalkozik, akkor is tartják azt a véleményt, hogy „a rendőrnek fognak hinni, nem a kurvának”.

„K.: De ha tényleg jogtalanság ért, hivatalos úton nem kértél orvoslatozt?

V.: Még nem kértem. Lehetni lehet, csak mikor még egyszer a körmük közé kerül, úgy megszívátanak, hogy belehalsz. Nekem azért nincs megállásom egész Budapesten, mert én mindig megmondom az igazat, akkor is, ha megvernek. Volt már olyan is, hogy megverték. Két éve megverték a rendőrök. De egyszerűen úgyis mindig nekik van igazuk, a katonai ügyészségen is. Utána meg még téged visznek rágalalmazásért. Mondják, hogy így megy. Nem tudom. Volt, aki megpróbálta, még ő ült rágalalmazásért. Szélllel szemben biciklizni nem lehet.” (P25)

E mögött a vélekedés mögött is az a meggyőződés áll, hogy a prostituált társadalmon és törvényen kívüli, tehát rájuk nem terjed ki a hivatalos szervek védelme.

IV.7. Gyakorlati segítség – jogi kérdésekben

Tájékoztatás

A jogok érvényesítéséhez alapvető fontosságú, hogy a prostituáltaknak biztos tudásuk legyen jogaikról és a betartandó szabályokról. Aktuális tudásuk azonban meglehetősen hézagos, amin azért sem lehet csodálkozni, mert a szabályzat valóban elég kaotikus és nehezen átlátható, de ezen az érdeklődés felkeltésével, illetve a megfelelő tájékoztatással lehetne változtatni.

A közterületen dolgozók számára hasznos lehetne egy könnyen áttekinthető, akár térképbe szerkesztett, vagy felsorolásszerű tájékoztató a „szabad” utcákról.

Az oktatás keretében megkülönböztetett figyelmet lehetne fordítani a puha, illetve nem egyértelmű szabályokra. Ezek azok, melyeknek a létezéséről sincs mindig tudásuk, vagy ha igen, nem tudják, hogyan értelmezzék azokat. Azt pedig végképp nem tudják, hogyan ne vétsenek a viselkedésbeli árnyalatokat előíró szabályok ellen. (Kihívó öltözet, ráutaló magatartás, rajtakapás autóban.)

Az irodákban dolgozókat elsősorban a lakás bérlésére vonatkozó szabályokról kell tájékoztatni. A lehetőségeket figyelembe véve nyilván nem fognak mindannyian a tájékoztatás hatására saját nevükre lakást bérelni, mégis fontos lenne, hogy tudják a törvény álláspontját erre vonatkozóan. Néhányan közülük alkalmasak is arra, hogy ezt megszervezzék, és társaik véleményén is alakítsanak. Az információ azért is fontos, mert sokan nincsenek tisztában azzal, hogy az őket esetlegesen kizsákmányoló személy(ek) felelősségre vonhatóak, tehát nincsenek annyira kiszolgáltatva, az ő kezükben is van kártya.

Az egészségügyi könyv szükségességéről is meg kell győzni a lakáson dolgozó prostituáltakat.

A hirdetés feladására vonatkozó szabályok szintén nem mindannyiuk előtt ismertek.

Szintén hiányosak ismereteik az *eljárás*i szabályokról. Sok kényelmetlenséget előzne meg, ha tudnák, milyen jellegű kérdésekre hogyan érdemes válaszolni, illetve mit kell és milyen esetekben aláírni. (Igazoltatáskor papír arról, hogy prostitúciós tevékenységet folytatnak, tárgyalás során a beismerés, illetve tagadás opciójának célszerű kiválasztása, az ítélet elfogadása, illetve megfellebbezése.)

Fontos *gyakorlati segítséget* jelentene, ha megfelelő, a kérdéskört és a konkrét esetet ismerő *ügyvéd* képviselné őket a tárgyalás során, illetve lenne egy olyan (telefonos, internetes) *jogsegélyszolgálat*, ahol a fenti kérdések felől tájékozódhatnak konkrét esetekben. Ugyancsak célszerű lenne a MPÉE által biztosított ingyenes jogsegélyszolgálatról való ismeretek bővítése, mivel működésének híre a prostituáltak egy részéhez nem jut el.

„Gondoltam, hogy kereshetnék egy ügyvédet, csak hát két gyerek mellett, egyék meg inkább azt a pénzt a gyerekek, meg egy-két ruhát veszek inkább, minthogy az ügyvéd zsebébe csússzon.” (P25)

A tájékozódást megkönnyíthetné egy olyan *kiadvány*, *internetes tájékoztató*, amely a leggyakoribb kérdéseket tisztázza, illetve a tervezett képzés, melyen olyan prostituáltak vesznek részt, akik ezeket az információkat problémás esetekben továbbítani tudják társaik felé.

Ezek olyan információforrást jelentenek, ami éppen akkor áll a rendelkezésre, mikor probléma adódik. Ez alapvető szempont, mivel a szabályok megismerése, mint már említettük, többnyire csak akkor válik fontossá, amikor már sürgős segítségre van szükség.

Információs csatornák

A prostituáltak egymás között cserélik azokat az információkat, melyek a munkájukra vonatkoznak. Az ideális személy az információk továbbadására tehát olyan prostituált társuk, aki a többiek bizalmát élvezi. Illetve az MPÉE mint szervezet a prostituáltak között már kivívott hírnévre és bizalomra támaszkodva terjesztheti ezeket az információkat. A jogi szakember segítségére természetesen szükség van, konkrét, illetve vitás esetekben. Ugyanakkor valószínűsíthető, hogy egy ügyvéd nem tud egy telefon mellett ülni és várni a kérdéseket, közvetítő(k)re van szükség.

V. Futtatók és vendégek

V.1. Tapasztalatok a futtatókkal

Szakértői vélemények megegyeznek abban, hogy csak elvétve találkozhatunk olyan prostituáltakkal, akik önállóan dolgoznak. Egy közelmúltban végzett vizsgálat szerint azok aránya, akik egyedül dolgoznak 5% alatt maradt Kelet-európában.¹ Szakértői becslések alapján nálunk sem magasabb ez az arány 10%-nál. (Van aki szerint 10, van, aki szerint mindössze 2%

“K.: Van olyan, hogy nemcsak kényszer nincs, hanem strici se?”

V.: Elenyésző lehet, szerintem 10%.

Önkéntesnek általában önkéntes. Van egy réteg, aki azt mondja, hogy vállalja, tudja, hogy mivel jár. Kisebb százalék az, akit kényszerítenek és főleg a fiatalok belesodródhatnak. Van olyan is, mikor a fiatalok önként megy, aztán kizsákmányolják, és már nem akarja, és akkor megy át kényszerbe.” (Sz5)

¹ A Central and Eastern European Harm Reduction Network 2005-ös tanulmánya (*Sex Work, HIV/AIDS, and Human Rights in Central and Eastern Europe and Central Asia*)

A futtató – prostituált viszonyban nem egyszerűen a kihasználó és a kihasználó kapcsolatáról van szó. Nehéz is megbízható információkat szerezni ezzel kapcsolatban, miután a lányok egyfajta lojalitásból nem beszélnek a dologról.

„És itt majd biztos, hogy fogja látni, hogy azért a prostituáltak 98 százalékánál van futtató strici, aki lehúzza őket, akikről úgy sem fognak beszélni, de majd érezni fogja, hogy van.” (Sz13)

Utca

Általában azok a lányok beszéltek kényszerítésről, bántalmazásról, kizsákmányolásról, akiknek (már) nincs futtatójuk.

„V.: Láttam olyat, hogy a lánynak belevágták a lapockájába a nagykést, meg három nap alatt négyszer törték el az orrát, meg ájulásig ütötték, most ilyen embertől bármi kitelik.

K.: És mi lett ebből?

V.: Semmi. Minden el van simítva, senki nem szól a rendőrségnek. Meg ez is olyan dolog, hogy a rendőrségen is azt mondják, hogy amíg nincs bizonyítva, addig ők sem tudnak mit csinálni.

K.: Ez a tapasztalatod a kerületi rendőrökkel?

V.: Ez minden rendőrségen így van. Itt egy helyről lehet segítséget kérni, az pedig az Ági, senki mástól nem kérhet egy nő, maximum önfejjén fogja magát, és elszökik, de akkor meg bujkálhat egész életében, hol találják meg, mikor találják meg, úgy meg nem lehet élni.” (P30)

A VIII. kerület hősi múltjáról lehetett megbízható beszámolókat hallani, illetve még a közelmúltjáról is.

A lányokat oda állították ki, ahová a futtató akarta, anélkül, hogy nekik beleszólásuk lett volna. Több esetben az összes megkeresett pénzt beszédtek tőlük, nem volt döntési szabadságuk arra, hogy megválasszák a kuncsaftot vagy a szolgáltatást. A prostituáltak nem léphettek ki szabadon ebből a körből, nem dönthettek szabadon arról sem, hogy máshol, máshogyan, vagy netán másnak szeretnének dolgozni. Meg voltak félemlítve és el voltak nyomva, ugyanakkor nem is voltak képesek meglátni – az egyébként létező – kiutat ebből a helyzetből. Nyilvánvalóan a futtatók a céljaknak megfelelő karakterű lányokat keresik. A legsebezhetőbbek és legkiszolgáltatottabbak az intézetekben nevelkedő fiatal lányok, akiket a futtatók még nagykorúságuk, és az intézetből való kikerülésük előtt felkeresnek és „beoltanak” – bevezetnek a prostitúcióba.

„...intézetis lányok, akik nagyon rossz anyagi és rendezetlen családi körülmények közül kerülnek ki, vidékről érkeznek Budapestre. És itt kóborognak számkivetettként. Aztán valaki felfigyel rá egy szórakozóhelyen, és ott behülyíti erre a dologra, hogy na lesz pénz, és nekem dolgozol, a kislány meg belemegy. Behülyítik, volt ilyen ügy. Nem ritka, hogy utána eladja egy másiknak, és lakásban dolgoztatják. Kényszer is van. Félelemben tartják őket, hogy kinyírjuk a családot, vagy kiviszik erdőszélre, befenyítik. Erre is volt már példa.” (Sz5)

Az intézetis lányok három okból nagyon könnyű és kedvelt prédái a prostitúciót kihasználóknak. Erős pszichés igényük van szoros emberi kapcsolatokra, így a valahova tartozás illúziója is elég ahhoz, hogy a futtatókhoz kötődni kezdjenek. Meglehetősen önállótlank az intézeti lét sajátosságainak köszönhetően, elfogadják és elvárják az irányítást, nehezen és bizonytalanul mozognak egyedül a külvilágban.

V.: Az a gond ezzel itt, összegezve, hogy egészen fiatal korban rájuk telepszik egy bűnözői réteg, kihasználja őket. Sokszor a szerelme. Feljön Pestre, és a szerelme veszi rá. Azért nehéz ezt megoldani, mert óriási társadalmi változásnak kellene bekövetkeznie ahhoz, hogy ilyen családok ne legyenek. Mint a bűnözést is ugye azt lehetne visszaszorítani, ha gazdaságilag feljavulna az ország.” (Sz5a)

Az intézetis lányok esetében talán az a legnagyobb probléma, hogy mikor kijönnek, nincsenek felkészítve az önálló, független életre.

„Csak az segítene, ha önállóságra nevelnék őket. De ezt nem 14 éves korban kell elkezdni, hanem a kezdet kezdetén. Nem tudja, hogy hogy kell elkészíteni egy hivatalos iratot, nem tudja hogy kell 10 deka felvágottat venni, nem tudja, hogy cipőt méretre vásárolunk. Nem ismeri a vasalót, a mikrohullámú sütőt, nem tudja a mosógépet, a gázt bekapcsolni. Itt hagyjuk éjszakára, és felhív éjjel fél háromkor, hogy jaj Ági néni, innék egy meleg teát, de nem tudom, hogy kell meleg vizet csinálni. Úgy kellett elmagyarázni, hogy fogjál egy bögrét, nyisd ki a mikró ajtaját, tedd be, csukd be az ajtaját, ott a gomb, ott van egyes meg kettes (...)” (Sz12)

Végül azért is keresik őket a futtatók, mert nagykorúvá válásukkor az államtól vagy természetes családjuktól nagyobb összegű juttatást kapnak, melyet a futtató saját hasznára fordíthat.

Csak úgy lehet, hogy lerakjuk a pénzt, és azt mondjuk, hogy csak lakásvásárlásra fordíthatja azt az egymilliót vagy kétmilliót. De ha lakást vesz is, bele kell írni, hogy nem adhatja el 25 évig, mert különben jönnek a gondok. Mert ha lakásvásárlásra fordíthatja, majd a strici segít 1,200,000 forintért papíron venni egy lakást. Már megint adtunk a szarnak egy pofont. ... A lakás eladásra kerül. Minden áldott esetben konkrétan tudjuk.” (Sz 15)

Másik tipikus szituáció, mikor a prostituált és futtatója ugyanahhoz a szűk környezethez tartozik. Itt leginkább a borsodi vagy szabolcsi közösségekről, sokszor, de nem feltétlenül romákról van szó. Ilyenkor a prostituáltak futtatásával foglalkozó csoport közeli kapcsolatban van a lány környezetével, és mintegy „közös vállalkozásként” indul a dolog. Ezekben az esetekben főleg akkor adódnak nehézségek, ha ki szeretnének lépni, és a futtató nem akarja.

Lakás

Azokban a lakásokban, amelyeket volt prostituált vezet, vagy olyan főnök, aki toleráns és korrekt, a viszonyokat a munkaadó-alkalmazott kapcsolat jellemzi. Ezekben a helyeken nincs kiszolgáltatottság vagy durva kizsákmányolás, a munkával kapcsolatos kérdésekben általában közösen határoznak. Inkább megegyezésem alapon szerveződik a munka, a prostituáltak általában keresetük felét adják le a főnöknek, aki a lakás bérleti díját fizeti, és a hirdetések is feladja. Ez a forma a legcivilizáltabb és a legletisztultabb a prostituált-futtató viszony szempontjából is. Itt valószínűleg arról van szó, hogy a prostituált számára a főnök megteremti az infrastrukturális feltételeket, illetve védelmet biztosít.

„Mert azért az, hogy a madámnak le kell adnia a felét, az egy dolog, de akkor és azzal és annyiért megy el, ahogy ő akar, és akkor fordít háttal az egésznek, amikor akar. Ez egészen más, min hogy egy strici agyba-főbe veri.” (Sz5)

Sok irodában nem ilyen a főnök, és több a probléma. Gyakran büntetőjogi szempontból is bonyolultabb, mivel a főnökök sokszor más illegális tevékenységekbe is keverednek, ami további kockázatot jelent. Sokszor az irodákat úgy fülelik le és zárják be, hogy a főnököt valamely más bűncselekmény miatt keresik, és a vádaknak csak egy része vonatkozik a prostitúcióra.

„Szerintem már abból, hogy egy lakásban egy ilyen dolog működik, mindenképpen nyereszkedik valaki, és ehhez a bűncselekmény-kategóriához szorosan tapad a szervezett bűnözés. Úgyhogy szerintem itt azt már meg kellene, hogy állapítsa a joggyakorlat – én nem értek egyet ezzel, de sajnos erre vannak bírósági határozatok, ez a joggyakorlat – hogy bordélyház az, mikor a prostituált bárkinek a rendelkezésére áll ellenszolgáltatás fejében, és azt az ellenszolgáltatást a madámnak kell adni, és a prostituált fizetést kap” (Sz5)

A lányok szempontjából a sok prostituálttal dolgozó nagy irodák főnökkel egyrészt kényelmesek, másrészt több konfliktusforrást hordoznak, mint a kisebb, közösen, vagy volt prostituált által üzemeltetett lakások.

„Ott is inkább olyan volt, hogy a strici miatt. Na az már tényleg egy strici volt, egy többszörösen büntetett előéletű valaki, és őt keresték. Megtudták, hogy van egy ilyen hely, és ott akarták elkapni. Úgy talákoztam rendőrrel, – nem is én, hanem a barátnőm, mert én éjszakára mentem, és napközben volt ott a rendőrség, – hogy köröztek valakit. Hoztak fantomképet, és mondták hogy nagyon vigyázzunk. Ennyi. Mert volt ott valami, hogy sok lányt meggyilkoltak.” (P5)

Probléma akkor adódhat, ha valamelyik lány ott akarja hagyni az „irodát”, és ezzel a főnök esetleg nem ért egyet. Ilyen esettel találkoztunk.

„Hát az volt, hogy amikor elkezdtem úgy, hogy na magamnak csinálom, mert elég volt abból a helyből ahol dolgoztam, mert ott állandóan ment a fű. Nagyon bűdös volt a lakásban, állandóan fűveztek. Engem is zavart, meg a vendégeket is. A társaság kezdett szétszűlleni. Akkor döntöttem úgy, hogy kiveszek magamnak egy lakást a Teréz körúton. Volt egy telefonos lány, aki vette fel a telefonomat. És rögtön az első nap felhívott a főnök az előző helyről, hogy miért nem mentem be dolgozni. Mondtam neki, hogy mert nem akarok már odamenni hozzájuk. És akkor hogy én miért nem szóltam neki, mert akkor ők nem adtak volna fel nekem hirdetést – mert az általában úgy van, hogy a főnök adja fel a hirdetést – és „majd nézd meg hogy ki lesz a vendéged”. De nagyon olyan hangsúllyal, hogy fossak lehetőleg minél jobban. És akkor ő [élettárs] nem volt fenn a lakásban, lenn volt egy másik sráccal a kocsiban, és nem is látta, vagy hogy volt, láttad, hogy bejöttek? A telefonba az illető kérdezte hogy egyedül vagyok-e, mondta a telefonos, hogy egyedül vagyok. Akkor nyitom ki az ajtót – akkor nem szembe hívtam az embert, hanem megmondtam rögtön a házsámot, tehát nem tudtam megnézni a túloldalon. Jött föl, gyalog a lépcsőn, és öten voltak. Nyomták be az ajtót, rontott be az összes csávó, szanaszét a lakásban, a szobákban is nézelődtek, amit találtak, felkapták, vitték. Engem meg a telefonos lányt lenyomtak a földre, letépték rólunk a karkötőt, meg amit találtak, telefont elrakták zsebre.” (P5)

Az illegális, bordélyháznak minősülő lakásokban az esetenként végletesen kiszolgáltatott, sokszor kiskorú, kényszer alatt álló prostituáltakat kizsákmányoló futtatók tevékenységének megakadályozása rendőrségi hatáskör, nehezen elképzelhető, hogy a kizsákmányolt lányok képesek lennének önállóan lépéseket tenni helyzetükből való szabadulásra.

Ismereteik arról és kapcsolataik ahhoz, hogy megvédjék magukat a futtatótól

A prostituált általában jobban fél futtatójától, mint amennyire bízik az igazságszolgáltatásban. Ugyanakkor már sok lány átlátja a helyzetét, és vannak olyanok, akik ha jogaikat sérülni érzik, vagy futtatói kizsákmányolják, a rendőrséghez fordulnak. Sok prostituált nem tudja, hogy mekkora különbség van az egyéni prostitúció és a prostitúció elősegítésének jogi megítélése között. Ha alaposan fel lennének készítve a jogszabályok ismeretéből, tudnák,

hogy a futtató valójában sokat kockáztat tevékenységével, akkor sokkal inkább tudatában lennének a kezükben lévő ütőkártyáknak. Ily módon könnyebben élnének a hivatalos jogorvoslat lehetőségével.

„V.: Itt meg már kezdettől fogva úgy volt, hogy aki először ideállt, az onnantól kezdve, ha az újakat ideengedik, akkor attól pénzt kér. És ebből is voltak egy időben nagyon nagy verekedések, senki nem akart helypénzt fizetni, merthogy mire fel.

K.: És?

V.: Mégiscsak a helypénzesek nyertek. Nagyon múlt, nagyobb család.

K.: Azon gondolkozom, hogy ugye, helypénzt szedni, az már büncselekmény.

V.: Pontosan. Ugyanúgy, mint egy stricinek lenni, az is kitaratottság, mind a kettő büntetendő. Csak ugye senki nem mer lépni. Most annak nincs értelme, jó, te szólsz a rendőröknek, akkor én akármit csinálok a családdal. A saját testi épségét az ember nem félti annyira, mint a gyerekéét, vagy az anyjátét vagy apjátét. Csak mi ott jártunk jól, hogy az egyik stricit feljelentettük, és azóta szálltak úgy le rólunk.

K.: És mi lett utána?

V.: Semmi, visszavontunk a feljelentést. De akkor is ez egy jó példa volt arra, hogy ha kell, tudunk lépni. Nem fogunk félni senkitől. És mi azóta vagyunk ennyire nyugodtak.

K.: Egyébként te mit gondolsz, ez a társaság, a stricik mennyire vannak azzal tisztában, hogy ha úgy esik, akkor ráfaraghatnak rendszeren.

V.: Ők teljesen.

K.: Tulajdonképpen ez egy ilyen erődemonstráció.

V.: Ők tisztában vannak vele, hogy a lánynak szólnak, hogy úgy add ide a pénzt, hogy senki sem lássa, mert a rendőr, ha jön, és látja a pénzáradást, az már megint nem jó. Itt mindenki tisztában van mindennel, csak sok lány nem.” (P30)

Az is fontos kérdés, mennyire érzik át azt, hogy adott esetben ki vannak zsákmányolva. Sokuk számára ez a dolgok magától értetődő és természetes menete, nem látják át, hogy alapvető jogaik sérülnek a prostituált-futtató viszonyban.

Ha olyan sérelem éri őket, mely már az ő mércéik szerint sem tolerálható, a legritkább esetben élnék a hivatalos jogorvoslat eszközével, sokkal inkább informális utakon próbálnak javítani helyzetükön. Belső kapcsolataikon keresztül másik futtatóhoz szegődnek, vagy megpróbálnak „eltűnni”, és a futtató „hatókörén” kívül próbálják folytatni tevékenységüket, ez azonban korlátozza mozgásterüket is.

V.2. Tapasztalatok vendégekkel

Tapasztalataink – s más kutatások alapján is – a prostituáltak nagyobb része szenvedett már el valamilyen erőszakot vendégétől. Legtipikusabban fizetési problémák szoktak előfordulni, a kliens esetleg megpróbálja nem kifizetni a szolgáltatást, de az is előfordul, hogy a kuncsaft kirabolja a prostituáltat. Súlyosabb esetekben a kuncsaft agresszív, bántalmazza a prostituáltat, amire szintén sok példa akad, hallottunk személyes tapasztalaton alapuló beszámolókat is, illetve egymás „híres” sérelmeinek történeteit is elmesélik a lányok. Az olyan, szélesebb körben is visszhangot kiváltó esetek, mint a közelmúltban megkéselt és ablakon kidobott lány története tovább fokozzák a lányok aggodalmát, nem alaptalanul. Sokan tudnak a részletekről, és próbálnak rájönni arra, milyen hibákat követett el a lány, vagy hogyan lehetett volna elkerülni a tragédiát.

Mikor arról kérdeztük a lányokat, hogy folytatnák-e szívesen ugyanezt a tevékenységet máshol (utcáról lakásba és fordítva), a biztonság volt az egyik legfontosabb szempont a mérlegelésnél. Ugyanakkor mindannyian azt a formát tartják biztonságosabbnak, amelyet ismernek, és megvannak a módszereik önmaguk megvédésére.

Utca

Mikor a lány beül a kuncsaft kocsijába, és meghitt helyre hajtanak, a lány egyedül és rejtve van, tehát védtelen is. Az előforduló problémák közül a leggyakoribb, hogy a kuncsaft nem akar fizetni a szolgáltatásért, vagy még ki is rabolja a prostituáltat. A lány, ha van alkalma, felhívhatja közelben tartózkodó futtatóját, vagy megpróbálhatja egyedül megvédeni magát.

„Azért itten az ember nagyon sokmindent el kell szívelni, mint úgy. Mert itten minden fajta emberek vannak. Meg is ölhetik az embert. Ha elmegyem üzletbe, lezárja a gombot, elmegy, nem áll meg, tessék. Kiviszi az erdőbe és megöli, mi van? Csak egy kurva volt, nem? Ugyanúgy, mint most a tizenegyedik emeletről kidobta az ember a nőt. És mi van belőle? Semmi, mert meg se találják a gyilkost. Mert nem is akarják. Minket meg úgy büntetnek, mintha gyilkoltunk volna. Nem?” (P4)

Lakás

Konfliktus itt is leginkább már szobán, tehát négy szemközt fordulhat elő, akkor azonban be lehet hívni a főnököt. A szolgáltatás részletei körül lehet vita, vagy ha a kuncsaft kárt tesz a berendezésben, illetve ha agresszívan viselkedik. Vannak olyan prostituáltak, akik egyedül dolgoznak egy lakásban, ott már problémásabb a biztonság kérdése. Bár általában ők is főnöknek dolgoznak, akit bármikor fel tudnak hívni, de semmiképpen sem olyan biztonságos a dolog, mintha az őket védő személy a szomszéd szobában ülne. Az agresszív vagy fizetni nem akaró vendéggel maguk igyekeznek elbánni, vagy húzni az időt, míg az erősítés megérkezik.

Elmondható azért, hogy a civilizáltabb, önkéntes lakásos prostitúció kevesebb kockázatot hordoz a lányok számára.

„Természetesen megmarad az is, a klasszikus szobáztatás, ahol van egy madám, aki megszabja a tarifát, és ennek a felét adják le a lányok. Ilyenkor minden kényszer nélkül, önként és dalolva mennek bele abba, hogy ők prostituáltak. Bármikor ki is léphetnek, nincs kényszer. Ezek a lányok általában idősebbek, 18-tól fölfelé. Iskolájuk is van, esetleg az ösztöndíj kiegészítése érdekében vállalkoznak erre. A helyek is egészen mások, ahol dolgoznak (pl. diplomata-negyedben), és a vendégkör is olyan, akik nem követnek el durvaságokat ellenük.” (Sz5b)

Érdekes, hogy az utcaiak úgy vélik, hogy nagyobb biztonságban vannak nyílt utcán, ahol szem előtt vannak legalább, míg a lakáson dolgozók a saját lakás zárt védelmét részesítik előnyben. Perdöntő a kognitív egyensúlyteremtés, az öngazolás és a megszokás.

Védelem a vendégekkel szemben

A prostituáltakat a kuncsaftokkal szemben nem védi semmilyen hivatalos szerv. Számoltak be olyan esetről, mikor a prostituált személyiségi jogai sérültek, feljelentést tett a rendőrségen, ahol azt az explicit választ kapta, hogy semmit nem fognak tenni az érdekében.

„Nekem az a problémám a rendőrséggel, hogy a jó múltkorában volt itt egy pali. És kint megbeszéltük gumival a franciát, és bementem, és gumi nélkül akarta bent a franciát. És erőszakkal beletette gumi nélkül a faszát a szájamba, már hogy így mondjam, meg meg akart itt erőszakolni, és utána elmentem a barátommal a rendőrségre, és mivelhogy nekem még nincs meg normálisan ez a kiskönyvi papír, meg egészségügyi problémám volt, így csak igazolást tudtak adni. És e miatt a papír miatt még le is akartak ültetni, és azt mondták, hogy a tollukat nem fogják megemelni. Pedig tudtunk rendszámot, mindent. És nem is csináltak semmit.” (P29)

Még tovább ront a helyzeten, ha olyankor érte sérelem, mikor ő maga is szabálysértést követett el. Ha tilos helyen végez prostitúciós tevékenységet, és közben éri atrocitás, a rendőrség sokszor nem vállalja fel a védelmét, és többnyire a lány nem is fordul a hatóságokhoz.

„V.: De az, hogy most ő elmondja, hogy az ügyfél őt elnászpángolta, vagy arra kényszerítette, amit nem szeretett volna, ilyen nálunk nem nagyon merült fel.

K.: Azért nem, mert nem jönnek a rendőrségre, vagy azért, mert nincs ilyen?

V.: Az benne van a pakliban, bár hülyén hangzik, pedig aztán pontosan tudom, hogy van ilyen bűncselekmény, amikor a prostituáltat megerőszakolják.” (Sz11)

Problémát okoz az is, hogy egy konkrét konfliktus esetén, még ha ki is hívják a járőröket, és azok a legjobb szándékkal el is indulnak, kevés az esély arra, hogy időben a helyszínre érjenek. A prostituáltként pedig abban a pillanatban van szüksége gyors segítségre, ellenkező esetben elszenvedője lesz az atrocitásnak.

Csak a futtató/főnök védelmében bízhatnak, vagy berendezkedhetnek arra, hogy magukat védjék meg. Arra is van példa, hogy a lányokat ismerő rendőrök jóindulatúlag – és valljuk be, logikusan – azt a tanácsot adják prostituáltként, hogy hordjanak magukkal gázsprayt, bicskát, bármit, amivel meg tudják védeni magukat. Igen kockázatos tanács, hiszen egy kés a retikülben rájuk nézve is veszélyessé válhat. Olyan példa is akadt, ahol egy prostituáltként valóban késsel kellett megvédenie magát, utólag bíróság elé került emberölési kísérlet vádjával. Mindenesetre ez jól mutatja, mennyire tehetetlen a rendőrség ezekben az esetekben.

VI. Külföldi munka

VI.1. Ismeretek

A külföldi munkáról ugyanúgy körön belül cserélődnek az információk, mint a hazai üzleti hírekről. A lányok elmondják egymásnak, hogy éppen melyik lehetőségek a népszerűek vagy a legkönnyebben elérhetőek, ismereteket cserélnek a kereseti lehetőségekről, a leadandó pénzekről.

Ezen kívül ott vannak az újsághirdetések, ahol bőven lehet találni alkalmat külföldön szexmunka végzésére, mindazonáltal a lányok szeretik visszaellenőrizni az olvasottakat, megtudni valami első kézből származó információt a hirdetett lehetőségről.

Sokan közülük tartanak a külföldi úttól, különösen azok, akik nem beszélnek nyelveket, és nem túl önállóak, talpraesettek ahhoz, hogy biztonsággal mozogjanak egy idegen országban.

„Nem, nem. Ott én nem tudnám ezt így csinálni. Meg ő nem lenne ott velem, az már rossz lenne. Meg az ottani emberekben én nem bíznék. Mert mondjuk odavisz valahova, nem lehet tudni aztán, hogy hova visz tovább...vannak, akik ezzel foglalkoznak, hogy futtatnak mondjuk száz lányt, különböző helyeken, interneten hirdetik a lányokat, elviszik őket valahova, és nem engedik kilépni. Aztán volt olyan lány, akivel dolgoztam együtt, és volt külföldön, mondta hogy megérte, sok pénzt keresett, de visszajöttek, mert kell feltöltődni.” (P5)

Ők a leginkább kiszolgáltatottak a futtatónak/ügynöknek, mivel rászorulnak arra, hogy helyettük szervezzék meg a külföldi utazást.

Azt mindannyian tudják, hogy külföldön több pénzt lehet keresni.

„K.: Külföld?

V.: Szerettem volna, de én nagyon le vagyok kötve a gyerekek miatt, szóval én egyszer

anyuka vagyok, egyszer prostituált, kettészakadok, ez borzasztó. Egyeztetni kellett nekem. Külföldön jobbak a lehetőségek, de itt vannak a gyerekek, első a család. Úgyhogy marad ez az aprólék.” (P25)

Sokan azért ítélik meg kedvezően a pl. németországi szexmunkát, mert ott a prostituált szabadon, hivatalosan dolgozhat, és általában élnek is ezekkel a lehetőségekkel. Persze sok esetben nem az övék a döntés, hanem a munkaadó szempontjából kedvezőbb a legális foglalkoztatás.

„K.: Mennyire tudtad azt, hogy hova mész, hol fogsz dolgozni?

V.: Nem tudtam, felszálltam a repülőre, elmentem. Újság kinyit, tehát ugyanígy, ahogy itthon szokták a munkát intézni, megnéztem, ez tetszik, aránylag korrektek, elmentem oda. És mindig váltogattam a helyet.” (P6)

VI.2. Külföldi tapasztalatok

Hallottunk beszámolókat pozitív és negatív tapasztalatokról egyaránt.

Általában akkor ítélik meg egyértelműen negatívan a külföldi kalandot, ha nem érték el vele azt az anyagi többletet, amit beterveztek. Ez akkor fordul elő, ha a munkaadónak vagy a futtatónak a kereset túl magas százalékát kell leadniuk, vagy olyan helyre kerülnek, ahol a konkurencia túl nagy ahhoz, hogy elég pénzt keressenek.

„V.: Előtte is dolgoztam, de viszont akkor csak táncoltam, és csak külföldön.

K.: Az biztonságos volt? Nem voltak rossz élményeid?

V.: Persze én is belecsúsztam abba, hogy eladtak, megfizettem a tanulópénzt. Meg itt igazából nem szabad barátságot kötni senkivel, mert azok élnek vissza veled legjobban.

K.: Ez elég keményen hangzik.

V.: Nekem volt egy nagyon jó barátnőm, kint dolgoztam Ausztriában, ott ismerkedtünk meg. Utána, amikor jöttünk Magyarországra, akkor itt is együtt voltunk, és eljátszotta azt, hogy ő tud egy tuti helyet Hollandiában luxushajón, és menjünk. És mentünk, aminek az lett a vége, hogy útközben eladtak, mire kiértünk Hollandiába, igaz, hogy onnan az ő segítségével jöttünk haza, mert ő beszélt annyira németül, hogy el tudta intézni a rendőrökkel, hogy hazatoloncoljanak minket, de viszont ahogy hazaértünk Magyarországra, ugyanaz a lány eladott egy stricinek – itt Magyarországon, tudtom nélkül. Csak jött két fiú, és ő meg mondta, hogy szaladj már el velük, hogy hadd legyenek kettesben egy kicsit a párommal. És én naiv, persze. Egy szoba-konyhában voltunk hárman, nekik is kell neki életet élni, és én meg belementem. Aminek az lett a vége, hogy azok is eladtak Spanyolországban, ahova szerencsére úgy mentem, hogy tudtam a spanyol nagykövetség telefonszámát, címét, és ők segítettek hazajönni. És azóta sehova nem megyek, ami olyan.

K.: Közben sem estél kétségbe? Amikor mondjuk Hollandiában eladtak?

V.: Igazából nem, és ez volt a furcsa, hogy nem, hanem majdhogynem röhögünk az egészen. Volt egy olyan félóra-óra ledöbbenés, hogy akkor most mit kellene csinálni, vagy hogy csináljuk, vagy miért csináljuk. Igazából a lány elment dolgozni, és az egész napi keresetét elvették tőle, és egy forintot nem látott belőle. És akkor másnap hajnalban megkérdeztük, hogy ez hogy működik, miért vették el a pénzt, amikor arról volt szó, hogy felesben vagyunk. És akkor mondták, hogy fejenként tartozunk hárommillió forinttal, majd ha ezt megadtuk, akkor hazamehetünk, vagy onnantól kezdve felesben fogunk keresni. De mindennap hozzájön a lakás költsége, a munkába szállítás költsége, cigi, étel, szóval napról-napra csak nő, nemhogy kevesebb lenne.

K.: És nem voltak félelmetes figurák? Szóval hogy mit néz ki belőle az ember, valószínűleg az is számít, nem?

V.: Nem. Igazából a lakásban egy fiú volt, aki vigyázott ránk, abban csak annyi volt a rossz, hogy tényleg még telefonálni is úgy mentünk, hogy jött utánunk, igazából szabad mozgásterünk volt. Ami ijesztő volt? Az Spanyolország volt, mert ott ilyen hajléktalanszállón helyeztek el. Az durva volt, három napot ott voltam a hajléktalanszállón.” (P30)

Előfordul, hogy a kiutazás költségét a futtatók állják, ilyenkor az a gyakorlat, hogy az első időkben az odautazás költségét le kell dolgozniuk. (Nem mindig egyértelmű, hogy ez az összeg mekkora, illetve egy-egy üzletnél voltaképpen mekkora része kerül törlesztésre. Ez alkalmat ad a futtatóknak a visszaélésre, a lányok ingyen dolgoztatására.

„Látni kell, hogy amint bekerülnek ebbe a körbe, ott megjelenik a kábítószer, ezt a kislányt vitték mindenhova, csempészték, Németországba, Ausztriába, Svájcba, Franciaországba, hamis okmányokkal. Itt is van rögtön egy okirat-hamisítás. Mert hogy fiatalok és körözés alatt állt. Eredeti okmány eredeti adatokkal és hamis fényképpel, amit ráadásul az okmányiroda állított ki. Simán megcsinálták neki, és ezt nagyon nehéz kiszűrni, hacsak nem nagyon szemfülesek a határon. A fényképes körözés alapján esetleg. Róla cikkeztek, a képe megjelent mindenhol, Kék Fényben, de ha ez nem így lett volna, akkor szinte lehetetlen. Innentől kezdve, hogy van egy ilyen okmánya, bármibe belekeveredhet, jön egyik bűncselekmény a másik után, húzza az egészet magával. Sikkasztás, bármi. Maga az okmány eredeti.” (Sz5b)

Ha ehhez még az a szerencsétlen helyzet kapcsolódik, hogy a törlesztés után a lánynak azért kell dolgoznia, hogy haza tudjon utazni, a lány ingyen dolgozik a futtatók zsebére hónapokig, és a külföldi munkával járó stressz és bizonytalanság teljesen hiábavalónak bizonyul.

VI.3. Igények, segítség

Az első számú probléma a tájékozatlanság, nem is a konkrét munkalehetőséggel kapcsolatban, inkább általánosságban arról, hogy hogyan érdemes külföldön szexmunkásként munkahelyet keresni, kivel érdemes egyezkedni és kinek a segítségét jó elfogadni. A futtatótól nagymértékben függő prostituáltak sajnálatos módon ezekben a kérdésekben sem dönthetnek, ugyanakkor a külföldi munka esély lehetne arra is, hogy ezektől a kötelékektől megszabaduljanak.

Mindenképpen hasznos lehetne a tájékoztatás legalább arról, hogy külföldön hogyan szabályozzák a szexmunkát. Így a lányok maguk is tudnának tenni annak érdekében, hogy külföldön ne kerüljenek összeütközésbe az igazságszolgáltatással, még akkor is, ha a futtató erre nem fordít figyelmet.

VII. „Puha” stratégiák, viselkedés

A csoporton belüli hatékony képzés alapja, hogy felvértezzük a csoport tagjait olyan ismeretekkel, képességekkel, melyek segítik őket abban, hogy megfelelően léphessenek fel jogaikkal, biztonságukkal kapcsolatban, illetve azért, hogy jobbak legyenek élet- és munkakörülményeik. Ehhez a megfelelő ismeretek mellett a célszerű viselkedésmódokkal is tisztában kell lenniük. Általános az a tapasztalat, hogy a csoporthoz tartozó képzők alkalmazása nagy hatékonyságú. Erre utalnak interjúink tapasztalatai is, amennyiben látható, hogy az ismeretségi kör többnyire a csoport más tagjaira korlátozódik, s ők azok, akiktől leginkább elfogadnának-várnak tanácsot. Ebbe a körbe tartozik a MPÉE is, ahol kialakult már a kapcsolat ott általában a feltétlen bizalom jellemző. (Más kérdés, hogy akik csak hallottak a szervezetről, gyakran szkeptikusak.)

Ha a prostituáltak általában magabiztosabbak, kevésbé félnek, az azzal is jár, hogy jobban össze tudnak fogni, következetesebben tudnak fellépni jogaik érvényesítése érdekében.

VII.1. Vélemények, attitűdök

Az egyik álláspont a prostitúció társadalmi megítélésén alapul. Miután a prostituált úgy gondolja, hogy tevékenységével társadalmon kívüli, a hatóságokat eleve ellenségesen szemléli, illetve még ha nem is vét a szabályok ellen, belerögződött, hogy a rendőrség őt üldözi. Ennek megfelelően is viselkedik, a rendőr arroganciájára hasonlóképpen reagál.

„Úgy félek a rendőröktől, hogy ha már látok egyet, erős hányingert kapok, ezt szoktam is közölni velük. Tudják, hogy gyűlölöm őket. Ronda köcsög emberekről van szó. Jött az X nevezetű, VIII-ba dolgozik, akciós, kaméleonos, ..., hárman álltunk prostituáltak a Blahán a sarkon, azt mondták, hozzátok ide a fekete sztreccsnadrágost. Mondtam neki, X úr, ne legyen már ilyen, pszichiátrián feküdtem, mutattam neki a zárójelentést, ne vigyen be, most jöttem ki a kórházból, éheznek a gyerekek, egy kis kaját akarok venni, ha nem akarja hogy itt legyek, inkább elmegyek, engedjen el, könyörgök, ne vigyen be. Szállj be a kocsiba, azt mondta, és a másik két kurvát elengedte. Beülök, azt mondja, na mi a fasz bajod van neked a rendőrökkel? Mondom, az a fasz bajom van, hogy maga is egy gusztustalan ember. Kőszívű, szemét, gonosz ember, olyan gonosz maga, mint maga a sátán. Van itt elég rablás, de akkor szemet hunyunk, továbbkocsizunk, nem TK van, akkor továbbkocsikázunk? Tudja mit, felejtse el a gecibe. Be is vittek, azt mondja, takarítsátok el a szemem elől ezt a szemét dögöt, vigyétek fogdára. Az a baj, hogy én megmondom nekik. Ha hallgatsz, akkor meg attól rosszabb.” (P25)

Sokszor érzik úgy a prostituáltak, hogy akkor állnak ki hatékonyan az igazuk mellett, ha dühödtek és sértőek. Ebbe hajlamosak belelovalni magukat, és ettől az intézkedés személyes konfliktussá válik a rendőr és a prostituált között, egyfajta rabló-pandúr harccá.

„V.: Ott is azt mondja a bíró, hogy te nem vagy bűnöző? Hogy bűncselekményt nem követett el? Mondom, tudod mikor! Én bűnöző, abból nem eszel, kisapám, én csak szabálysértésért voltam büntetve, úgyhogy arra nem lesz lehetősége, hogy engem bűncselekményért csukjon le, ebbe belenyugodhat. Nem lesz sikerélmény, bocsika. K.: Nem lesz ettől rosszabb, ha így beszélsz vele? V.: Nem érdekel, én mindenkinek megmondom, ha bajom van, ilyen ember vagyok. Adjon többet. Én a rendőrnek is megmondom, hogy tanulj meg összefüggően hazudni, kisapám, rendőr létedre, nem szégyelled magad? Beteg asszonnyal szemben csináljátok ezt, össze-vissza hazudozol, jó vastag bőr van a pofádon, színvak, vagy, kisapám, ez milyen színű? Így mondtam neki a tárgyaláson. (...) Nem érdekel, ha négy napig fogdán vagy egy tetvessel, WC-re is akkor mehetsz ki, mikor már majd összeszarod magad, mert nem nyitják ki, bele kell hugyozni a csapba, te akkor már mit mondanál a tárgyaláson, ha a szemedbe hazudik? Mondtam is a fogdásnak, mondom, jöjjön csak ide, maga itt a parancsnok? Jöjjön csak, hát miért olyan gusztustalan maga, mondom, így a szemébe.” (P25)

Léven, hogy sok prostituált – legalábbis közvetetten – kapcsolatban van bűnözői körökkel, adódott már (rossz) tapasztalata a rendőrséggel, vagy látott ilyet közvetlen környezetében, még akkor is ellenséges a rendőrséggel szemben, ha neki személyesen nem is volt velük problémája.

Vannak olyan prostituáltak is, akik tárgyilagosabbak ebben a kérdésben, és a rendőrt mint munkáját végző hivatalos személyt kezelik. Udvariasan, együttműködően és lényegében közömbösen. Ők még akkor is tudnak eredményesen védekezni vélt vagy valós

igazságtalanságokkal szemben, ha a rendőr nem hasonlóképpen lojális. Tárgyilagosan, határozottan de tiszteletteljesen beszélnek és viselkednek. Ha ez a hozzáállás és viselkedés a prostituáltak körében általánossá válik, sokat javulhat a viszony, és csökkenhet a problémák száma.

„V.: Tegnapelőtt kezdték ezt az utat úgymond betörni. Minden lány pontosan tudta, hogy mik a jogai, kezükbe adtunk egy papírt arról, hogy ez nem minősül főútnak, védett övezeten kívüli területen állnak, a kezükbe adtunk egy papírt, hogy milyen törvényeket kell betartaniuk, egy szórólapot, hogy a rendőrnek mit kell vele szemben tennie, és hogyan kell viselkednie. És ezeket bizony számon kértük, annyira, hogy tegnap kimentünk ugyanerre az útra, jött egy rendőrautó, és beszólt az ügyeletes tisztnak, hogy itt van két kurva, bevigyem? A lányok rászóltak, hogy nem vagyunk kurvák, mi prostituáltak vagyunk, és nevezzen bennünket így.” (Sz12)

Ezt leginkább áttételes módon, konkrét szituációk elmesélésével, elemzésével lehetne oktatni. Talán nem elsődleges fontosságú, de hosszú távon nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a prostituáltak és a hatóságok hatékonyan és konfliktusmentesen együttműködjenek.

A rendőrök között ugyanígy megoszlanak a prostituáltakkal kapcsolatos vélemények és a hozzáállás. Ez azon is múlik, hogy azon a területen, ahol ők tevékenykednek, hagyományosan milyen viszonyok uralkodnak. Ez azt sugallja, hogy úgy lehetne enyhíteni a konfliktusokon, ha azokon a kapitányságokon, ahol ez probléma jelentős méreteket ölt, erre külön figyelmet fordítanak. Az intézkedő rendőrök oktatása is közelebb vihetne a megoldáshoz. Ezzel kapcsolatban a rendőrségi szakértők véleménye megoszlik. Egyesek feleslegesnek tartják, mások úgy vélik, a rendőrképzésben foglalt oktatás erre elegendő.

„V.: Oktassuk a rendőröket, az egyenruhásokat? Az egyenruhás ügyis csak azt csinálja, amit neki kiadnak parancsban. Mondhatnám, hogy oktassuk az egyenruhások utasítására jogosult ügyeletes tisztet, de ő is csak azt fogja mondani, amit a főnöke mond. Mondhatjuk, hogy oktassuk a kerületi rendőrkapitányt, de ő meg azt fogja mondani, hogy menjünk a fenébe.

K.: Na, és ha nem azt mondaná, akkor hasznos lenne?

V.: Hát, úgy sem fogja érdekelni, mert ő meg azt fogja mondani, hogy a kollégái úgy gondolták, hogy a háromszáz méter az ott van, ők nem mérnökök, hogy lemérjék a háromszáz métert.” (Sz13)

Vannak azonban ezirányú konkrét kezdeményezések is, például a XV. kerületi rendőrkapitányságon.

„Itt az eligazítások arra irányulnak, hogy a jogszabályokat tartsuk be, és kökeményen tartassuk be, úgy érzem, hogy kellő oktatásban is részesültek a kollegák, hogy kinek mik a lehetőségeik.

Most csak egy példa, hogy feltérképeztük Újpalotán a védett övezeteket. Tehát mi vettük a fáradságot, és foglalkozunk vele, hogy mik azok a helyek, ahol a jogszabályok alapján semmiképpen nem tűrhetők meg, és mik azok a helyek, ahol feleslegesen ne zaklassuk őket.”(Sz9)

VII.2. Milyen viselkedésmódok segítik elő a rendőrséggel való kapcsolat rendezését, illetve célszerűek a bíróságon

A rendőri intézkedés során nagyon fontos, hogy az első pillanatban milyen hangot ütnek meg a felek egymással. Ha a rendőr eleve agresszívan és arrogánsan közelít a lányhoz, akkor valószínűleg menthetetlen a szituáció, hiszen a frusztrált prostituált hasonlóképpen fog

reagálni. Kevesen rendelkeznek olyan kifinomult kommunikációs stratégiával és vannak annyira diplomatikusak, hogy a rendőr eleve ellenséges viselkedését „leszereljék”. Ugyanakkor azon kevesek, akik képesek intelligensen reagálni egy támadó jellegű rendőri intézkedésre, általában sokat segítenek önmagukon ezzel a módszerrel.

Vannak olyan szituációk, ahol a rendőr és a prostituált nem okoznak problémát egymásnak. Ha a rendőrökön nincs nyomás, hogy számolják fel a prostitúciót adott területen, ha a lányok nincsenek kitéve a mindennapos meghurcoltatásnak, kisimulnak a konfliktusok. Ezekben a helyzetekben a rendőr pozitív szerepet is játszhat a prostituáltak szemében, tájékoztatja őket a szabályokról, előfordul az is, hogy toleráns és szabályosan intézkedő rendőr arra biztatja a prostituáltat, hogy rendőri visszaélés esetén tegyen feljelentést.

A csöndesen, de határozottan, együttműködően, balhémentesen viselkedő lányok kivívnak némi toleranciát a rendőrök oldaláról, legalábbis mint nem túl problémás személyek, megúszhatnak dolgokat.

Kati (P13), 40 éves, ezzel tisztában van és tudatosan él ezzel a stratégiával. Ágota (P4) kiabál, káromkodik, gyalázkodik, beleköt az intézkedő rendőr tevékenységébe, ettől a bírónő is szigorúbban ítéli meg. A Varsányi utcai szituáció ennek az attitűdbeli dolognak az iskolapéldája „de mért nem a Henit vittétek, be, üzletből jött, mért engem kell mindig, utaztok rám stb.”. „Mert ha te így, én is így, mert mindig balhézol”. Ágota alapvetően ellenségként kezeli a rendőröket, Kati viszont realisabb: „azok is a munkájukat végzik.”

Néhányan közülük úgy érzik, hogy azzal védik meg magukat, hogy „nem hagyják magukat”, és visszabeszélnék. Itt az árnyalatokra kell figyelni, hangnemre – mint ahogy ők is a hangnemre panaszkodnak –; a határozottság, magabiztosság hasznos, de a „vicsorgás” nem.

„K.: Mindenkiel így beszélnek? Vagy csak veled, hisz téged se kell félni, te se finoman beszélsz velük.

V.: Ha megadja a tiszteletet, én is megadom nekik a tiszteletet, és nem szoktam vitatkozni velük nagyon. Inkább rájuk hagyom. De egyből úgy igazolnak, hogy durván szólnak az emberhez.

K.: Ismersz olyant, akit valamiért kedvelnek, vagy valamiért békén hagynak?

V.: Van, mert biztosan használgassák, ezért. Van olyan, bizony ám. De még mennyire. Az egyik csajnak nem is szólnak, éjjel nappal kint áll a bolt előtt, és annak nem szólnak, csak pontosan nekünk.

K.: És szerinted miért?

V.: Mert biztosan használgatják a rendőrök. Azért. Ez az érdekes, hogy másokat mindet beviszik, csak őt nem viszik be. Még egyszer se volt. És az embert meg ha kimegy, kamerára veszik, és már viszik is. Van kamera itt a boltnál, ahogy kimegyünk, a Márton utcában is, a Lenhossekban nincsen, azért állok ottan. A Postánál is van, csak itten nincs. Szoktak sétálgatni a rendőrök le föl.” (P4)

„Mert a törvény azt úgy gondolja, hogyha kurva, akkor kurva. Más neve nincs neki, csak kurva. Vagy rohadék. Így beszélnek az emberrel. Meg kussolja, dugul el. Úgy beszélnek az emberrel, mint egy kutyával, mindennek elmondják, mert a kurva az csak kurva, ugye, úgy beszélnek velünk, mint az állatokkal. Szétrúgták a lábomat, ráfektettek a kocsira, megmotoztak. A rendőrök ezt élvezik, meg elviszik a nőt, ezt csináld, azt csináld, mindent megcsináltatnak a nővel aztán meg kidobják a kocsiból.” (P4)

VII.3. Viselkedés, viszony munkában

A stricivel való kapcsolat

Ez a viszony nagyon bonyolult és nagyon különböző az egyes csoportokba tartozóknál. Az utcaiak számára szinte kikerülhetetlen, és terhet jelent, kényszert, „főnököt”.

„K.: A lányok ebben mennyire vannak kiszolgáltatott helyzetben?

V.: Az utcai prostituáltak teljesen. Azt csinálnak velük, amit akarnak. Ha azt mondják, te ideállsz, odaállsz. Ha nem tejesít, megverik.

K.: Nem tudnak tényleg kiszállni?

V.: Nem. Azért sem, mert általában vidékről szállítják őket, a legelmaradottabb területekről, Szabolcsból, Hajdúból, Borsodból, és ismerik a családi kötelekeket is, mert ezeket otthonról hozzák el. Hová mennének szerencsétlenek, Hazamegy. Két perc múlva már szólnak, hogy megjelent. Leszól a strici az ottani haverjának, hogy fogd már meg ezt a marit, mert elment. Már megy is érte egy brigád. Ez tényleg ilyen majdnem rabszolgasors. De egyszerűen nem működnek velünk együtt. Mert mi nem verjük agyon őket, kihallgatjuk, aztán meg ha elengedjük, ott tényleg agyonverik őket. Tehát nehéz. Az a legrohadtabb rész.” (Sz4)

A lányoknak egyértelműen leginkább a védelem és az infrastruktúra miatt van rá szükségük, utcán csakúgy, mint a lakásban, főnöknek dolgozóknak.

Mivel a prostitúciós tevékenység elfogadható munkakörülményeinek megteremtésére és fejlesztésére nincsenek hivatalos keretek, ezeket a feltételeket teljes egészében informális módon, sokszor törvénytelen utakon kell megteremtteni. Még ha feltételeznénk is, hogy a prostitúciót kihasználó bűnözői réteg nem tesz meg mindent, hogy az üzletágra rátegye a kezét, a lányok akkor is rászorulnak egyfajta asszisztenciára munkájuk során. Arról nem is beszélve, hogy sokan még akkor sem foglalkoznának a körülmények ideális kialakításával, ha ehhez meglenne a kellő tapasztalatuk és talpraesetségük, egyszerűen azért, mert kényelmesebb a futtatóra bízni ezeket az ügyeket.

„V.: Hát a strici az inkább ilyen utcai, az utcai lányoknak van. Lakásban általában főnök (...) A lakásban ugye annyival könnyebb, hogy ott dolgozhatok a lakáson, amit ő bérel, fizeti a rezsit, mindenféle költségeket, és akkor én a munkáért kapott fele pénzt odaadom neki.

K.: Szerinted mások miért nem bérelnek ki egy lakást maguknak?

V.: Mert félnek. Kell azért a biztonság. Csak nem veszik észre, hogy mennyire lehet megbízni egy ilyen főnökben. Vagy madamban.” (P5)

A futtató sokszor partnere is a prostituáltaknak, férje vagy élettársa. Ilyenkor természetesen a lány érzelmileg kötődik hozzá, és akarja, hogy mellette legyen.

„Ennek az apját, az is strici volt régen, a Sanyika, ismerik. Szép gyerek, ugyanúgy néz ki, mint az apja. Apád is egy strici volt, fiam. [nevet] Még most is 110 kilós kigyúrt állat. Futtatja a feleségét, milyen undorító az élet. (...) Az úgy volt, hogy feljöttem fodrászversenyre, és összejöttünk az éjszakában. Mert éhes voltam, szeretek enni. Ott volt a Sanyika. Megtetszett nekem, én meg neki. Éjjel volt, elmentem a verseny után virslit enni. Nem stricit fogni mentem, azt se tudtam, mi az a kurva. Összejöttünk. Itt az eredménye (a gyerek), úgy néz ki, mint a Sanyika. [nevet]

(A kérdezett fia: A faszom néz ki úgy).

Jó, ő gimnazista, nem strici...Szóval ő mondta, hogy csináljam. Én meg szerettem nagyon, szerelmes voltam belé, szegények voltunk. De nem szedte el a pénzem, nem

olyan, mint egy strici, hogy menjél, menjél. Ha mentem, mentem, ha nem, nem. Ha kerestem, bevásároltunk, odaadtuk a mamának, az is szegény volt.” (P25)

Ezekben az esetekben nehezen dönthető el, hogy szó van-e kizsákmányolásról, illetve még ha egyértelmű is, ez az ő kettejük magánügye. A rendőrség, a szociális munkás, civil szervezet hiába is próbálná a lányt mintegy segítségként leválasztani a futtatóról, hiszen a lány érzelmileg kötődik.

„El kell dönteni, hogy miről beszélünk. Az a lány, akinek a stricije a törvényes férje vagy élettársa, és a lány önmaga vele akar élni, és úgy akar mellette prostituált lenni, ez ellen nem lehet fellépni, hisz nem mondhatom a lánynak, hogy a te férjed, akitől három gyereked van, az egy strici, és arról szakadjál le, mert úgysem fog.” (Sz12)

Ha a futtató nem is férje vagy élettársa a prostituálnak, egy hosszú „munkaviszony” érzelmi kötődést alakít ki, amiből a lányok nehezen tudnak szabadulni, még ha jogaikat sérülni érzik is.

„Ha huzamosabb ideig tart kapcsolatot a lány egy stricivel és mondjuk ez jónak indul, ez olyan, mint egy házasság. És ugye, ha valaki több évig él a kedvesével, akkor nehezebben lép ki ebből a kapcsolatból, mintha mondjuk egy hónap után akar szakítani. Minél hosszabb a kapcsolatuk, annál nehezebben tesz vallomást, illetve, ha tesz, akkor könnyű megfordítani úgy, hogy utána azt mondja, hogy minden rendben van. Ha azt hallja „Nyugodj meg, nem foglak bántani, még pénzt is kapsz” – erre nyilván azt mondja, hogy „jó, akkor visszavonom a vallomást, és akkor békülünk ki.”” (Sz11)

Kliensekhez fűződő viszony

Csaknem mindannyian, minden csoportban veszélyeztetettnek érzik magukat (igazuk is van), és elengedhetetlen a védelem, ami legtöbbször a strici/futtató/főnök/élettárs. Eszükbe sem jut, hogy ebben kaphatnának hivatalos segítséget. Törvény szerint ugyan sérelem esetén feljelentést tehetnek, de ez nem segít rajtuk, ha megelőzésről van szó, vagy sürgős segítségre van szükségük.

A konfliktusoktól eltekintve, a lányok viszonyulása saját kuncsaftjaikhoz változó, és leginkább azokkal az érzésekkel van kapcsolatban, amelyet a munkájukkal kapcsolatban táplálnak.

„Én vagyok az úr a háznál. Sokan meg is jegyzik, hogy elég határozott és eléggé szigorú vagyok, de igenis vegye tudomásul mindenki, hogy addig, amíg becsöppen az életembe, az én életem magammal ott marad, és az én életem most jelen pillanatban olyan, hogy egyébként is alaptermészetemből fakadó, ezeket a tulajdonságokat egyszerűen muszáj használnom, és nem is vagyok hajlandó másképpen csinálni ezt (...) semmi másról nincs szó, csak egy randiról, és egy gyakorlatilag részemről vakrandiról, mert én nem látom, hogy ki az, aki jön hozzám. És egyszerűen lerövidülnek a dolgok, tehát abban az egy órában kell megtörténnie a belédszeretek és kiseretek belőled és elválok című fejezetnek, tehát mindennek ott kell megtörténnie, és ehhez viszont nekem hozzátartozik az is, hogy az első érintés, az az öt perc beszélgetés, szemébe nézek a másik embernek, és megkérdezem, hogy ki vagy, és ha erre valaki nem képes, akkor sajnos úgy reagálok, de nem tudatosan, ösztönösen akkor én is lehúzó a redőnyt, és akkor kvázi végzem a dolgomat.” (P17)

Egyesek a közömbös, személytelen érintkezést részesítik előnyben, ami nem vesz el túl sok pszichés energiát, és mintegy azt az illúziót kelti, hogy kívülálló marad az ügyletben. Mások azt értékelik, ha a kuncsaft mint személyhez, egyéniséghez viszonyul hozzájuk, beszélget velük, kíváncsi rájuk, a szexualitáson túlmutató érdeklődést tanúsít.

„De én általában azokat tudom értékelni, akik rám kíváncsiak, és nem csak, na, jövök egyet dugni. Beszélget velem. Ha viszont éppen csak gyorsan csinálja, és már nem is akar itt lenni. Tényleg csak kielégíti magát és felhasználja hozzá a lány testét. Baszturbálás, ahogy egy vendég jellemezte.” (P5)

A „visszajárós” vendég pedig többé-kevésbé fontos helyet foglalhat el az emberi kapcsolataikban. Ezek az emberek barátok is egy kicsit, volt példa arra, hogy visszajáró kuncsaft védett meg egy lányt egy másik vendég agressziójától, vagy segített lakáson dolgozó lánynak „magánosítani magát”.

VIII. Egyéb jogi ismeretek

A prostituáltaknak nemcsak a prostitúcióra vonatkozó törvényi szabályozás tekintetében hiányosak az ismereteik. Sokszor a mindennapokban általában szükséges, alapvető hivatalos ügyintézéshez nélkülözhetetlen tudásnak sincsenek birtokában. Miután nem fizetnek adót, számukra nem létezik a munkahelyi papírmunka, nem vehetnek fel kölcsönt, stb. A hivatalos, bürokratikus világ teljes mértékben kizárják az életükből.

Találkoztunk olyan lánnyal, akinek fogalma sem volt a társadalombiztosítás és a munkavézés, adófizetés összefüggéséről. Mikor rákérdeztünk, hogy rendben van-e a TB kártyája, felháborodottan reagált, miszerint „az mindenkinek jár!”, tehát felfogásában az alapvető állampolgári jogokhoz nem kapcsolódnak állampolgári kötelezettségek.

Látnunk kell azt is, hogy az ilyen jellegű tájékozatlanság nem csak a prostituáltak között jellemző.

Gyerek – családjog

Az egyik nagyon lényeges pont e témakörön belül a gyermekneveléshez kapcsolódik. Majd minden érintett meg van győződve arról, hogy önmagában az, hogy ő prostituált, elég ok arra, hogy elpereljék tőle a gyermekeit. Már csak azért is, mert – mint erről többen beszámoltak – családon belüli konfliktus esetén, vagy a futtatóval való nézeteltérés során a családtag vagy a strici előszeretettel zsarolja őket azzal, hogy elviteti a gyerekeket.

Nem sokan tudják, hogy csak akkor áll fenn kiskorú veszélyeztetésének esete, ha a gyermek abban a lakásban tartózkodik, ahol a prostitúciós tevékenység folyik. Ennek a fontos információnak a hiánya nagyon sebezhetővé és kiszolgáltatottá teszi a prostituáltakat. Olyan esettel is találkoztunk, ahol a prostituált családja valóban eltiltotta a gyermeket az anyjától, anélkül, hogy hivatalos végzés lett volna erre. A puszta fenyegetéssel megfélemlített prostituált szó nélkül elfogadta a család feltételeit.

„Ez úgy működik, hogy egy bizonyos idő után, ők tehetnek egy jelzést a gyámhatóság felé, és a gyereket a gyámhatóság elveheti... Hogyha állandóan azt mondja az ember, hogy nem tudnak rá vigyázni mondjuk csak öt óráig vagy hat óráig, akkor egy idő után értesíthetik a gyámhatóságot, amibe én belecsúsztam. Nálam a bíróság automatikusan értesítette a gyámhatóságot, hogy veszélyeztetve van a gyermek. Kaptunk egy ilyen gyámot... aki igazából nem gyám... igazából kellett egy olyan személy, aki hogy ha velem bármi történik, akkor vigyáz a gyerekekre. És igazából a mostani páromnak a testvére írt egy családba fogadási papírt a gyámhatóságon, ha velem bármi történik, akkor ő vállalja a felelősséget a gyerek iránt. Igazából a saját ügyvédem mondta, hogy az a legbiztosabb, a családba fogadás a gyerekekkel kapcsolatban, mert akkor a gyámhivatal nem tud semmit a gyerek iránt, viszont felém sem tudnak úgy lépni, mert ugyanúgy én vagyok a gyerekeknek az eltartója, én vagyok a gyámja, jogi kötelezettségeim vannak, viszont a gyerek mégis biztonságban van, és nem tudnak ellene tenni semmit.

Félévente menni kell, és hosszabbítani kell. Ezt azzal indokolják, hogy kiskorú gyermek veszélyeztetése. Éjszakára egyedül van hagyva, nem biztos, hogy hazamegyek (...) Miért? Hát, mert használnak például. Meg sok lány visszaélt ezzel a gyerekes dologgal.” (P30)

Akinek kiskorú gyermeke van, tudja, hogy nem vehetik őrizetbe. Volt rá példa, hogy ha a prostituált nem adott hangot annak, hogy tud erről a szabályról a rendőrök ugyanúgy fogdára vitték. Másrészt előfordul az is, hogy a prostituált annak biztos tudatában, hogy kiskorú gyermeke miatt nem vihetik be, rendszeresen megszegi a szabályokat, hiszen úgymint büntetlen marad.

IX. Információforrások

Azoknak a lányoknak, akik fiatalon, intézetből kerültek a prostitúció világába, általában a futtatók és a kollégánők jelentik az egyetlen információforrást, és szociális hálójuk is ezen a körön belül épül ki. Kitekintésük a világra minimális, és a prostitúcióról, saját lehetőségeikről is annyit tudnak, amennyit tudatni akarnak velük, és amit megtudnak egymásról. Itt az az egyik probléma, hogy nem sok beleszólásuk van abba sem, hogy hol álljanak ki az utcára, oda állnak, ahová a futtató helyet szerez. A lakásokban *kényszer alatt* dolgozó prostituáltak a futtatókon keresztül, legalábbis az ő „jóváhagyásával” közelíthetők meg. Nekik csak a futtatók és a többi prostituált léteznek a világból, csak bennük bíznak.

A lakásokon önállóan, vagy főnököknek – de nem annyira elnyomott helyzetben – dolgozó prostituáltak főként kollégákon keresztül jutnak információhoz. A lakáson együtt vannak egész nap, sokat beszélnek egymással és egymásról.

A lakáson dolgozó prostituáltak helyzete az információáramlás szempontjából kedvező, mivel interneten hirdetnek és sokszor a hirdetési oldalak fórumait is nyomon követik, mindennapi szokás szintjén használják az internetet. Ez is hozzájárul ahhoz, hogy naprakészek az információik, tudnak más lakásokról, ismerik egymást, tudnak kényelmesen és gyorsan helyet változtatni, ha kedvezőnek ítélik.

Az utcán dolgozó prostituáltak szokott helyükön összefutnak a többiekkel, akik ugyanazon az útszakaszon állnak. Így megismerik egymást és tapasztalatokat cserélnek. Általában azok kerülnek közelebbi viszonyba egymással, akik egy futtatónak vagy egymással közeli kapcsolatban lévő futtatónak dolgoznak. Köztük sokszor kialakul egyfajta kollegialitás, cinkosság, kisebb csínytevések esetén fedezik egymást a futtató előtt.

Noha idejük nagy részét együtt töltik, és valóban sokat beszélgetnek üzleti ügyekről, kérdéseinkre szinte egyikük sem válaszolta azt, hogy szoros és bizalmas kapcsolatban lenne a többi prostituálttal.

„K.: Ezeket nem beszélük meg egymás közt a lányok?

V.: Én nem tudom, velem nem. Van ismerősöm, aki ilyen szituációban van, nem mesél el részleteket, nem is beszélünk róla. Talán lehet, hogy azért, mert fájó pont az életében, én például olyan vagyok, hogy most oké, rendben van, hogy vele ez történt, de addig, amíg velem nem történik meg, addig nem akarom ezzel az agyamat terhelni, ez az egyik, a másik, hogy én biztos, hogy másfajta szituációban leszek, mint ő, tehát nem lehet ugyanaz.” (P17)

Ennek egyik oka az lehet, hogy a személyek a csoporton belül gyakran cserélődnek. Másik, hogy a prostituáltak úgy próbálják beállítani helyzetüket (önmaguk előtt is?) mint ideiglenes, átmeneti életmódot, mint olyan szituációt, melyben ők valójában kívülállók. Ennek

megfelelően nem nyilatkozhatnak úgy, hogy legfontosabb emberi kapcsolataik a prostitúció körén belül vannak.

„Igazából nincsen barátom, mert kétszínűek a lányok. Inkább csak magam vagyok, az a legjobb. Van nekem TV-m, játékom, újságok. Nem akarok én barátkozni senkivel, közösködni sem. Nem bízok semmiben. Van néhány barátnőm, akik nem ezzel foglalkoznak.” (P25)

Vannak prostituáltak, akik megtartják és ápolják szűk lokális környezetükben gyerekkoruktól kialakult kapcsolataikat.

„Anyukám halála előtt egy évvel megromlott a kapcsolatunk, és ez tartott még jó három évig utána, most viszont a legjobb barátok vagyunk. Bármilyen bajom van, bármilyen gondom ő az első, akit hívok, nem a barátomnak mondom el, nem a barátaimnak mondom, hanem felhívom az apukámat, és panaszkodom. És mindig egy válasz: hagyd abba lányom, költözz haza.” (P30)

Az új információs csatornák „bekötése” is esélyt ad a képzésre:

„Én annak idején, akik voltak, azokat az interneten keresztül ismertem meg. Aztán most már leszakadtam teljesen az internetről. De az, hogy én nem pörgök már, és nem vagyok szem előtt, mondjuk annak is köszönhető, hogy én most már teljesen visszavonultam a netről. De ettől függetlenül mindig jönnek hozzám, meg hogy a beszámoló a neten, meg hogy én vagyok a (...) csak ez engem abszolút nem érdekel. Ez már nem életformám, mint ahogy anno volt. Mert ez az egyik generálja a másikat. Mert idején mindenkiről mindent tudtam, azt, hogy ki hol dolgozik, ki kicsoda, és aztán már annyira függtem ettől, Milyen kerek a fenéke, meg hogy áll a melle, meg mennyivel szebb, mint én, meg milyen beszámolót írtak róla, és azt mondtam, hogy ebből most volt elég.” (P17)

A prostituáltak között az egyetlen szervezet, amit ismernek, illetve amitől segítséget várnak, az MPÉE.

„Itt egy helyről lehet segítséget kérni, az pedig az Ági, senki mástól nem kérhet egy nő.” (P30)

A legtöbben tudnak a szervezetről és számítanak, hallgatnak rá, de vannak olyanok is, akik nem ismerik, vagy nem bíznak benne.

„Hallottam róla, csak még nem találkoztam vele. Nem tudom, hogy lehet elérni. Hallottam, hogy egy okos, értelmes nő. Lányoktól hallottam, hogy ő is szeretné, ha nem piszkálgatnák már ennyit a lányokat. Nem kért még segítséget közülük sem senki. Mert nem ismerjük őt, csak annyit tudunk, hogy egy szőke hölgyről van szó. Aki értelmes, foglalkozik a lányokkal.” (P25)

„Hívott annak idején minket is, hogy hoznak ingyen óvszert, de én akkor azt mondtam neki, hogy inkább ne jöjjenek, mert nem akartam, hogy ebből probléma legyen azokkal, akiknek dolgoztam. Az egy család volt, és nem akartam hogy róluk vagy tőlük is kérdezősködjének.” (P5)

Előfordul, hogy a prostituáltak nem tudják, vagy nem értik egészen, hogy az Egyesületnek mi a tevékenysége, mi a hatásköre, mibe van beleszólása. Olyan dolgokban várnának segítséget, amelyek nem tartoznak a szervezetre.

„K.: Olyan szervezetről, ami segíthetne, hallottál már?

V.: Van az Ági, de mit csinál? Semmit az égvilágon. Ő se azon van, hogy csinálna egy kuprelájt, és akkor az embereknek jó volna. Aki akarná, az akkor tisztességgel tudná ezt

csinálni. Aki rá van szorulva, mert az ember fent akarja tartani valamiből magát. Nem?” (P4)

X. Élet- és munkakörülmények javítása

A legális, de komplikáltan, sokszor nem egyértelműen szabályozott közterületi prostitúció, mint üzletág esetében teljesen hiányzik az infrastruktúra.

„Egy dolgot szabtak ki az Önkormányzatokra, hogy ahol tömegesen jelenik meg prostitúció, tessék kiszabni türelmi zónát, de egy sem jelölte ki. Ez egy alkotmányos mulasztás, ha az ember kimegy Budapest határába, ott a pusztán csinálhatja, csak minek, mert oda nem megy ki senki. A sanyarú sorsba belejátszik azt, hogy nincsenek kijelölve zónák, mert ha kijelölnék, akkor ott idővel megjelenne valami infrastruktúra. Mert az, hogy nincs egy WC nincs egy csap stb. az tényleg egy igazi balkáni helyzet. Az ember bokáig jár használt óvszerekbe.” (Sz4)

A munka megszervezéséhez szükség lenne egy olyan szervezetre, személyre, aki ezt az infrastruktúrát megteremti és fenntartja. Annak legfőbb akadályát, hogy ilyen nincs, a megszólaltatott szakértők és a prostituáltak is a prostitúció törvényi szabályozásának hibáiban látják.

„Ki kell lépni a New York-i Egyezményből. Több olyan Uniós ország van, amelyik nem tagja. Én azt gondolom, hogy ezeket a problémákat úgy lehetne megoldani, ha törvényi kereteket teremtenének neki. Ellenőrizhetővé válna, a betegségeket vissza lehetne szorítani, a lányokat nyilvántartásba lehetne venni. Ez a tipikus bárca ugye.” (Sz5b)

„Akkor már nem a szervezett bűnözés telepedne rá erre az üzletágra, hanem egy ellenőrzött és nyilvántartott dolog lenne.” (Sz5a)

Az önállóan végzett prostitúció ugyan legális, de nem minden prostituált képes megteremteni a háttérrel saját munkavégzéséhez. Ezen a türelmi zónák kijelölése vagy a nem védett övezetekben a prostitúció ellenőrzés mellett való megtűrése nem biztos, hogy sokat segít.

„A jogszabály az azt megelőző állapothoz képest azért előrelépés, mert legalább a szerencsétlen prostituáltak közvetlenül és direkt módon minden esetben és feltételek nélkül nem fenyegetik büntetéssel. Az egyes emberi jogi mozgalmak megkülönböztetik a legalizáció és a dekriminalizáció fogalmát, annyiban igazuk van, hogy egy igazi legalizáció az nem pusztán a büntethetőség megszüntetését jelentené, hanem bizonyos egyéb szabályozottságot, némi infrastruktúra megjelentését, a reintegráció elősegítését. Egyelőre Magyarországon a dekriminalizáció valósult meg. De az sem teljesen!” (Sz14)

Problémák forrása lehet az, hogy a nem védett övezetekben az infrastruktúra hiánya a prostitúciót kizsákmányoló bűnözés malmára hajtja a vizet.

„V.: Prostitúció mindig lesz, de lehetne szervezett keretek közé szorítani.

K.: A türelmi zóna segítene?

V.: Abból a szempontból nem, hogy kizsákmányoló akkor is van. Nehéz ezt így megmondani, voltak ugye a Monarchia idején türelmi zónák, legalizálva voltak a piros lámpás házak.

V.: És akkor keretek közé voltak szorítva. Viszont nem volt egy olyan önkormányzat sem, aki vállalta volna. Nem tudom, hogy külföldön hogy alakult ez. Ha megkérdezik a lakókat, akkor úgymint azt mondják, hogy ne. Az lenne jó, ha lenne egy ház a pusztában, távol lakott területről. De oda nem biztos, hogy kimegy a prosti”. (Sz5b)

A nem védett övezetek általában a külvárosban vannak. Meg kell oldani a közlekedést, szobáztatásra nincs lehetőség, vendéggel adódó esetleges probléma esetén lehet nehezebb a segítségkérés az országúton, mint a belvárosban.

A közkeletűen zónának nevezett (nem védett) utakon (Gubacsi, Illatos, stb.) a terület teljesen fel van osztva, a helyeket és a lányokat helypénzszedők/futtatók felügyelik. Önállóan dolgozó lánynak nehéz kivívnia egy helyet egyedül ebben a környezetben. Leginkább VIII. kerületi probléma, hogy ezeknek a lányoknak egy része, főként a régiiek, de azok is, akik egészen egyszerűen itt lettek bevezetve a prostitúcióba, nincsenek olyan szinten, hogy bebocsáttatnának más területekre is. Gyakori közöttük a kábítószer-fogyasztás, hagynak kívánnivalót maguk után a higiéniai és öltözködési szokásaik, néhányan egyszerűen idősek ahhoz, hogy benn maradjanak a versenyben. A Gubacsi úton, az országutakon, az éjszakában talán meg sem tűrnék őket maguk között a többiek, de mindenesetre biztosan nem lenne túl nagy üzlet számukra.

X.1. Jövőkép

Nem sokan gondolkodnak a jövőről, nagyrészt a napi rutin teszi ki az életüket. Van ebben egy kis lemondó beletörődés, és van némi aggodalom is, miszerint ezt az életet nem élhetik örökké. Sokuk azonban nem lát lehetőséget másra, és nem tudja, hogy mihez kezdhetne ezen kívül.

„K.: Azon gondolkodtál-e hogy esetleg csinálj mást? Mi az, amit csinálnál?”

V.: Ezekre most jelen pillanatban nem tudok válaszolni. Sokat gondolkodok, az csak félrevisz. Mert akkor több lehetőség van, és az csak megzavar. Ha megvan hogy mi éppen a teendő, akkor azt csinálja az ember, de hát ez mindig a jelenben van.” (P5)

Úgy gondolják, hogy ezzel a munkával össze tudják szedni magukat anyagilag, néhányuknak az a terve, hogy ingatlant vásárol. Utána abba tudnák hagyni, és polgári foglalkozás után nézhetnének. Ehhez mindenképpen az kell, hogy előtte a nagyobb, kikerülhetetlen kiadásokhoz megkeressék a pénzt prostitúcióval.

„Mást akarok, már sok volt. Elfáradtam. Már nem a nap 24 órájában gondolok erre. Közbejött ez az iskola, amire fókuszálok, érdekel, tovább akarok tanulni. Kicsit azt is mondom, hogy bár még szorítanak az adósságok, de már azon gondolkozom, hogyan lehet másképp megoldani, tehát ez az iskola ez mindenképpen hozzájárul ehhez, és már nem akarok sztár lenni, belefáradtam.” (P17)

A családos prostituáltak jövőképe leginkább nem is a sajátjuk, a családjuk jövőjéért dolgoznak. Ezek a nők arról akarnak gondoskodni, hogy a gyerekeiknek jobb legyen majd, vagy idős szüleiket segítik, és saját jövőjüket félrerakják ennek érdekében.

A lakáson dolgozó prostituáltak között vannak olyanok, akik mintegy karrierlehetőséget látnak ebben az üzletágban. Számukra előrelépés, ha össze tudnak szedni annyi tőkét, hogy nyissanak egy saját irodát. Kibérelnek egy lakást, összetoborozzák kolleganőikből a brigádot, felteszik a hirdetést: „magánosítják” magukat. Nagyjából ugyanaz a folyamat ez, mint ahogy a kőművesegéből építési vállalkozó lesz az évek során. Azt nem mindig látják át, hogy mekkora a büntetőjogi kockázata ennek a formának.

X.2. Ki- vagy előrelépés segítése

A prostitúcióból való kilépéssel kapcsolatban három alapvető probléma merül fel.

Egyrészt megszokják ezt az életmódot, az anyagiakat, és a munkával járó kötöttségek beléjük rögzülnek. A prostitúcióból való kilépés nyilvánvalóan sokkal nagyobb változás egy egyszerű

munkahelyváltásnál, és az ezzel a váltással járó stresszt és energiabefektetést inkább elodázzák. A váltásnál talán a legnehezebb a társadalom perifériájáról visszatérve megtalálni a helyüket a mindennapi polgári életben.

„Ez a része már lefutott bennem. Más akarok, már sok volt. Elfáradtam. Már nem a nap 24 órájában nem erre gondolok. Közbejött ez az iskola, amire fókuszálok, érdekel, tovább akarok tanulni. Kicsit azt is mondom, hogy bár még szorítanak az adósságok, de már azon gondolkodom, hogyan lehet másképp megoldani, tehát ez az iskola ez mindenképpen hozzájárul ehhez, és már nem akarok sztár lenni, belefáradtam.” (P17)

A prostitúcióval megteremthető jövedelem jóval magasabb, mint amit ugyanannyi időráfordítással polgári munkával keresni lehet. Természetesen nehezen mondanak le a megszokott életszínvonalról, arra is van példa, hogy megpróbálják, de nem tudnak kijönni a munkájukkal keresett pénzből, és visszatérnek a prostitúcióhoz.

„Az ember, amikor már hozzászokik egy bizonyos életszínvonalhoz, abból már nehezen ad vissza. Hozzászoktam ahhoz, hogy lemegyek a boltba, és nem kell megnéznem, hogy meg tudok-e venni egy kiló kenyeret meg egy liter tejet, meg amit a gyerek szeretne, hanem igenis beleszoktam a kosárba, és tudom, hogy odamegyek, és ki tudom fizetni. Nincsenek azok a hú-de-nagyon-nagy igények. Nekem egy igényem van, hogy a gyerekemnek mindene meglegyen. El is van kényeztetve.” (P30)

Talán a legnehezebben áthidalható probléma, ami nagyban behatárolja lehetőségeiket az, hogy általában alacsonyán iskolázottak és nem tanultak szakmát, vagy a prostitúcióval töltött évek alatt kiestek a gyakorlatból, és nehezen találnak megfelelő pozíciót szakmájukon belül.

*„K.: Az hasznos lenne, ha munkakeresésben segítséget kapnátok?
V.: Szerintem segítene, de ehhez kell egy olyan ember, aki tényleg odafigyel, és nem enged vissza a lányt dolgozni. Tehát azt mondom, hogy nem mész ki, mert te egy értelmes lány vagy, menj el tanulni. Vagy azt mondom, hogy talán nem olyan jó a felfogásod, mint ahogy kéne, figyelj, van egy ismerősöm, oda elmehetsz kényelmesen takarítani, közben abból a pénzből befizeted magad egy suliba, igenis noszogatni kell őket. Ehhez olyan kell, aki tényleg vigyáz a lányra, én végül is eltartottam őt, etettem, mostam rá. Ahhoz, hogy ő összeszedje a gondolatait... hogy tudja, mit akar a saját életétől, vagy hogy ha van gyereke, hogy mit akar maguknak adni, ahhoz szerintem kell az, hogy türelemmel dolgozzon. Én türelmes vagyok ahhoz, akinek tudom azt, hogy jót akarok. Segíteni akarok... hagyom gondolkodni. Hogy most visszamegy dolgozni vagy elkezd tanulni, de ha már dolgozik, akkor egy normális munkahelyen, elmegy munkát keresni, és akkor helyre tudja rakni az életét.” (P6)*

Mindenképpen hasznos lenne egy olyan közvetítő szervezet, amely segítséget nyújt az álláskereséshez. Már csak azért is, mert sokszor magával a munkakereséssel is nehézségeik vannak, nem látják át a bürokratikus vonatkozásait, illetve nem tudják, milyen kvalitásokat kell megszerezniük/hangsúlyozniuk, hogy munkát kapjanak. Ezt a feladatot az MPÉE egyik projektjében felvállalta, a marketing-iskola szervezésével. Ez nagyon hasznosnak és érdekesnek bizonyult, a lányok valóban eljárnak az órákra, készülnek, és számítanak a tanfolyam után vállalható állásra. A tanfolyam bizonyos szempontból átformálja a gondolkodásukat is, kezdenek a jövőjükre gondolni, „kilátni” a prostitúció világából.

„Bár inkább kellene azoknak, akik a 8 osztályt sem tudták befejezni. Mostadtunk be egy pályázatot 8. osztály utáni OKJ-s képzésre. Ebben 8 fiú is részt venne. De az is reménytelen, akinek papíron megvan a 8 osztály, de nem tud írni, olvasni. Az utcán dolgozó lányok, mind műkörömkészítő, pedikűrös, manikűrös szeretne lenni, mindig jönnek, hogy nem tudtam-e ilyen iskolát szerezni. Járnának lelkesen. Kb. 20 lány vár erre. Összerakná

a pénzét és megvenné a gépeket. Van két, lakáson dolgozó lány, akinek már van vállalkozása, de még nem igazán megy, és a prostitúcióból hordja a vállalkozásába a pénzt, hogy fenn tudja tartani.

Úgy szoktunk besegíteni a kisvállalkozásba fogó lányoknak, pl. annak, aki manikűr-pedikűrös, vagy fodrász, hogy amikor megyünk a lakásokba, visszük a névjegykártyáját, és akkor ő házhoz megy a lányokhoz, és amíg azok várnak a kuncsaftra, megcsinálja a hajukat, körmüket. Nekem is egy dolgozó lány csinálja a hajamat.” (Sz12)

Még ha nem is hagynak fel a prostitúcióval, hanem a mellett vállalnak állást, sokat jelenthet számukra a prostitúción kívüli munka. Egyrészt az a néhány tízezer forint is viszonylagos önállóságot és biztonságot jelenthet (lakásbérlet, stb.), másrészt lassanként újra hozzászoknak a polgári életmódhoz.

„Nekem az volna a jó, hogy volna egy házam, és normális életet tudnék élni, és ha így mellette lehetne csinálni, akkor csinálnám eztet. Mert azért az embernek meg kell élni. Fenn kell tartani a lakást is, azért, hogy vegyek is valamit.” (P4)

XI. Egészség

A prostituáltak egészséghez való joga nap mint nap sérül. Az ingyenes egészségügyi ellátást gyakran nem akarják, vagy nem tudják igénybe venni. A szándék hiánya többnyire a bizalom hiányából, illetve a megbélyegzéstől való félelemből fakad. Jobbik esetben magánszolgáltatásokat vesznek igénybe, de gyakori az is, hogy azzal nyugtatják magukat, hogy úgyszem betegek, nincs is orvosra szükség. Esetleg akkor sem kezeltetik magukat, ha tudják, hogy betegek.

Azok, akik járnak orvoshoz, akár ellenőrzésre, akár mert kezelésre van szükségük; jellemző módon nem vallják be foglalkozásukat. Ennek az a hátránya, hogy esetleg nem végeztetnek el olyan vizsgálatokat, amelyeket pont a munkájuk miatt fontos lenne, csak a nőgyógyászati rutinszűrőre esnek át.

Természetesen vannak olyanok, akik saját jól felfogott érdekükben járnak vizsgálatra, átlátják a kockázatot és megpróbálják minimálisra csökkenteni. Az ő esetükben az lehet a probléma, hogy még ha bizalmas orvosuknál az összes szükséges vizsgálatot el is végeztetik, csak leleteket kapnak. Ezek a papírok nem azonosak a törvényben meghatározott, prostituáltak számára kötelező egészségügyi kiskönyvvel, ezért ellenőrzéskor a rendőrség nem is fogadja el.

„Nincs kiskönyvem, viszont minden három hónapban vérvizsgálatot, AIDS vizsgálatot, hepatitis tesztet csináltatok. Három-négyhavonta. Még soha nem kérték, csak ráírták, hogy nem rendelkezem vele. A VIII-ban nincs senkinek.” (P25)

A törvényben előírt egészségügyi könyv megszerzését, az ehhez kapcsolódó vizsgálatokat feleslegesnek és túl drágának tartják. Ebben némi változást jelent a szűrőbusz, ami részben olcsóbb, részben jobban megbíznak benne, kevésbé kell tartaniuk stigmatizálástól. Ebben döntő az MPÉE szerepe, a személyes meggyőzés is.

XI.1. Ismeretek, szabályok ismerete és betartása

Az egészségügyi vizsgálatokra vonatkozó előírások betartatása több okból is problémás.

Mindaddig a legkevésbé sem veszik komolyan, míg más szabályok megsértése miatt ugyanúgy felelősségre vonhatják őket. Mikor beviszik őket, mert rossz helyen állnak,

többnyire sem a rendőrség, sem a bíróság nem tesz különbséget az egészségügyi kiskönyv megléte és hiánya között.

„K.: Orvoshoz hova szoktál járni?

V.: Ide a kilenc kerületbe. Ahova tartozom.

K.: Milyen vizsgálatokat csináltatsz meg?

V.: Nőgyógyásztól, az égvilágon mindent. Szűrést is.

K.: Akkor ugyanazokat megcsináltatod, ami a kiskönyvhöz kellene, csak nem kapsz róla papírt?

V.: Kapok róla papírt, hogy nincs semmi bajom.

K.: De nem olyan papírt, amit fel kellene mutatni.

V.: Kinek? Nem kéri azt senki sem.

K.: Ha olyan helyen állnál, ahol szabad, és lenne könyved, akkor nem vinnének be. Szokták kérni a rendőrök a könyvet? Vagy az eljárás során bárki?

V.: Nem szokták. Senki nem kéri. Ha bevisznek a rendőrök, kérdezik, hogy van-e valamilyen baja. Mondom, hogy nincs, és közbe meg ott van a bajom. Nem? Ez ugyanolyan dolog, nem? Ki mondja meg aztat, hogy valami bajom van?

K.: Hogy egészségügyi könyv van-e, azt nem kérdezik?

V.: Nem, senki. Megnézte a videó felvételt, ott voltam rajta. Kész. Ennyi, és ebből elítélik az embert, de nem tudom, hogy miért.” (P4)

A vizsgálatok előírás szerinti elvégzetése és az eredmények kikérése 30-40 ezer Ft között van, ami nem kis kiadás, különösen, ha háromhavonta meg kell ismételni. (Korábban havonta kellett.) Rendelőintézetben időigényes elvégeztetni a vizsgálatokat, és utazásra, várakozásra is sok időt kell szánni.

Sokan általában is megkérdőjelezik a kiskönyv hasznosságát. Többen felvetették, hogy egy ilyen papír nem bizonyít semmit, hiszen a betegséget a vizsgálat utáni napon is elkaphatta éppenséggel, elvileg akkor három hónapig betegen is dolgozhatna.

„Nem tudom, számomra ennek nincs értelme. Mert mit bizonyít az, hogy egy hónapja nem voltam beteg, ha mondjuk két napja meg beteg vagyok? A betegség az egyik nap még nincs, másik nap már van. Ha lenne valami kis bigyó, amivel otthon bármikor csinálhatok szűrést.

Ezekben a dolgokban nem lehet megbízni, fizetsz sokezer forintot, és adnak valami könyvet.” (P5)

Itt nyilvánvalóan azt kell hangsúlyozni, hogy a törvény előírja, tehát legfőbb haszna az, hogy a prostituált nem ütközik össze emiatt a hatóságokkal. Azon kívül kétségtelenül biztonságosabb háromhavonta kivizsgáltatni magát, mint egyáltalán nem.

XI.2. Egészségügyi problémák előfordulása

Természetesen senki nem sietett hosszan részletezni, hogy valaha is nemi betegsége, szexuális úton terjedő betegsége, vagy egyéb fertőzése lett volna. Valószínűleg a kisebb-nagyobb súlyosságú fertőzések előfordulnak, ezeknek a kordában tartására működik a szűrőbusz.

„Most abszolút egészséges vagyok, ma beszéltem az Ágival erről, hogy okos, intelligens nő vagyok, aki odafigyel magára, és mégis hülye, hogy ilyen szituációban jobban retteg, minthogy afelé forduljon, hogy akkor menjünk el az orvoshoz.” (P17)

A szűrőbusz működtetői a munka kezdetén rosszabb viszonyokra számítottak, mint amelyekkel azután ténylegesen találkoztak. Kis százalékban találkoztak pozitív eredményekkel, azon belül elenyésző számban volt szó súlyosabb betegségről. A legtöbb

pozitív eredmény olyan betegségekre derít fényt, amelyek a teljes populáció körében is magas százalékban fordulnak elő, sokszor fény sem derül rá, mivel a „civil” lakosság nem szüreti ezeket a betegségeket.

„Meggérdezem, hogy Te mikor voltál utoljára? Vagy akárki a vendégeim közül, vagy a magánéletben. Hányszor fekszik le az ember valakivel, óvszer nélkül? Én nem fekszem le óvszer nélkül. Csak a magánéletemben, ami viszont olyan ritka, mint a fehér holló, tehát egy civil a magánéletben talán még jobban veszélyeztetett.” (P17)

XI.3. Védekezés

Mindenki, akivel beszélünk, azt mondta, hogy csak óvszer használatával dolgozik. Megjegyzik, hogy biztosan vannak olyanok is, akik eltekintenek ettől, de ezt nem fogják bevallani, hiszen a többiek rossz szemmel néznék. A higiénit, védekezést a lányok egybehangzóan nagyon fontosnak tartják. Egymás előtt és saját maguk előtt láthatóan nem is lenne felvállalható, ha nem így lenne. Éppen ezért abban sem lehetünk biztosak, hogy tényleg ennyire vigyáznak-e, vagy csak ezt kell mondaniuk, mert ez az egyetlen lehetséges válasz.

Ugyanakkor már az nagyon fontos, hogy átlátják a védekezés fontosságát, tisztában vannak a kockázattal. Voltaképpen lényegtelen, hogy ez a hozzáállás a saját érdekük szem előtt tartásából, vagy a probléma körön belüli megítéléséből táplálkozik-e, lényeg az, hogy figyelmet fordítanak rá. Sőt, egészségügyileg nagyon hasznos az, hogy csoporton belül az óvszerhasználat elvárás, és aki nem ennek megfelelően viselkedik, az szigorú megítélés alá esik.

„De én tiszta vagyok, mindig járok orvoshoz, az mindegy, hogy én gumival dolgozom, de nekem fontos az egészségem, érdekel a sorsom. Itthon gyerekek vannak, közösen használjuk a WC-t, fürdőszobát. Nekem nem pénzkérdés az, hogy gumival vagy gumi nélkül. Rengeteg primitív dög van, aki elmegy gumi nélkül, nekem azért nehezebb. Nálam kötelező a gumi, nekem akármennyit fizethet, én le nem veszem a gumit, ha meg azt látom, hogy már valahogy gyanús ez a pali, mit tudom én, olasz vagy arab, kettőt húzok rá. Jajgathat, kibaszok vele, nem is fekszek le vele, kirázom neki és mehet a picsába.” (P25)

Egészen más a helyzet a nem fizető partnereknél. Az esetleges férjen, barátan, eseti kapcsolatokon kívül a nem fizető partnerek között meg kell említeni azokat is, akik kényszert alkalmaznak (köztük lehetnek vendégek, futtatók és rendőrök is).

Fel kell tennünk azt a kérdést is, hogy a prostituáltak ugyanilyen elővigyázatos szexuális gyakorlatot követnek-e a magánéletükben is. Miután a prostituáltak futtatója legtöbbször partnere is egyben, és ezek a kapcsolatok igen gyakran változnak, komoly kockázatról beszélhetünk.

A „Central and Eastern European Harm Reduction Network” korábban említett tanulmánya, mely Közép- és Kelet-Európa szexmunkásainak egészségügyi állapotát mérte fel, elsősorban a nem fizető partnerekkel folytatott szexuális kapcsolatokat jelölte meg a kockázat fő forrásaként. Az ő adataik szerint fizetővendégekkel 80%-ban, míg nem fizető partnerekkel csak 18% védekeznek a szexmunkások. Ennek a gyakorlatnak leginkább pszichés okait jelölik meg, miszerint a magánéletet ezzel is intimebbé teszik, és a szexmunkától távol tartják. Magyarországra vonatkoztatva nincsenek adataink, viszont megfontolandó, hogy ugyanezek az okok érvényesek lehetnek itt is.

Az interjúk azt mutatják, hogy az MPÉE kampánya előtt nem volt ennyire elterjedt a prostituáltak között az orvosi vizsgálatok rendszeres elvégzése. A legtöbben azt mondják,

hogy egészségügyi könyvet a szűrőbusz feltűnése előtt ugyan nem csináltattak, de mindig nagyon ügyeltek a higiéniára, és rendszeresen jártak orvoshoz. Viszont sokszor kiderült, hogy ez körzeti orvost és/vagy nőgyógyászt jelent. Vér- és vizeletvizsgálaton, rákszűrésen, bőr- és nemibeteg-gondozónál nem jártak. Sokan nincsenek is tisztában a különbséggel. Ebből a szempontból a szűrőbusz program felbecsülhetetlenül hasznosnak bizonyult, nemcsak gyakorlati tevékenysége, hanem a prostituáltak felé közvetített egészségfelfogás miatt is.

XI.4. Kábítószer-fogyasztás

A kábítószer-fogyasztás a prostituáltak körében komoly problémának tűnik, bár nem minden csoportot érint.

„Drog van. Főleg télen, főleg utca. Ki kell bírni, hogy mínusz 17 fokban áll az utcán. Nem magától kezd, hanem mondják, hogy kibírod, ha szívsz füvet, vagy beveszel egy spídet, akkor tudsz pörögni, jobb kedved lesz. Maguktól eddig összesen ketten kértek az Egyesülettől segítséget ehhez, hogy kezelést kapjanak. Heroin az nem jellemző. Aki heroinossá válik, annak az az élete, az a prostitúciót arra használja, hogy megvegye belőle. Tehát az nem folyamatos, gyakorló prostituált, aki minden nap azzal tölt 6-8 órát.”(Sz12)

A rendőrök többsége azt mondta, hogy a drogozás létező probléma, de nem kirívóan jellemző. A rendőrök akkor találkoznak gyakran ezzel, mikor a prostituált a sértett, és a futtató viszi bele a kábítószerzésbe.

„Itt nálunk nem nagyon merült fel, hogy kábítószeresnek. Nyilván a fő csapásirány nem ez, hanem az, hogy jönnek és elmondják a siralmaikat. Minket a gyanúsított érdekel, őt vizsgáljuk igazából, nem a sértettet. Nyilván bizonyos szempontból a sértettet is kell, egyrészt a szavahihetőségét – benne van az is akár, hogy kábítószeres befolyásoltság alatt áll – de nem jellemző. Mi nem tapasztaltuk gyakran ezt, de mikor előfordult, gyakran volt olyan, ahol a strici adta neki a drogot, kifejezetten az ő tiltakozása ellenére, csak azért, hogy könnyebb legyen a munkája, hogy könnyebben vagy lazábban vegye a munkát...”(Sz11)

A külvárosi utakon illetve lakáson dolgozó prostituáltak közül többen beszámoltak alkalmankénti kábítószer-fogyasztásról, de könnyű drogokról volt szó (amfetamin, marihuána).

Kokainfogyasztásról egy prostituált számolt be, arról is úgy, hogy már abbahagyta, bár akkoriban komoly problémát jelentett neki. A kokainfogyasztás az elit-prostituáltak között lehet esetleg probléma, mivel ők tudják megfizetni, illetve az ő vendégkörükön belül valószínűsíthető szokásszintű kokainhasználat, de erről nincs adatunk.

A VIII. kerületi prostituáltak a legveszélyeztetettebbek, ebből a szempontból is ott találkoztunk a legsúlyosabb problémákkal. Körükben elterjedt az intravénás heroinfogyasztás, amely, úgy tűnik, kifejezetten ehhez a csoporthoz kötődik.

*„K.: Mondtad a tárgyaláson, hogy kábítószerfüggés miatt állsz kezelés alatt, ez igaz?
V.: Ez igaz. Heroin.
K.: Hol tudod beszerezni?
V.: Hát, ha kötök üzletet, és van pénzem, akkor így meg szoktam venni.
K.: És a kezelés nem segít?
V.: Jártam kezelésre, és voltam kórházban is, meg amikor bent voltam börtönben, akkor sem csináltam. De mindig olyan társaságba beleesek, hogy mindig visszaesek. Most is az vagyok.*

K.: Milyen társaság?

V.: Rossz társaság. Már a H is kábítószerfüggő. A lányok közül nagyon sokan kábítószerfüggők.

K.: Milyen időközönként tudod beszerezni?

V.: Mindennap. Sok elmegy. Mennem kellene kezelésre, mert a kábítószerért elkaptak az utcán, amikor lőttem, és bevittek a rendőrök, de hát a függőkkel nem nagyon tudnak mit kezdeni, ill. 6 hónapos kezelésre elküldik. Ha nem visz olyan papírt, akkor esetleg elítélik.

K.: Magadtól elmennél-e, vagy csak ha kötelező?

V.: Elmennék.” (P4)

Többen állnak gyógyszeres kezelés alatt, vagy utalták be őket elvonóra. A szokásszintű heroinhasználat egy végeérhetetlen körforgásba kényszeríti a prostituáltat: az adagot meg kell venni, tehát ki kell állni. A többi lány szintén fogyasztó, így egymást viszik bele a drogozásba. Egy idő után, mikor a szervezet hozzászokik, az adag emelkedik, a prostitúciós tevékenységből származó jövedelmet szinte teljes egészében felemészti. A fogdán a kartonjukon szerepel a bejegyzés, ezért ott automatikusan nyugtatót kapnak az elvonási tünetek kezelésére. Éppen ezért nem kizárt, hogy enyhítő körülménynek vélik, és akkor is drogosnak vallják magukat, ha ez nem felel meg a valóságnak. Ez előfordulhat, de a drogfogyasztás valós problémának tűnik.

XI.5. Gyakorlati segítség

Az MPÉE által megszervezett szűrőbusz program nagyon hasznosnak és hiánypótló tevékenységnek bizonyult.

„Én nem is tudtam, hogy van ez az egyesület, egyáltalán semmiről nem tudtam. Most már tudom, hogy van egy Földi Ágnes, és van egy csapata, akik jelen pillanatban szereztek egy, vagyis az Áginak a csapatának a munkájából kifolyólag ugye van egy busz, ami járja az országot, olcsóbb is, és segít nekik abban, nem csak azt mondja, hogy gyere lányok, nektek kell ez az orvosi igazolás, hanem egyszerűen az asztalra csapott, és eszébe jutott, és megcsinálta, tulajdonképpen az Áginak a mozgásából kb. ennyit ismerek jelen pillanatban, remélem, hogy többet is, és meg kell, hogy mondjam, hogy mikor már erről hallottam, szűrőbuszról beszélgettünk, de azt hittem, hogy igen általános, amit most az Ági megszerezett, hogy most a lányokat is szűrni lehet, és nem tudtam, hogy ezt ő csinálta. Erről biztos, hogy nem tudnak a lányok.” (P17)

Egy, a kábítószer-fogyasztás visszaszorítására kidolgozott terv is sokat segíthetne a leghátrányosabb helyzetben lévő lányoknak. Tanácsadással, orvosi vizsgálatokkal és elvonókúrán való helybiztosítással lehetne segíteni, a kezdeti időszakban valószínűleg a terepen, szociális munkások segítségével lehetne elérni azt, hogy ezekkel a lehetőségekkel éljenek is az érintettek.

XII. Diszkrimináció

A prostituáltak felfogása saját társadalmi státuszukról kétarcú. Egyrészt mint a prostituált társadalom tagjai, megszokták, természetesnek veszik ezt a tevékenységet. Ez a megélhetésük, a munkájuk – éppen olyan munka, mint bármi más. Ezt a véleményt harcosan képviselik, és mélyen felháborítja őket a diszkriminatív, előítéletes megítélés. Másképpen ítélik meg és másképpen gondolkodnak saját tevékenységükről, ha a kívülálló szemével nézik azt, vagy ha arra a kérdésre válaszolnak, hogy jól érzik-e ebben magukat, testhezáll-e számukra, szeretik-e.

„Én úgy voltam vele, hogy ez egy munka, és mikor kilépek az irodából, akkor teljesen... kettéválasztom magam, ezt másképp nem lehet. Nem szívesen csinálja ezt senki, utána saját magammal kell elszámolnom. Én is undorodtam magamtól. Csak a pénz miatt. Biztos van olyan nimfomániás nő, aki szereti. De inkább az van, hogy úgy gondolják, ez egy könnyű pénzkereseti lehetőség, aztán már nem tudja abbahagyni, nem tud visszatérni a normális életbe.” (P18)

Magukévá teszik a hagyományos, elterjedt társadalmi megítélést, miszerint a prostituált a társadalom peremére szorult, kívülálló, a mindennapok polgári életéből kilógó elem.

„Rosszvérűség. Undorító munka, az embernek össze kell feküdnie mindenkivel.” (P13)

Meg vannak győződve arról, hogy az átlagembernek a legjobb esetben is ez a véleménye, rosszabb esetben le is nézi a prostituáltakat, és nem tudják teljes mértékben lepergetni magukról ezt a vélt vagy valós bélyeget.

„És természetes, hogy társadalmon kívülinek érzik magukat. Áll az utcán, jön egy tévéstáb, felveheti őket, nem lehet ellene mit tenni. Mutogatják a televízióban az arcukat, és meg sem fordul a fejükben, hogy gyereük, családjuk van, nem szívesen szeretnék tudatni, hogy ők, mondjuk Sopronból, Budapesten prostitúciót folytatnak. A rendőr nem tud velük emberként bánni, csak büdös kurvaként, ha elmennek egy kötelező orvosi vizsgálatra mint prostituált, akkor ott az orvos nem tudja őt emberként kezelni. Egyáltalán, sehol nem tudják őt emberként kezelni.” (Sz12)

Másrészt létezik egy „körön belüli” felfogás, mely ennek ellentmond annyiban, hogy tevékenységüket a munka napi rutinjával végzik, úgy gondolják, ők ugyanolyan dolgozó emberek, mint bárki más. A prostitúció negatív felhangja, visszásságai eltűnnek körön belül, mivel mindannyian ugyanazt csinálják.

„Én örületesen nagy sztár voltam, a csapból is én folytam, sikk volt hozzám járni, egyszerűen imádtak. Most ez a piac úgy működik, hogy a pasik azok ágról ágra szálldogálnak, mindig lesz valaki, akit imádni fognak, mindig lesz olyan, aki sztár lesz, egy volt vendégem azt mondta, hogy én olyan vagyok, hogy ha valaki jót akar, és biztos jót akar, akkor eljön hozzám, mert én egy állócsillag vagyok.” (P17)

Ez a kettős látásmód akkor vezet konfliktushoz, ha ki akarnak lépni a prostitúcióból, vagy ha polgári életükbe belekeverednek prostitúciós ügyeik. Többen vállalnak „rendes” állást is, és ha polgári munkahelyükön munkaadójuk vagy kollégáik tudomást szereznek prostitúciós tevékenységükről, a legjobb esetben is valószínűleg kiközösítik őket, de számolhatnak az elbocsátás lehetőségével is.

„V.: Bankban dolgoztam mint takarítónő. Ott nagyon szerettek engem. Aztán jöttem valahogy a VIII-ba, bevittek, és telefonáltak a munkahelyemre, hogy tudják-e, hogy ez kicsoda ez, ez egy kurva. Egyből ki is rúgtak a bankból.

K.: Ezt megtehették?

V.: Nem tudom, kemény dolog volt. Mondtam, hogy én túlóráztam, most jövök a másik bankból, 16 órát dolgoztam ma, nem vagyok már kurva. Telefonáltak, azt mondta a főnököm, engem nem érdekel, ha a kupola tetején is baszik, nekem jól dolgozik, kit érdekel, hogy mit csinál munkaidőn kívül? Nem rúgtak ki igazából, csak a többieknek elhíresztelték, és szégyelltem magam.

Kérdezett fia: A rendőrségnek ez jogában áll?

V.: Érezte velem utána. Ha ebédeltünk, senki nem szólt hozzám, kiközösítettek. Én nem vagyok egy rossz ember, nagyon szeretem a gyerekeket. Dolgoztam egy úri óvodában, nagyon szerettem a főnököm, jól be is illeszkedtem, megszoktam, nagyon jó volt. Gyönyörű ovi volt, gyerekeket imádom, gyerekek is imádtak engem. És oda is

odatelefonáltak, pedig akkor nem jártam ki, mert dolgoztam, csak hát az előéletem, meg oda kellett erkölcsi, és ez miatt eltávolítottak az óvodából. Mondta a főnöknő, gyere csak, Marika. Csodálkoztam, mért ültet le, akkor kibontott egy üveg édes Martinit, mondta, fogadjak el egy pohárral, azt hittem, összeesek, elkezdtem zokogni, mikor megmondta, miről van szó. Azt mondta, sajnós te itt nem dolgozhatsz, mert neked ez az előéletered. A munkáddal maximálisan meg vagyok elégedve, nagyon nagyon sajnálom, de el kell, hogy menjél innen. Megittuk a martinit, halálra zokogtam magam és ki voltam rúgva. Ezt mind a rendőrség csinálja. Direkt kirúgatnak a munkahelyekről, lehetetlenné teszik az embert.” (P25)

A mindennapi élet során olyan konkrét esetekről, ahol diszkriminációnak vannak kitéve, alig-alig számoltak be. Ennek egyik oka, hogy sok szituációt nem reálisan ítélnék meg, maguk sincsenek tudatában, hogy hátrányos megkülönböztetés érte őket. Másrészt a mindennapi életben nem is prostituált minőségben jelennek meg, akik nem tudják róluk, nem hozhatják őket kellemetlen helyzetbe. Kevesen tudják róluk, szeretik ezt titokban tartani, ami nyilvánvalóan azt jelzi, hogy tartanak a környezet megítélésétől.

„K.: A munkán kívül a környezetben tudják, mit csinálsz?

V.: Nem, nem tudja senki.

K.: És ha tudnák, úgy érzed, másképp néznének rád?

V.: Hát lehetséges. Szerintem igen.

K.: Ez zavar?

V.: Hát nem nagyon, mert ha eztet választottam...

K.: Akkor miért titkolod. Jó ez.?

V.: Szerintem jobb lenne, ha megtudnák az igazat. Ezt nem lehet sokáig titkolni.

K.: Akkor miért titkolod?

V.: Mert egy kicsit szégyellem.

K.: Szégyelled, vagy inkább félsz, hogy másképp néznek rád?

V.: Hát inkább félek.

K.: Hol jelentene ez főleg problémát?

V.: Hát a nevelőintézetben, akkor ott is megtudnák.

K.: Van még velük kapcsolatod?

V.: Igen, tartom velük a kapcsolatot telefonon, levélben, meg ha lent vagyok, ott elmegyek hozzájuk.

K.: Van valaki, akihez jobban kötődsz?

V.: A nevelők.

K.: Szereted őket?

V.: Persze.

K.: Mit gondolsz, ha megtudnák, mit csinálsz, elfordulnának tőled, vagy segítenének?

V.: Inkább szerintem segíteni próbálnának.” (P29)

Felmerül a kérdés, nem lenne-e hatékonyabb ha öntudatosan felvállalnák azt, amivel foglalkoznak. Néhányan (kevesen) ezt az utat választják, ez két nagy előnnyel jár: szembesíti a kommunikációs partnert saját előítéleteivel, így a szituációban a lány előnyös pozícióba kerül; azonkívül a magabiztos fellépés önmagában is javítja pozícióját.

„V.: Mert én igenis felvállalom azt, ami vagyok, és nem szégyellem. Tehát én nem, hogy „hát...”, nem, én azt mondom, hogy ne haragudj, kurva vagyok, én ezt dolgozom, nekem ez a munkám, ha elfogadsz, elfogadsz, ha nem, akkor inkább hagyjuk abba a beszélgetést.

K.: És mennyire jellemző az, hogy akkor abba is hagyják a beszélgetést?

V.: Általában nem, mert tetszik nekik az, hogy felvállalom, mosolyogva mondom, és nem szégyellve. Vagány vagy? – valami ilyen szavakat szoktak használni. Bírják azt, hogy

tényleg felvállalom azt, ami vagyok, nem tagadom, nem kertelek, nem kerülgetem a témát, hanem a szemébe mondom, igen, ez vagyok.” (P6)

Családon belül adhat okot a legkomolyabb nézeteltérésekre, ha valahogyan kiderül egy családtagról, hogy prostituált. Általában családi körben ügyelnek a legjobban a titoktartásra, érzik, hogy nehezen tolerálható és felvállalható a család részéről.

„Nem. Isten őrizz. Be se tehetném a lábam a házba, a küszöböt nem léphetném át. Úgy tudják, hogy dolgozok egy gyárban, meg mikor a bankban is dolgoztam volt fenn anyu, portán kérte hogy hívják le Szabónét, jöttem le köpenyben, ahogy dolgoztam, főnök el is engedett egy órára, munkaidőben. Anyukám megnyugodott, mert aggódott, hogy dolgozok-e. Anyunak volt egy sejtése, mert néha elszóltam magam, hogy megyek az éjszakába, csak nem mondtam hogy minek. Aztán aggódott, és úgy megnyugodott. Mindig azt hazudom, hogy dolgozom, és minden rendben van, hogy anyu megnyugodjon, mert a szívére műtötték, nehogy megint infarktust kapjon. Azt hazudom, hogy dolgozom, és minden rendben van, közben semmi nincs rendben.” (P25)

A prostituált nem azonosítja magát teljes mértékben tevékenységével, és nem akarja, hogy mások azzal azonosítsák. A családjának a róla kialakított képébe pedig nem fér bele a prostitúció, a család belé vetett hitét és bizalmát ingatná meg, ha tudnának róla. Hogy ezt elkerüljék, sokan inkább lazítják a kapcsolatot a családdal, hogy kevesebbszer legyen rákényszerítve hazugságra, kevesebb esélyt adjon arra, hogy véletlenül kiderül.

„V.: Amióta ezt csinálom, azóta kevesebbet tartom a kapcsolatot...mert tudod, akkor csak kérdezik, hogy mi a helyzet és akkor mit mondjak...

K.: Nem tudják?

V.: Nem, hát nekik nem. Mert én nem vagyok olyan. Hogyha ezt tudnák, hogy én itt állok az út szélén, én nem vagyok olyan lány.” (P9)

XIII. Általános következtetések

- ⇒ A kutatás összességében megerősíti a prostituáltak számára tartandó oktatási program ill. jogsegély szolgálat indokoltságát.
- ⇒ A vizsgálat jelzi, hogy a képzési szükségletekben a jogi ismeretek fejlesztése mellett alapvető fontosságú az állampolgári kultúra erősítése, az önbecsülés, az emberi jogok tiszteletben tartásának elősegítése, a kommunikációs készség és a konfliktuskezelő képesség erősítése.
- ⇒ A képzésnek hozzá kell járulnia a prostitúcióval kapcsolatos legális lehetőségek tudatosabb felhasználásához, a prostituáltak szervezettségének és érdekvédelmének elősegítéséhez, emberközeli kommunikációs- és támaszrendszer kialakításához.
- ⇒ A képzés a prostitúció ellentmondásos jogi szabályozásának keretei között is, a problémákat nem takargatva, elő kell segítse az állam, a hatóságok és a prostituáltak közötti rendezettebb viszonyt, törekednie kell a konfliktusfelületek csökkentésére.
- ⇒ Bár a prostituált társadalom belsőleg erőteljesen rétegzett, a kutatásból, a mindennapi tapasztalattal összhangban, kirajzolódik a tudás és készségek olyan köre, melynek fejlesztése az egész vizsgált népesség körében indokolt. Az egységes képzési elvek mellett indokolt az élethelyzetek és a kulturális szint különbségeit tekintetbe vevő differenciált kommunikációs lehetőségek kialakítása az utcán illetve lakáson dolgozó, továbbá a meleg prostituáltak számára.
- ⇒ A kutatás alapján is egyértelmű, hogy a képzés során a közvetlen emberi hang, a prostituáltak közvetlen aktív bevonása képzői szerepbe, a korszerű pszichológiai eszközök (szerepjáték, pszichodráma stb.) kiemelkedő jelentőségű. A képzés egésze világossá kell tegye, hogy kioktatás helyett az érintettek valós érdekeit szolgálja. A képzés alacsony küszöbű szolgáltatás legyen, amely tudatosan csökkenti a társadalmi távolságot az oktatók és a hallgatók közt.
- ⇒ Igen hatékony lehet néhány megfelelő képességű prostituált felkészítése és bevonása tréneri szerepbe. Indokolt végiggondolni, milyen lehetőségek vannak a képzésben résztvevőkkel való további kapcsolattartásra, a prostituáltak szélesebb körében tovagyűrűző hatások ösztönzésére.
- ⇒ A kutatás is jól jelzi, hogy ellentmondás feszül a képzési szükségletek és a ténylegesen megnyilvánuló igények közt. Az igényfelkeltés önmagában hosszú távú stratégiai feladat, amelyhez egy sikeres képzés jelentős lökést adhat.
- ⇒ Bár a közvetlen személyes kommunikáció és segítség meghatározó e folyamatban, a vizsgálat azt is jelzi, hogy a lakáson dolgozó prostituáltak egyre szélesebb körében az internetes képzés új, fontos eszközt kínálhat.
- ⇒ A szükséges ismeretek átadása és a készségek fejlesztése csak akkor hatékony, ha fenntartható, kedvező változásokat eredményez. Ehhez hosszabb távú interaktív kommunikációs eszköztárra, és jobban kiépített társadalmi támaszrendszerre van szükség, mind az állam (szociális munkások), mind a civilszféra oldaláról. Ennek további szerveződésében a program fontos szerepet játszhat, amelyet tudatosan meg kell tervezni.

- ⇒ A kérdéskör kezeléséhez a prostituáltakon kívül a kutatás tapasztalatai szerint szükséges a velük közvetlen kapcsolatban lévő hatósági személyek körében is továbbképzési formák kialakítása, és az emberi jogok tiszteletben tartásának megerősítése.
- ⇒ A program hosszú távú sikerességének alapfeltétele a hazai közgondolkodás kedvező irányú befolyásolása, az előítéletek csökkentése, a diszkrimináció ellenes társadalmi gyakorlat ösztönzése. Ezért a programhoz kapcsolódó átfogó tömegkommunikációs akciót is szükséges tervezni, amire a képzés újszerűsége jó esélyt kínál.

Irodalom

- Barnard, Marina A. Violence and Vulnerability: Conditions of Work for Street Prostitutes. *Sociology of Health and Illness* Vol. 15 No.5., 1993. pp 684-705.
- Bindman, J. and Doezema, J. Redefining Prostitution as Sex Work on the International Agenda. Anti-Slavery International and Network of Sex Work Projects, London, UK, 1997.
- Borai Ákos Dr. Prostitúció. Print 2000 Nyomda Kft., Kecskemét, 2003.
- Brock, Deborah Rose. Making Work, Making Trouble: Prostitution as a Social Problem. University of Toronto Press, Toronto, 1999.
- Duchesne, Doreen. Street Prostitution in Canada. *Canadian Centre for Justice Statistics* Vol. 17 No.2. Ottawa, 1995.
- EU Justice and Home Affairs. Trafficking in women. The misery behind the fantasy: From poverty to slavery, a comprehensive European strategy. Brussels, 2000. Online: http://europa.eu.int/comm/justice_home/news/8mars_en.htm.
- European Parliament. Action needed to deal with the spread of sex industry. Brussels, 2004. Online: http://www.europarl.eu.int/comparl/femm/news_docs/2004/200404_eriksson_pr_en.pdf.
- Fehér Lenke Dr, Forrai Judit Dr. Prostitúció – prostitúcióra kényszerítés – emberkereskedelem. A Szociális és Családügyi Minisztérium Nőképviselőtársaságának Titkársága és a Kiút Veled Egyesület, Budapest, 1999.
- Fehér Lenke Dr. A prostitúció szabályozásának problémái Magyarországon. Budapest, 1999.
- Foltz, Tanice G. Escort Services: An Emerging Middle-Class Sex-for-Money Scene. *California Sociologist* Vol. 2 No.2., 1979. pp 105-33.
- Görgényi Iлона Dr. Áldozatsegítés - megelőzés - reintegráció, In: Fehér Lenke, Forrai Judit (szerk.): Prostitúció - prostitúcióra kényszerítés - emberkereskedelem. Kézikönyv a megelőzés és áldozat-segítés oktatásához. Kiút Veled Egyesület, Budapest, 1999. 45-68. o.
- Hancock, K. Shades of Grey: A Preliminary Overview of the Sex Trade Industry in London. London Coordinating Committee to End Woman Abuse. London, 1998.
- Hatty, Suzanne. Violence against Prostitute Women: Social and Legal Dilemmas. *Australian Journal of Social Issues* Vol. 24 No.4., 1989. pp 235-48.
- Highcrest, Alexandra. At Home on the Stroll: My Twenty Years as a Prostitute in Canada. Alfred A. Knopf, Toronto, 1997.
- Home Office. Arrest referral update: statistics from the arrest referral monitoring programme for October to December 2000. London, 2001.
- Lakhumalani, Veena. The Prostitution situation in a number of cities of Russia, Ukraine and Belarus. *Zhurnal Mikrobiologii I Immunobiologii* Vol. 1. 1997. pp 102-104.
- Legal support for people involved in sex work. Final report for the Palmira Project. November 28, 2003 – May 28, 2004.
- Margit Patrícia. Megalázó szavak fogságában. Sajtódiskurzusok a prostitúcióról. Médiakutató, 2003.

Miller, J. Your Life Is on the Line Every Night You Are on the Streets: Victimization and Resistance among Street Prostitutes. *Humanity and Society* Vol. 17 No.4., 1993. pp 422- 46.

Open Society Institute. A guide to contacts and services in Central and Eastern Europe and the former Soviet Union. Sex worker harm reduction initiative mid-year report. Budapest, 2002.

Organization for Security and Cooperation in Europe. Trafficking in human beings in Southeastern Europe, current situations and responses to trafficking in human beings in Albania, Bosnia and Herzegovina, Bulgaria, Croatia, The Federal Republic of Yugoslavia, FYR of Macedonia, Moldova, Romania. UNHCR, UNICEF, 2002. Online: www.unhcr.ch/women/trafficking.pdf.

Pheterson, Gail. The Category 'Prostitute' in Scientific Inquiry. *The Journal of Sex Research* Vol. 27 No.3., 1990. pp 397-407.

Sarang, Anya and Hoover, Jeff eds. Sex Work, HIV/AIDS, and Human Rights in Central and Eastern Europe and Central Asia - A report from the Central and Eastern European Harm Reduction Network. Ex Arte UAB, Lithuania, 2005.

Tchoudomirova, K., Domeika, M. and Mardh, PA. Demographic data on prostitutes from Bulgaria — a recruitment country for international (migratory) prostitutes. *International Journal of STD & AIDS* Vol. 8 No.3, 1997. pp 187-191.

Vanwesenbeeck, I., de Graaf, R., van Zessen, G., Straver, C.J. and Viesser, J.H. Condom Use by Prostitutes: Behavior, Factors and Considerations. *Journal of Psychology and Human Sexuality* Vol. 6 No.1., 1993. pp 69-91.

Vicsek Lilla. Beszélgetések a prostitúcióról. Médiakutató, 2003.

http://www.mediakutato.hu/cikk/2003_03_osz/03_beszelgetesek_a_prostituciorol

I. Melléklet – megkérdezett prostituáltak

sorszám	Kapcsolatfelvétel/interjú helyszíne	Cím
1	Bírósági tárgyalás	Menyasszony, VIII. kerületben, utcán dolgozik
2	Bírósági tárgyalás	Nyugati környékén dolgozó
3	Bírósági tárgyalás	VIII. ker. utcán dolgozó
4	Bírósági tárgyalás	VIII.-IX. ker. utcán dolgozó („Ágota”)
5	hirdetésből	Lakás, VI. ker., élettárssal
6	hirdetésből	Három, lakáson együtt maguknak dolgozó lány
7	Ócsai út környéke	Vöröses intézetis
8	Ócsai út környéke	Két lány
9	Ócsai út környéke	Késelő
10	Ócsai út környéke	Sietős
11	Ócsai út környéke	Farmeros lány
11a	Ócsai út környéke	Cigánylány
12	Ócsai út környéke	Büfében
13	Ócsai út környéke	Parkolóban („Kati”)
14	internetről	Lakáson, főnökkel dolgozó, aki volt kolléga
15	iskola	Lakáson, egyedül, magának dolgozó
16	iskola	Lakáson dolgozók (két interjúalany)
17	iskola	Lakáson, egyedül, főnökkel dolgozó
18	iskola	Lakáson dolgozott, már kiszállt
19	Szemétegetőnél	Önállóan dolgozó cigánylány
20	Szemétegetőnél	Két barátnő Borsodból
21	Szemétegetőnél	Háromgyerekes kezdő
22	Szemétegetőnél	Kancsal
23	Szemétegetőnél	37 éves kezdő
24	Szemétegetőnél	40-es régi motoros
25	Bírósági tárgyalás	25 éve a szakmában, egyedül magának, utcán, változó helyen („Marika”)
26	Bírósági tárgyalás	Ápolatlan, VIII. kerület
27	Szemétegetőnél	Szabolcsi
28	Szabadkai út	Háromgyerekes
29	Szabadkai út	Intézetis
30	Szabadkai út	Parókás
31	Szabadkai út	Naiva
32	Szabadkai út	Rövidnadrágos
33	Népliget, szűrőbusz	Vidéki fiú, lakáson dolgozó

II. Melléklet – megkérdezett szakértők

	Intézmény	Osztály	Beosztás/Név
	Rendőrség (11 interjú)		
1	Budapesti Rendőr-főkapitányság	Felderítő Osztály	
2	Budapesti Rendőr-főkapitányság	Igazgatásrendészet	
3	Budapesti Rendőr-főkapitányság	Bűnmegelőzési Osztály	
4	Budapesti Rendőr-főkapitányság	Felderítő Osztály	
5a	Budapesti Rendőr-főkapitányság	Bűnügyi Főosztály	
		Kiemelt Ügyek Osztálya	megbízott osztályvezető
5b	Budapesti Rendőr-főkapitányság	Bűnügyi Főosztály	
		Kiemelt Ügyek Osztálya	előadó
6	VIII. ker. Rendőrkapitányság		kerületi kapitány
7	IX. ker. Rendőrkapitányság		kerületi kapitány
8	IX. ker. Rendőrkapitányság		elemző-értékelő tiszt
9	XV. ker. Rendőrkapitányság		rendőrkapitány-helyettes
10	XX. ker. Rendőrkapitányság		kerületi kapitány
11	Pest Megyei Rendőr-főkapitányság	Vizsgálati Osztály	
	MPÉE (3 interjú)		
12	Magyarországi Prostitúáltak Érdekvédelmi Egyesülete		elnök; Földi Ágnes
13	Magyarországi Prostitúáltak Érdekvédelmi Egyesülete		ügyvéd; dr. Árva Tamás
14	Magyarországi Prostitúáltak Érdekvédelmi Egyesülete		ügyvéd; dr. Kárpáti József
	Egyéb (4 interjú)		
15	Fővárosi Bíróság		kirendelt védőügyvéd
16	Fővárosi Bíróság		kirendelt védőügyvéd
17	Gyermekotthon		pedagógus, szociális munkás
18	Társaság az emberi szabadságjogokért		

Tartalomjegyzék

I.	A kutatás célja, módszerei.....	2
I.1.	A kutatás célja	2
I.2.	A kutatás módszerei, minta	3
II.	Főbb társadalmi, demográfiai jellemzők.....	4
II.1.	Iskolázottság, család, életkor.....	4
II.2.	Típusok, hierarchia.....	6
III.	A prostitúció szabályozásának ismerete, érdeklődés	8
III.1.	Ismeretek	8
Közterületen dolgozók.....	8	
Lakáson dolgozók.....	10	
III.2.	Érdeklődés.....	13
III.3.	Hivatalos, bejelentett tevékenység lehetőségének ismerete, megítélése.....	14
IV.	Találkozások és összeütközések az igazságszolgáltatással. Jogok, tapasztalatok.....	16
IV.1.	A rendőri eljárás szabályai	17
IV.2.	Tapasztalatok rendőrökkel	17
IV.3.	Bírósági tapasztalatok	22
IV.4.	Tapasztalatok BV intézményekben.....	23
IV.5.	Tájékozatlanságból adódó problémák.....	24
IV.6.	Jogorvoslat lehetőségeinek ismerete és megítélése.....	25
IV.7.	Gyakorlati segítség – jogi kérdésekben.....	25
Tájékoztatás	25	
Információs csatornák.....	26	
V.	Futtatók és vendégek.....	26
V.1.	Tapasztalatok a futtatókkal.....	26
Utca.....	27	
Lakás.....	28	
Ismereteik arról és kapcsolataik ahhoz, hogy megvédjék magukat a futtatótól.....	29	
V.2.	Tapasztalatok vendégekkel	30
Utca.....	31	
Lakás.....	31	
Védelem a vendégekkel szemben.....	31	
VI.	Külföldi munka	32
VI.1.	Ismeretek	32
VI.2.	Külföldi tapasztalatok	33
VI.3.	Igények, segítség	34
VII.	„Puha” stratégiák, viselkedés	34
VII.1.	Vélemények, attitűdök	35
VII.2.	Milyen viselkedésmódok segítik elő a rendőrséggel való kapcsolat rendezését, illetve célszerűek a bíróságon	36
VII.3.	Viselkedés, viszony munkában	38
A stricivel való kapcsolat	38	
Kliensekhez fűződő viszony	39	
VIII.	Egyéb jogi ismeretek.....	40
Gyerek – családjog	40	
IX.	Információforrások.....	41
X.	Élet- és munkakörülmények javítása.....	43
X.1.	Jövőkép.....	44
X.2.	Ki- vagy előrelépés segítése.....	44

XI. Egészség.....	46
XI.1. Ismeretek, szabályok ismerete és betartása.....	46
XI.2. Egészségügyi problémák előfordulása.....	47
XI.3. Védekezés.....	48
XI.4. Kábítószer-fogyasztás.....	49
XI.5. Gyakorlati segítség.....	50
XII. Diszkrimináció.....	50
XIII. Általános következtetések.....	54
Irodalom.....	56
I. Melléklet – megkérdezett prostituáltak.....	58
II. Melléklet – megkérdezett szakértők.....	59